

1026.

Na osnovu člana 14 Zakona o eksproprijaciji („Službeni list RCG”, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG”, br. 21/08, 30/17 i 75/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 2. juna 2022. godine, donijela je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA EKSPROPRIJACIJU NEPOKRETNOSTI RADI PROŠIRENJA PK „POTRLICA”, OPŠTINA PLJEVLJA

Član 1

Utvrđuje se javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti u Opštini Pljevlja, i to:

KO Ilino brdo I

1) kat. parcele br. 411/2, njiva 2. klase, površine 3544 m², LN 474 KO Ilino Brdo I, vlasništvo Bajić Božidar - 53/144, Bajić Drago - 29/144, Bajić Milan - 29/144, Bajić Miloje - 1/36, i Bajić Petar - 29/144;

2) kat. parcele br. 415/35, njiva 2. klase, površine 17472 m², LN 58 KO Ilino Brdo I, vlasništvo Bralić Dario - 1/2;

3) kat. parcele 415/19, livada 2. klase, površine 5988 m², LN 140 Ilino Brdo I, vlasništvo Đurović Vlada - 1/1;

4) kat. parcele 415/21, livada 2. klase, površine 6440 m², LN 127 Ilino Brdo I, vlasništvo Đurović Budimir - 1/1;

5) kat. parcele br. 415/23, njiva 2. klase, površine 8178 m², LN 477 KO Ilino Brdo I, vlasništvo Đurović Srboljub - 1/3, Đurović Stanica - 1/3, Đurović Velinka - 1/3;

6) kat. parcele br. 415/84, livada 2. klase, površine 6440 m², LN 133 KO Ilino Brdo I, vlasništvo Đurović Milanka - 1/1.

KO Pljevija

1) kat. parcele br. 5018, livada 2. klase, površine 6441 m², LN 772 KO Pljevlja, vlasništvo Delić Alma - 1/432, Delić Behudin - 1/72, Idrizović Behudin - 1/40, Hrković Bećir - 1/144, Hasanagić Duda - 1/216, Čokić Edib - 1/864, Čokić Edina - 1/864, Pajević Eldina - 3/160, Hodžić Enisa - 1/288, Delić Ermedin - 1/216, Hrapović Ermedina - 1/216, Mujagić Fahrudin - 1/288, Delić Igbala - 1/40, Čuturić Indira - 1/432, Jusović Ismet - 1/144, Vlahovljak Ismeta - 1/72, Vlahovljak Jasna - 1/144, Delić Kadrija - 1/2, Delić Livaza - 1/216, Vlahovljak Lutvija - 1/144, Jusović Mehmed - 1/144, Brkanić Mevzeta - 1/144, Dizdar Mubera - 1/288, Mujagić Rasim - 1/288, Šehović Raza - 1/216, Hasanović Razija - 1/40, Čokić Rifat - 1/864, Čokić Sabahudin - 1/864, Junuz Sabiha - 3/160, Vesnić Sead - 3/160, Hekalo Sehada - 3/160, Bruchhausen Sena - 1/216, Abaspahić Senad - 3/40, Delić Zlatko - 1/216, Vesnić Šemsa - 3/40, Hasanović Ševala - 3/40.

Član 2

Svrha eksproprijacije je proširenje PK „Potrlica”- centralni dio u skladu sa planom rada Rudnika uglja AD Pljevlja za 2021. godinu.

Član 3

Korisnik eksproprijacije je Rudnik uglja AD Pljevlja.

Član 4

Postupak eksproprijacije nepokretnosti iz člana 1 ove odluke sprovede Uprava za katastar i državnu imovinu.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-3221

Podgorica, 2. juna 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
dr **Dritan Abazović**, s.r.

1027.

Na osnovu člana 14 Zakona o eksproprijaciji („Službeni list RCG”, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG”, br. 21/08, 30/17 i 75/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 2. juna 2022. godine, donijela je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA NEPOTPUNU EKSPROPRIJACIJU NEPOKRETNOSTI RADI REALIZACIJE PROJEKTA „REKONSTRUKCIJA MALIH HIDROELEKTRANA - MHE RIJEKA MUŠOVIĆA - KOLAŠIN”, OPŠTINA KOLAŠIN

Član 1

Utvrđuje se javni interes za nepotpunu eksproprijaciju nepokretnosti, u Opštini Kolašin i to:

KO Rijeka Mušovića:

1) dijela katastarske parcele broj 438, pašnjak 5. klase, u površini od 43 m², upisane u listu nepokretnosti broj 76, susvojina Adžić Igora Darinke, Anđelić Igora Marije i Kovačević Igora Marijane, u obimu prava od po 1/3,

2) dijela katastarske parcele broj 320/1, livada 6. klase, u površini od 143 m², upisane u listu nepokretnosti broj 40, susvojina Knežević Mirka Danila, Knežević Mirka Dragoljuba i Knežević Mirka Dušana, u obimu prava od po 1/3,

3) dijela katastarske parcele broj 324, livada 6. klase, u površini od 134 m², dijela katastarske parcele broj 324/2, livada 6. klase, u površini od 4 m², dijela katastarske parcele broj 325, šume 5. klase, u površini od 50 m², upisane u listu nepokretnosti broj 1, svojina Anđelić Boža Mirka, u obimu prava 1/1,

4) dijela katastarske parcele broj 327/1, livada 6. klase, u površini od 609 m², dijela katastarske parcele broj 328/1, šume 5. klase, u površini od 133 m² i dijela katastarske parcele broj 326, šume 5. klase, u površini od 134 m², upisane u listu nepokretnosti broj 4, svojina Mešter Danice, u obimu prava 1/1,

5) dijela katastarske parcele broj 330, livada 6. klase, u površini od 259 m², upisane u listu nepokretnosti broj 41, susvojina Kojić Dijane, u obimu prava od 3/27, Petrović Dragana, u obimu prava od 3/27, Anđelić Ljubomira Igora, u obimu prava od 8/27, Anđelić Ljuba Mihaila, u obimu prava od 5/27, Petrović Milana, u obimu prava od po 3/27 i Anđelić Ljuba Miodraga, u obimu prava od 5/27.

Član 2

Svrha nepotpune eksproprijacije je realizacija Projekta „Rekonstrukcija malih hidroelektrana - MHE Rijeka Mušovića - Kolašin”, Opština Kolašin.

Član 3

Korisnik eksproprijacije je Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić.

Član 4

Postupak nepotpune eksproprijacije nepokretnosti iz člana 1 ove odluke, sprovede Uprava za katastar i državnu imovinu.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-3514

Podgorica, 2. juna 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
dr **Dritan Abazović**, s.r.

1028.

Na osnovu člana 14 Zakona o eksproprijaciji („Službeni list RCG”, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG”, br. 21/08, 30/17 i 75/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 2. juna 2022. godine, donijela je

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA NEPOTPUNU EKSPROPRIJACIJU
NEPOKRETNOSTI RADI IZGRADNJE ENERGETSKOG OBJEKTA
KABLOVSKOG VODA 35 kV OD TS 110/35 kV „PODI” DO TS 35/10 kV
„KUMBOR”, U ZAHVATU KO PODI, OPŠTINA HERCEG NOVI

Član 1

Utvrdjuje se javni interes za nepotpunu eksproprijaciju nepokretnosti u opštini Herceg Novi, i to:

KO Podi

- dio kat.parc. br. 18/1 KO Podi po kulturi dvorište, pravo službenosti Murišić Jagoš Jovan, Murišić Milan Miloš, Murišić Jagoš Miloš, Murišić Jagoš Petar i Murišić Jagoš Spasoje u obimu 1/5, upisana u list nepokretnosti br. 753 KO Podi u površini 2 m2.

Član 2

Svrha nepotpune eksproprijacije je izgradnja energetskog objekta Kablovskog voda 35 kV od TS 110/35 kV „Podi” do TS 35/10 kV „Kumbor” u zahvatu KO Podi, Opština Herceg Novi.

Član 3

Korisnik nepotpune eksproprijacije je DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem” Podgorica (CEDIS).

Član 4

Postupak nepotpune eksproprijacije nepokretnosti iz člana 1 ove odluke sprovede Uprava za katastar i državnu imovinu - Područna jedinica Herceg Novi.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-3220

Podgorica, 2. juna 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
dr **Dritan Abazović**, s.r.

1029.

Na osnovu čl. 9 i 34 Zakona o koncesijama („Službeni list CG”, br. 8/09 i 73/19), Vlada Crne Gore, na sjednici od 23. juna 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O DAVANJU KONCESIJE ZA KORIŠĆENJE
AKUMULACIJE OTILOVIĆI RADI IZGRADNJE MALE HIDROELEKTRANE U
CILJU PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE**

1. Daje se koncesija privrednom društvu „Elektroprivreda Crne Gore” AD Nikšić za korišćenje vode iz akumulacije Otilovići radi izgradnje male hidroelektrane u cilju proizvodnje električne energije, isključenjem javnog nadmetanja.

2. Koncesija iz tačke 1 ove odluke daje se na period od 30 godina.

3. Prava i obaveze između Vlade Crne Gore, kao koncedenta, i „Elektroprivrede Crne Gore” AD Nikšić, kao koncesionara, bliži uslovi projektovanja, izgradnje, korišćenja, održavanja, revitalizacije i predaje male hidroelektrane Otilovići utvrdiće se Ugovorom o koncesiji za korišćenje akumulacije Otilovići radi izgradnje male hidroelektrane u cilju proizvodnje električne energije.

4. Ugovor iz tačke 3 ove odluke će se zaključiti u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

5. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj:04-3773

Podgorica, 23. juna 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
dr **Dritan Abazović**, s.r.

1030.

Na osnovu člana 12 stav 5 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O FITOSANITARNIM MJERAMA ZA
SPRJEČAVANJE UNOŠENJA, ŠIRENJA I SUZBIJANJE KESTENOVE OSE GALICE
- *Dryocosmus kuriphilus* Yasumatsu*

Član 1

U Pravilniku o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje kestenove ose galice - *Dryocosmus kuriphilus* Yasumatsu* ("Službeni list CG", broj 20/12), član 3 mijenja se i glasi:

„Biljke domaćini mogu se unositi u Crnu Goru samo ako ih prati fitosertifikat.”

Član 2

U članu 4 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

„2) su tokom životnog ciklusa ili od trenutka njihovog unošenja gajene na mjestima proizvodnje na kojima nije utvrđeno prisustvo kestenove ose galice.”

Stav 3 briše se.

Član 3

Član 5 mijenja se i glasi:

„O svakoj sumnjivoj pojavi ili potvrđenom prisustvu kestenove ose galice bez odlaganja se obavještava organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja.”

Član 4

Član 7 briše se.

Član 5

Član 8 mijenja se i glasi:

„Fitosanitarne mjere

Član 8

U slučaju pojave kestenove ose galice sprovode se sljedeće mjere:

1) zabrana premještanja biljaka domaćina iz područja gdje je pronađena kestenova osa galica;

2) na mjestu proizvodnje, uništavanje svih biljaka koje pokazuju simptome prisustva kestenove ose galice, kao i svih biljaka domaćina koje su u vrijeme sadnje pripadale istoj partiji;

3) u šumskim sastojinama, parkovima, okućnicama i drugim površinama, preporučuje se rezanje i spaljivanje grana sa simptomima zaraze u kontrolisanim uslovima;

4) praćenje zdravstvenog stanja u periodu potencijalnog prisustva gala (znaci prisustva kestenove ose galice) od sredine maja do kraja jula, od strane držaoca bilja; i

5) druge mjere u skladu sa zakonom.”

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 05-312/22-12981/4

Podgorica, 7. jula 2022. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

1031.

Na osnovu člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA MATIČNIH STABALA SADNOG MATERIJALA ZA 2022. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja matičnih stabala maslina i citrusa, radi provjere metoda sertifikacije u postupku priznavanja matičnih stabala.

Kontrolnim ispitivanjem matičnih stabala maslina i citrusa provjerava se sortnost, genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih zahtjeva u pogledu kvaliteta matičnih stabala maslina i citrusa.

Kontrolna ispitivanja vrše se na matičnim stablima maslina i citrusa, a u skladu sa planom priznavanja matičnih stabala organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Kontrolna ispitivanja doprinose kvalitetu matičnih stabala maslina i citrusa koja se koriste u proizvodnji sadnog materijala u Crnoj Gori.

Program se sprovodi radi službene kontrole kvaliteta matičnih stabala maslina i citrusa i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima kojima je uređeno priznavanje matičnih stabala.

Odabir matičnih stabala sadnog materijala maslina i citrusa vrši se na osnovu procjene rizika odnosno kriterijuma analize rizika da određena matična stabala maslina i citrusa ne ispunjavaju propisane uslove u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1 Kriterijumi za nivo rizika za uzorkovanje

Nivo rizika	Uzorkovanje
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o odstupanjima;	Metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Srednji nivo: -postoji dokaz o odstupanjima; -očekivano odstupanje od propisanih uslova; -matična stabla namijenjena za proizvodnju sadnog materijala koji ima veću zastupljenost u proizvodnji;	Cljano, kao i metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Visok nivo: -noviji dokaz o odstupanjima (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci drugih država); -očekivano odstupanje od propisanih uslova, a planirano je za proizvodnju sadnog materijala koji je od izuzetnog značaja i ima veću zastupljenost u proizvodnji u Crnoj Gori.	Ciljano za identifikovane rizike.

Prilikom odabira matičnih stabala maslina i citrusa za priznavanje uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste u proizvodnji za tekuću godinu;
- statistički podaci o količini sadnog materijala maslina i citrusa iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sadnog materijala maslina i citrusa;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj registrovanih proizvođača sadnog materijala sa matičnim stablima.

Laboratorija za sadni materijal, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavlja fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Odabir matičnih stabala iz rasadnika za praćenje po programu vrše fitosanitarni inspektori i/ili ovlašćeno pravno lice Laboratorije za sadni materijal.

U slučaju da matična stabla ne odgovaraju kvalitetu, ovlašćeno lice Laboratorije za sadni materijal odmah obavještava fitosanitarnog inspektora i Upravu.

Matična stabla maslina i citrusa prema vrsti, broju i porijeklu data su u Tabeli 2 ovog programa.

1.	2.	3.	4.
R. br.	Vrsta (matičnih stabala)	Broj uzoraka	Porijeklo
1.1	masline	5	MNE
1.2	citrusi	10	MNE

Broj matičnih stabala iz Tabele 2 ovog programa može se povećati i/ili mijenjati u odnosu na biljnu vrstu prema godišnjoj prijavi proizvodnje, a u skladu sa finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2022. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik fitosanitarne inspekcije o uzetom uzorku na kojem je navedena vrijednost uzorka kao i izjava stranke da zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka popunjava se obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašćeno pravno lice Laboratorije za sadni materijal dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbjeđena su Budžetom Crne Gore za 2022. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 Program fitosanitarnih mjera za 2022 godinu.

Ovaj program objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 005-309/22-9885/2
Podgorica, 17. juna 2022. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJA O UZORKU

Broj protokola inspekcije: UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;	Datum: Kontrolno ispitivanje matičnih stabala:
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐ Ime: Prezime: Opština/Grad:	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja: Datum dobijanja naloga: Tip lokacije/po nalogu: Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐ Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica:	
Podaci o uzorku: Naziv matičnih stabala (iz Tabele1): Puni naziv matičnih stabala i latinski naziv: Sadni materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐ Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐ Zemlja porijekla: Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐ Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača matičnih stabala (uključujući poštanski broj): Broj partije Rok trajanja* Bar kod*	
*samo za uzorke iz maloprodaje Trošove analiza plaća: Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/uvozniku ako nije lice od kojeg je uzet uzorak: Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom):	
Pravni osnov: člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, broj 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG” broj 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sadnog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata analiza.	
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultate analiza dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)	
Tip uzorka: Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐ Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva): Ukupna masa: Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na analizu: Laboratorija: Analizirani dio: Referenca laboratorije: Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐ Komentari:	

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, donijelo je

P R O G R A M KONTROLNOG ISPITIVANJA SJEMENSKOG MATERIJALA ZA 2022. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet, radi provjere metoda sertifikacije u postupku proizvodnje sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja, kao i radi provjere kvaliteta sjemenskog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Kontrolnim ispitivanjem sjemena provjerava se sortnost, genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih propisanih uslova kvaliteta sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja.

Program se sprovodi kao dio službenih kontrola u provjeri kvaliteta sjemenskog materijala i provjeri ispunjenosti uslova u skladu sa propisima kojima je utvrđeno stavljanje u promet kao i kvalitet sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja.

Kontrolna ispitivanja vrše se na dostavljenim uzorcima sjemenskog materijala iz proizvodnje i prometa u skladu sa godišnjim planom službenih kontrola organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Sjemenski materijal poljoprivrednog bilja koji je predviđen za uzorkovanje odabran je na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma za analizu rizika u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi za analizu rizika

Nivo rizika	Uzorkovanje
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o odstupanjima za propisane uslove kvaliteta sjemenskog materijala;	Uzimanje uzoraka metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Srednji nivo: -postoji dokaz o odstupanjima; -očekivana pojava sjemenskog materijala koji odstupa od propisanih uslova; -sjemenski materijal je namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću u proizvodnji;	Uzimanje uzoraka ciljano, kao i metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Visok nivo: -noviji dokaz o odstupanjima (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci drugih država); -očekivana pojava sjemenskog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano uzorkovanje za identifikovane rizike.

Prilikom uzorkovanja sjemenskog materijala uzima se u obzir i:

- zastupljenost sjemenskog materijala u poljoprivrednoj proizvodnji za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog materijala iz prethodne godine;
- podaci o ukupnoj domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija i primijenjene metode;
- Registar sorti poljoprivrednog bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog materijala.

Laboratorija za sjeme izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavlja fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaj o ispitivanju, osim rezultata sadrži i kvantifikovane podatke u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzorkovanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko uzorci dostavljeni u Laboratoriju za sjeme ne ispunjavaju propisane uslove, laboratorije obavještava nadležnog inspektora i Upravu, a nadležni inspektor ponavlja uzorkovanje.

U slučaju da uzorak sjemena ne odgovara propisanom, odnosno deklarisanom kvalitetu, Laboratorija za sjeme odmah obavještava nadležnog inspektora i Upravu radi preduzimanja mjera iz nadležnosti.

Pregled uzoraka prema vrsti, broju i porijeklu dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
R. br.	Vrsta sjemenskog materijala	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	žita i industrijsko bilje	15	5	5	5
1.2	povrće	10	/	5	5
1.3	krompir	20	10	5	5
1.4	krmne kulture	10	/	3	7
1.5	ljekovito-aromatično-začinsko bilje i cvijeće	5	/	3	2
UKUPNO		60	15	21	24

Broj uzoraka iz Tabele 2 ovog programa može se povećati prema finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2022. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorci iz Tabele 2 ovog programa uzimaju se u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik fitosanitarnog inspektora o uzetom uzorku na kojem je navedena vrijednost uzorka kao i izjava stranke da zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka fitosanitarni inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji se dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2022. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 Program fitosanitarnih mjera za 2022 godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 005-309/22-9891/2

Podgorica, 17. juna 2022. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;	Datum: Kontrolno ispitivanje sjemenskog materijala:
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐ Ime: Prezime: Opština/Grad:	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja: Datum dobijanja naloga: Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): Tip lokacije/po nalogu: Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐ Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola Laboratorije: 	
Podaci o uzorku: Naziv sjemenskog materijala (iz Tabele1): Sjemenski materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐ Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐ Zemlja porijekla: Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo sjemenski materijal (uključujući poštanski broj): Puni naziv sjemenskog materijala i latinski naziv: Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐ Broj: Rok trajanja*: Bar kod*: *samo za uzorke iz maloprodaje Trošove ispitivanja plaća: Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom) 	
Pravni osnov: člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG“, broj 28/06 i „Službeni list CG“, br 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG“, br. 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata ispitivanja. Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka: 	

SAMO ZA LABORATORIJE (rezultati ispitivanja dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)

Tip uzorka:	Program	Namjenski ☐	Ostalo ☐	
Ukupna masa:				
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje:				
			Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva):	
Laboratorija:	Ispitivani dio:			Referenca laboratorije:
Dostavljeno pakovanje?	Da ☐	Ne ☐	Komentari:	

1033.

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15) i člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA SJEMENSKOG I SADNOG MATERIJALA NA GMO ZA 2022. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO, odnosno ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala, za koje postoje podaci da se vrše genetske modifikacije, naročito u odnosu na sorte kreirane od strane selekcijskih kuća koje se bave genetskim modifikacijama.

Kontrolna ispitivanja se sprovode radi utvrđivanja mogućeg prisustva GMO uzimanjem uzoraka sjemenskog i sadnog materijala koji se uvozi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Kontrolna ispitivanja vrše se na uzorcima iz prometa i proizvodnje, a u skladu sa planom uzorkovanja organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Program se sprovodi radi vršenja službene kontrole sjemenskog i sadnog materijala i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima za GMO za sjemenski i sadni materijal.

Zakon o genetički modifikovanim organizmima propisao je upravljanje genetički modifikovanim organizmima (GMO), odredbe zakona, kroz strogo propisana pravila štite prvenstveno građane Crne Gore mjerama za sprečavanje štetnih efekata po zdravlje ljudi i životnu sredinu, od proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima.

Do sada nije podnjet ni jedan zahtjev za dozvolu upotrebe genetički modifikovanih organizama u laboratorijama, njihovo namjerno uvođenje u životnu sredinu ili stavljanje u promet što znači da je Lista odobrenih genetički modifikovanih organizmima i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima prazna i da su sve vrste GMO u Crnoj Gori zabranjene.

Prilikom uvoza, proizvode mora pratiti izjava da nema genetskih modifikacija i da proizvod ne sadrži, ne sastoji se ili nije dobijen od genetički modifikovanih organizmima.

U skladu sa analizom rizika bez obzira na izjavu koja prati proizvode, vrše se dodatna ispitivanja.

Uzorkovanje sjemenskog/sadnog materijala se vrši na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski/sadni materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi vjerovatnoće

Riziko	Uzorkovanje
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o GM;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti sa propisima i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo: -postoji dokaz o GM; -očekivana pojava GM; -sjemenski/sadni materijal namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.
Visok nivo: -noviji dokaz o GM (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci iz drugih država); -očekivana pojava sjemenskog/sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano za identifikovane probleme.

Prilikom uzorkovanja sjemenskog/sadnog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste sjemenskog/sadnog materijala za zasnivanje poljoprivredne proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog/sadnog materijala iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog/sadnog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog/sadnog materijala.

Laboratorija za ispitivanje GMO, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima koja su korišćena u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzimanje uzoraka za ispitivanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko Laboratorija za ispitivanje GMO da uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, uzimanje uzoraka se ponavlja.

U slučaju da uzorak sjemena/sadnog materijala ne odgovara propisanim uslovima, Laboratorija za ispitivanje GMO odmah obavještava inspektora i Upravu.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu sjemenskog/sadnog materijala i minimalni broj uzoraka dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
R. br.	Vrsta sjemenskog/sadnog materijala	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	kukuruz (<i>Zea mays</i>)	2	0	1	1
1.2	krompir (<i>Solanum tuberosum</i>)	3	1	1	1
1.3	paradajz (<i>Solanum lycopersicum</i>)	2	0	1	1
1.4	lucerka (<i>Medicago sativa</i>)	2	0	1	1
1.5	žitarice	2	0	1	1

Broj uzoraka kao i biljne vrste iz Tabele 2 ovog programa može se povećati odnosno promijeniti prema finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2022. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 2 ovog programa uzimaju fitosanitarni inspektori u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka hrane, uzorak se može fakturirati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik odgovarajuće inspekcije o uzetom uzorku na kojem je navedeno da stranka zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašteno pravno lice dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2022. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 Program fitosanitarnih mjera za 2022 godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 005-309/22-9892/2

Podgorica, 17. juna 2022.godine

Ministar
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: 		Datum:	
UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;		Kontrolno ispitivanje sjemenskog/sadnog materijala: 	
Podaci o uzorkivaču:			
Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐			
Ime:		Prezime: Opština/Grad:	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:			
Datum dobijanja naloga:		Tip lokacije/po nalogu:	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): 		Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐ Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica:	
Podaci o uzorku:			
Naziv sjemenskog/sadnog materijala (iz Tabele1): 		Puni naziv sjemenskog/sadnog materijala i latinski naziv: 	
Materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐			
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐			
Zemlja porijekla:		Reklamira se/označava kao organsko? ☐ ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo materijal (uključujući poštanski broj): 		Broj partije:	
		Rok trajanja*:	
		Bar kod*:	
*samo za uzorke iz maloprodaje		Troškove ispitivanja plaća: Uprava ☐ Uvoznik ☐	

Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak:	Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom)		
Pravni osnov: člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG“, broj 28/06 i „Službeni list CG“, br 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG“, br. 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata ispitivanja. Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka:			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultati ispitivanja dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			
Tip uzorka:	Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐		
Ukupna masa:			Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva):
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje:			
Laboratorija:	Ispitivani dio:	Referenca laboratorije:	
Dostavljeno pakovanje?	Da ☐ Ne ☐ Komentari:		

1034.

Na osnovu člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA SADNOG MATERIJALA ZA 2022. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sadnog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet, radi provjere metoda sertifikacije u postupku proizvodnje sadnog materijala.

Kontrolnim ispitivanjem sadnog materijala provjerava se sortnost, genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih uslova u pogledu kvaliteta sadnog materijala.

Kontrolna ispitivanja vrše se na dostavljenim uzorcima sadnog materijala iz proizvodnje i prometa, a u skladu sa godišnjim planom službenih kontrola organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Kontrolna ispitivanja vrše se radi provjere kvaliteta sadnog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Program se sprovodi kao dio službenih kontrola u provjeri kvaliteta sadnog materijala i provjeri ispunjenosti uslova u skladu sa propisima je utvrđeno stavljanje u promet, kao i kvalitet sadnog materijala.

Sadni materijal koji je predviđen za uzorkovanje odabran je na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sadni materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1 Kriterijumi za nivoe rizika za uzorkovanje

Nivo rizika	Uzorkovanje
Nizak nivo: - ne postoji dokaz o odstupanjima za propisane uslove kvaliteta sadnog materijala;	Uzimanje uzoraka metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Srednji nivo: - postoji dokaz o odstupanjima; - očekivana pojava sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova; - sadni materijal je namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću u proizvodnji;	Uzimanje uzoraka ciljano, kao i metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Visok nivo: - noviji dokaz o odstupanjima (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci drugih država); - očekivana pojava sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano uzorkovanje za identifikovane rizike.

Prilikom uzorkovanja sadnog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost sadnog materijala za zasnivanje proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sadnog materijala iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sadnog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija i primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sadnog materijala.

Laboratorija za sadni materijal izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavlja fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata analiza sadrži i kvantifikovane podatke u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzorkovanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko uzorci dostavljeni u Laboratoriju za sadni materijal ne ispunjavaju propisane uslove, Laboratorija obavještava nadležnog inspektora i Upravu, a nadležni inspektor ponavlja uzorkovanje.

U slučaju da uzorak sadnog materijala ne odgovara propisanom odnosno deklarisanom kvalitetu, Laboratorija za sadni materijal odmah obavještava nadležnog inspektora i Upravu radi preduzimanja mjera iz nadležnosti.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1. R. br.	2. Vrsta sadnog materijala	3. Broj uzoraka	4. MNE	5. EU	6. VAN EU
1.1	kontinentalne voćne vrste	10	8	1	1
1.2	jezgrasto i bobičato voće	10	8	1	1
1.3	suptropske voćne vrste	10	8	1	/
1.4	lozni kalemovi	10	8	1	1
1.5	ukrasne vrste	10	8	/	2
1.6	rasad povrća	10	8	/	2

Broj uzoraka iz Tabele 2 ovog programa može se povećati prema finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2022. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorci iz Tabele 2 uzimaju se u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik fitosanitarnog inspektora o uzetom uzorku na kojem je navedena vrijednost uzorka kao i izjava stranke da zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka fitosanitarni inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji se dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2022. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 Program fitosanitarnih mjera za 2022 godinu.

Ovaj program objaviće se u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 005-309/22-9916/2
Podgorica, 17. juna 2022.godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJA O UZORKU

Broj protokola inspekcije: UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;	Datum: Kontrolno ispitivanje sadnog materijala:
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐ Ime: Prezime: Opština/Grad:	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja: Datum dobijanja naloga: Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): Tip lokacije/po nalogu: Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐ Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica: 	
Podaci o uzorku: Naziv sadnog materijala (iz Tabele1): Sadni materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐ Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐ Zemlja porijekla: Puni naziv sadnog materijala i latinski naziv: Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐ Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo sadni materijal (uključujući poštanski broj): Broj partije: Rok trajanja*: Bar kod*: *samo za uzorke iz maloprodaje Trošove analiza plaća: Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom) 	
Pravni osnov: člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, broj 61/11 i 48/2015) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG” broj 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sadnog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata analiza. Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka: 	

SAMO ZA LABORATORIJE (rezultate analiza dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)

Tip uzorka:	Program	☐	Namjenski	☐	Ostalo	☐	
Ukupna masa:				Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva):			
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na analizu:							
Laboratorija:				Analizirani dio:			
					Referenca laboratorije:		
Dostavljeno pakovanje?	Da	☐	Ne	☐	Komentari:		

1035.

Na osnovu člana 30 stav 3 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 47/19, 72/19, 74/20 i 104/21) i člana 18 stav 1 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstvo prosvjete donijelo je

R J E Š E N J E
O DOPUNI RJEŠENJA KOJIM SE UTVRĐUJE BROJ STUDENATA ZA UPIS U
PRVU GODINU STUDIJA NA UNIVERZITETU CRNE GORE

1. U Rješenju kojim se utvrđuje broj studenata za upis u prvu godinu studija na Univerzitetu Crne Gore („Službeni list CG”, br. 56/19, 37/20, 96/21, 117/21 i 48/22) u tački I podtačka 11 poslije alineje 2 dodaje se nova alineja koja glasi:

„- osnovni akademski studijski program Mehatronika, obima 180 ECTS, za upis najviše 50 studenata, na kojem se stiče diploma o završenim osnovnim akademskim studijama i nivo obrazovanja Bachelor (Bsc.);”.

Dosadašnje al. 3 do 8 postaju al. 4 do 9.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj 08/2-01-607/22-5413

Podgorica, 4. jula 2022. godine

Ministar,
mr **Miomir Vojinović**, s.r.

1036.

Na osnovu člana 30 stav 3 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list CG”, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 47/19, 72/19, 74/20 i 104/21) i člana 18 stav 1 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstvo prosvjete donijelo je

R J E Š E N j E
O DOPUNI LICENCE FAKULTETU ZA POMORSTVO I TURIZAM, BAR,
UNIVERZITET „ADRIATIK”

1. Izdaje se dopuna licence za rad Fakultetu za pomorstvo i turizam, Bar, Univerzitet „Adriatik”, za osnovni akademski studijski program Pomorska elektrotehnika, obima 180 ECTS kredita (tri godine), za upis najviše 20 studenata, na kojem se stiče diploma o završenim osnovnim akademskim studijama i nivo obrazovanja Bachelor (Bsc.).

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

UP I broj 08/2-01-607/22-5414
Podgorica, 4. jula 2022. godine

Ministar,
mr **Miomir Vojinović**, s.r.

1037.

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 1 alineja 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22) i člana 15 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", broj 135/21), Odbor Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, na sjednici od 5. jula 2022. godine, utvrdio je

M E T O D O L O G I J U
ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE PRENOSNOG
SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora prenosnog sistema (u daljem tekstu: operator), alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike sistema, elementi za obračun i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge prenosa električne energije.
- (2) Cijene utvrđene na osnovu ove metodologije primjenjuju se na:
 - 1) proizvođače električne energije priključene na prenosni sistem kao korisnike prenosnog sistema za potrebe prenošenja proizvedene električne energije (g-komponenta), i
 - 2) ostale korisnike koje čine:
 - a) kupci čiji su objekti priključeni na prenosni sistem koje snabdijevaju snabdjevači na osnovu ugovora;
 - b) kupci samosnabdjevači čiji su objekti priključeni na prenosni sistem;
 - c) operatori distributivnih sistema;
 - d) operatori zatvorenih distributivnih sistema čiji su sistemi priključeni na prenosni sistem.
- (3) Cijene utvrđene na osnovu ove metodologije ne primjenjuju se na tranzit električne energije.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora i korisnika prenosnog sistema;
- 2) transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane prenosnom sistemu;
- 3) korisnik plaća;
- 4) utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 5) stvaranja povoljnih uslova za investiranje u prenosni sistem;
- 6) obezbjeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 7) podsticanja energetske i ekonomske efikasnosti;
- 8) podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 9) olakšavanja efikasne trgovine i konkurencije;
- 10) sprečavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika sistema; i
- 11) obezbjeđivanja održivosti prenosnog sistema.

Način regulacije cijene

Član 3

- (1) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda primjenjuje se hibridni regulatorni metod, kao vrsta ekonomske regulacije koja ima za cilj da ograniči dozvoljeni prihod operatora, stvori preduslove za poboljšanje kvaliteta i povećanje efikasnosti primjenjujući regulatorne periode koji su po pravilu duži od jedne godine, tokom kojih je operatoru dozvoljeno da zadrži uštede od smanjenja troškova poslovanja na koje može uticati, koje Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) uzima u obzir prilikom utvrđivanja dozvoljenog prihoda za regulatorni period, uz podjelu rizika promjene energetske veličina između operatora i korisnika sistema.
- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod ostvaruje se alokacijom elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike prenosnog sistema.
- (3) Cijena po kojoj se plaća korišćenje prenosnog sistema formira se po principu "poštanska marka" prema kojem, bez obzira na dužinu prenosnog puta, ostali korisnici iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, plaćaju korišćenje prenosnog sistema po istim cijenama po kW i po istoj cijeni po kWh.
- (4) Proizvođači električne energije u Crnoj Gori priključeni na prenosni sistem plaćaju operatoru korišćenje prenosnog sistema po istoj cijeni po MW ukupne maksimalne raspoložive snage elektrana i po istoj cijeni po MWh proizvedene električne energije.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) **regulatorni period** čine jedna ili više kalendarskih godina za koje se utvrđuju regulatorno dozvoljeni prihod i cijene;
 - 2) **tekući regulatorni period** je regulatorni period u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena;
 - 3) **prethodni regulatorni period** je regulatorni period koji prethodi tekućem regulatornom periodu;
 - 4) **prosječno trajanje prekida** (skraćenica **AIT - Average Interruption Time**) je opšti pokazatelj kvaliteta funkcionisanja prenosnog sistema definisan pravilima kojima se uređuje minimum kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
 - 5) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun izvršenih usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
 - 6) **godina podnošenja zahtjeva** je godina u kojoj operator podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i u kojoj Agencija utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene za regulatorni period, a, po pravilu, se podudara sa posljednjom godinom tekućeg regulatornog perioda i u indeksu formula se označava sa „t“;
 - 7) **priključna snaga** je odobrena aktivna priključna snaga sadržana u odgovarajućem aktu koji zaključuje korisnik sistema sa operatorom sistema;
 - 8) **inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
 - 9) **integracioni dalekovod** je prenosni dalekovod kojim se ostvaruje veza između postrojenja na koje je elektrana priključena, a kojim upravlja operator sistema, i druge trafostanice elektroprenosnog sistema u koju je predmetni dalekovod priključen;
 - 10) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva.
- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Trajanje regulatornog perioda

Član 5

Trajanje regulatornog perioda Agencija utvrđuje posebnom odlukom najkasnije do 1. marta godine u kojoj se podosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda.

II. REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod, koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+n} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+n} = TP_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n} - K_{t+n}$$

gdje su elementi:

- TP_{t+n} - troškovi poslovanja za energetske djelatnosti iz člana 7 ove metodologije,
- A_{t+n} - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 12 ove metodologije,
- PS_{t+n} - povrat na sredstva iz člana 13 ove metodologije,
- K_{t+n} - korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijske veličina od utvrđenih izračunate u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- n - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini t za svaku godinu regulatornog perioda.
- (3) Regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u cijene RDP_{t+n}^{TUT} izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje se u eurima (€):

$$RDP_{t+n}^{TUT} = (RDP_{t+n} - OP_{t+n}) * (1 + FK_{t+n})$$

gdje je:

- RDP_{t+n} - regulatorno dozvoljeni prihod iz stava 1 ovog člana;
- OP_{t+n} - ostali prihodi iz člana 16 ove metodologije;
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz stava 4 ovog člana.

- (4) Faktor za kvalitet FK_{t+n} kvantifikuje nivo ostvarenog kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$FK_{t+n} = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m Q_{t-i}$$

gdje je:

- i** - 1, ..., m,
m - broj godina tekućeg regulatornog perioda;
Q_{t-i} - parametar kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Q_{t-i} = \begin{cases} 0,02; & \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} < 0,85 \\ -0,2 \cdot \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} - 0,95 ; & 0,85 \leq \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} < 0,95 \\ 0; & 0,95 \leq \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} \leq 1,05 \\ -0,2 \cdot \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} - 1,05 ; & 1,05 < \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} \leq 1,15 \\ -0,02; & \frac{AIT_{t-i}^{ost}}{AIT_{t-i}^{cilj}} > 1,15 \end{cases}$$

- AIT_{t-i}^{cilj}** - ciljna vrijednost opšteg indikatora kvaliteta za posljednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, koja je utvrđena pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
AIT_{t-i}^{ost} - ostvarena vrijednost opšteg indikatora kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, izračunata u skladu sa pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom.

Troškovi poslovanja za energetska djelatnost

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetska djelatnost obuhvataju tehno-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za svaku regulatornu godinu.
- (2) Troškovi poslovanja za energetska djelatnost utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 32 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira u skladu sa regulatornim kontnim planom i iste dokazuje računovodstvenom dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama operatora.
- (4) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
 - 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
 - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora,
 - 3) troškovi po osnovu finansijskih kompenzacija isplaćenih u skladu sa pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom,
 - 4) troškovi koji nijesu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.
- (5) Za potrebe utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i radi stvaranja uslova za povećanje efikasnosti troškovi poslovanja se dijele na:
 - 1) troškove poslovanja na koje se može uticati,
 - 2) troškove poslovanja na koje se djelimično može uticati, i
 - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati **TPu_{t+1}** obuhvataju troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode.
- (2) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu manjem od sume utvrđenih, troškovi iz stava 1 ovog člana za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPu_{t+1} = \frac{1}{m} * \sum_{i=1}^m TPu_{t-i}^{os} + \frac{1}{2} * \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m TPu_{t-i}^{ut} - \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m TPu_{t-i}^{os} \pm Z_s * (1 + I_{t+1} - X) \pm Z_j$$

gdje je:

- TPu_{t+1}** - ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati utvrđeni za prvu godinu regulatornog perioda,
TPu_{t-i}^{os} - ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog

- TPu_{t-i}^{ut} - perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- I_{t+1} - projektovana inflacija, (%),
- X - faktor efikasnosti,
- Z_s - trajna promjena troškova poslovanja na koje se može uticati nastala usljed promjena zakona u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, a sastoji se od zbira parametra Z_s^{tz} , koji se odnosi na troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, i parametra Z_s^0 , koji se odnosi na troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode, (€),
- Z_j - jednokratna promjena troškova na koje se može uticati nastala usljed više sile, odnosno okolnosti koje operator nije mogao predvidjeti, spriječiti i kontrolisati, u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, (€),
- m - broj godina tekućeg regulatornog perioda.

(3) Parametar Z_s iz stava 2 ovog člana predlaže operator, a utvrđuje Agencija na sljedeći način:

- 1) parametar Z_s^{tz} koji se odnosi na troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$Z_s^{tz} = FTE^{akt} * PZ^u + O_{tz}$$

gdje je:

FTE^{akt} - ostvareni dodatni radni angažman (*full-time equivalent*) koji se kreće od 0 do 1, prikazan po aktivnostima koje su zahtijevale dodatni angažman zaposlenih, a koje su uslovljene promjenom zakona;

PZ^u - prosječni godišnji trošak zarada po zaposlenom utvđen za poslednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci;

O_{tz} - prosjek troškova naknada za lica koja su angažovana u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, ostvarenih u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci.

- 2) parametar Z_s^0 , koji se odnosi na troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode, utvrđuje se kao razlika između prosjeka ostvarenih troškova u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci, i prosjeka utvrđenih troškova u odnosnim godinama, za svaku kategoriju troškova pojedinačno.

(4) Parametar Z_j iz stava 2 ovog člana predlaže operator, a utvrđuje Agencija na osnovu podataka, obrazloženja i dokumentacije dostavljene u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda.

- (5) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu većem od sume utvrđenih, troškovi iz stava 1 ovog člana za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se na osnovu sljedeće formule:

$$TPu_{t+1} = TPu_t^{ut} \pm Z_s * (1 + I_{t+1} - X) \pm Z_j$$

gdje je:

TPu_t^{ut} - utvrđeni ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati za godinu podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena.

- (6) Troškovi iz stava 1 ovog člana za drugu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

(7)

$$TPu_{t+2} = TPu_{t+1} \mp Z_j * (1 + I_{t+2} - X)$$

- (8) Troškovi iz stava 1 ovog člana za treću i svaku narednu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPu_{t+n} = TPu_{t+n-1} * (1 + I_{t+n} - X)$$

gdje je:

n - 3, ..., k,

k - broj godina regulatornog perioda.

- (9) Faktor efikasnosti iz st. 2, 5, 6 i 7 ovog člana izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$X = X_1 + X_2$$

gdje je:

X_1 - mjera neefikasnosti koja se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$X_1 = \frac{TPu^{os}}{TPu^{ut}} * \frac{1}{100}$$

gdje je:

- TPu^{os} - prosječno ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- TPu^{ut} - prosječno utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati za posljednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- X_2 - mjera efikasnosti postignuta primjenom novih tehnologija i iznosi 0,005.

(10) U slučaju iz stava 2 ovog člana faktor efikasnosti jednak je mjeri efikasnosti postignutoj primjenom novih tehnologija X_2 i iznosi 0,005.

(11) Troškovi iz stava 1 ovog člana koji se transponuju u cijene izračunavaju na sljedeći način:

$$TPu_{t+n}^{TUT} = TPu_{t+n} * (1 - \alpha)$$

$$\alpha = \frac{1}{2} * \frac{MK_{os}^{P12} - MK_{os}^{P2}}{MK_{os}^{P12}}$$

gdje je:

- TPu_{t+n}^{TUT} - troškovi poslovanja na koje se može uticati koji se transponuju u cijene, (€),
- TPu_{t+n} - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati,
- α - parametar za ravnomjernu podjelu rizika promjene energetske veličine (snage) između operatora i korisnika sistema,
- MK_{os}^{P2} - zbir prosjeka ostvarenih snaga ostalih korisnika iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci i prosjeka maksimalno ostvarenih mjesečnih snaga proizvođača priključenih na prenosni sistem električne energije na godišnjem nivou, u svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, (MW),
- MK_{os}^{P12} - zbir prosjeka ostvarenih snaga ostalih korisnika iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u dvanaestogodišnjem periodu koji prethodi prvoj godini tekućeg regulatornog perioda, isključujući godine sa najvećom i najmanjom ostvarenom maksimalnom snagom, i prosjeka maksimalno ostvarenih mjesečnih snaga proizvođača priključenih na prenosni sistem električne energije, na godišnjem nivou u dvanaestogodišnjem periodu koji prethodi prvoj godini tekućeg regulatornog perioda, isključujući godine sa najvećom i najmanjom ostvarenom maksimalnom snagom, (MW).

Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati

Član 9

- (1) Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati TPg_{t+n} obuhvataju trošak za nabavku električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu (u daljem tekstu: troškovi opravdanih gubitaka).
- (2) Troškovi opravdanih gubitaka izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n} = Ce_{t+n}^{ut} * \frac{g_p}{100 - g_p} * E_{t+n}^{os}$$

gdje je:

- Ce_{t+n}^{ut} - cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka iz stava 6 ovog člana, koja je predmet korekcija u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija, (€/MWh),
- g_p - opravdana stopa gubitaka u prenosnom sistemu, (%),
- E_{t+n}^{os} - količina električne energije planirana energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku iz prenosnog sistema na mjestima isporuke ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije. Količina električne energije operatora distributivnog sistema se izračunava na osnovu veličine iz energetske bilansa kao zbir količina električne energije za potrebe distributivnih kupaca i pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu, umanjeno za količinu električne energije proizvedene u objektima priključenim na distributivni sistem, (MWh),
- n - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (3) Opravdanu stopu gubitaka u prenosnom sistemu iz stava 2 ovog člana za svaku godinu regulatornog perioda Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate studije gubitaka, revidovane i ažurirane u skladu sa Zakonom, koju je operator dužan da dostavi uz zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena iz člana 32 ove metodologije.
- (4) Studija iz stava 3 ovog člana obavezno treba da sadrži: prikaz postojećeg stanja, mjere i dinamiku dostizanja nivoa gubitaka utvrđenog u studiji za posmatrani period, kao i sredstva potrebna za te namjene.
- (5) Ako operator ne dostavi studiju gubitaka iz stava 2 ovog člana opravdana stopa gubitaka utvrđuje se na osnovu:
- 1) ostvarenih gubitaka u prenosnom sistemu g_{ost} (%), koji nastaju usljed prenosa električne energije za potrebe domaće potrošnje, koji ne uključuju gubitke po osnovu tranzita i izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$g_{ost} = \frac{1 - g^{tr} * G^P}{E^{isp} + 1 - g^{tr} * G^P} * 100$$

gdje je:

- g^{tr} - koeficijent koji odražava učešće gubitaka nastalih usljed tranzita energije u ukupnim gubicima u prenosnom sistemu, koji se utvrđuje kao prosjek za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, na osnovu podataka dobijenih po osnovu realizacije Ugovora o kompenzaciji i poravnanju (ITC),
- G^P - ukupni gubici u prenosnom sistemu, utvrđeni kao razlika ukupne energije koja uđe u prenosni sistem i energije koja izađe iz prenosnog sistema, izračunati kao prosjek ostvarenja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, (MWh),
- E^{isp} - električna energija isporučena iz prenosnog sistema na mjestima isporuke ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, koja se utvrđuje kao prosjek za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, (MWh),
- 2) ostvarenja gubitaka za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i njihovog obrazloženja od strane operatora,
 - 3) ostvarenih investicija za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i planiranih investicija za regulatorni period u cilju smanjenja gubitaka, obrazložene u planu razvoja prenosnog sistema, koji je odobrila Agencija.
- (6) Za potrebe utvrđivanja troškova opravdanih gubitaka iz stava 2 ovog člana, koristi se cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka za svaku godinu regulatornog perioda Ce^{ut} koja se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ce^{ut} = \frac{C_{t-1}^{DT} + \sum_{n=1}^k \frac{1}{3 * k} * (2 * C_{t+n}^b + C_{t+n}^p)}{2}$$

gdje je:

- C_{t-1}^{DT} - prosječna ponderisana cijena električne energije koju je dominantni trgovac sa crnogorskog tržišta ostvario u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
- C_{t+n}^b - šestomjesečni prosjek cijena godišnjih fjučersa band energije, za godinu t+n, objavljenih na dnevnom nivou u periodu januar-jun u godini podnošenja zahtjeva na berzi u Budimpešti – Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)¹,
- C_{t+n}^p - šestomjesečni prosjek cijena godišnjih fjučersa peak energije, za godinu t+n, objavljenih na dnevnom nivou u periodu januar-jun u godini podnošenja zahtjeva na berzi u Budimpešti – Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)²,
- n - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda.

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

- (1) Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+n}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+n} = Tp_{t+n} + Tpb_{t+n} + Tmu_{t+n} + Tzs_{t+n} + Tot_{t+n} + T_{t+n}^{NEMO} + Tr_{t+n} + To_{t+n}$$

gdje je:

- Tp_{t+n} - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom,
- Tpb_{t+n} - troškovi utvrđeni u skladu sa metodologijom kojom se uređuje pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja,
- Tmu_{t+n} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora,
- Tzs_{t+n} - troškovi za zaštitu životne sredine,

¹ Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

² Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

Tot_{t+n}	-	troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta,
T_{t+n}^{NEMO}	-	troškovi ili dio troškova koji nastaju povezivanjem tržišta dan-unaprijed i unutardnevnih tržišta koje operator prenosnog sistema električne energije pokriva nominovanom operatoru tržišta električne energije,
Tr_{t+n}	-	troškovi rezervisanja sudskih sporova, koji se odnose na troškove poreza, naknade štete trećim licima i/ili eksproprijacije,
To_{t+n}	-	ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom,
n	-	1, 2, ..., k,
k	-	broj godina regulatornog perioda.

- (2) Troškovi usluga prekogranične dodjele kapaciteta, koji čine dio troškova koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora iz stava 1 ovog člana, utvrđuju se uzimajući u obzir opciju dodjele kapaciteta koja ispunjava neophodne tehničke zahtjeve i koja ima najpovoljniji uticaj na korisnike prenosnog sistema.
- (3) Operator je dužan da dostavi analizu raspoloživih opcija dodjele kapaciteta iz stava 2 ovog člana, koja sadrži detaljno obrazloženje mogućnosti realizacije usluga prekogranične dodjele kapaciteta, prednosti i nedostatke opcija i njihov uticaj ponuda na troškove poslovanja, prihod i cijene za korišćenje prenosnog sistema električne energije.
- (4) Troškovi ili dio troškova koji nastaju povezivanjem tržišta dan-unaprijed i unutardnevnih tržišta koje operator prenosnog sistema električne energije pokriva nominovanom operatoru tržišta električne energije (**T_{t+n}^{NEMO}**) iz stava 1 ovog člana, utvrđuju se ako je:
 - 1) Nominovani operator tržišta električne energije (NEMO) određen u skladu sa Zakonom,
 - 2) Agencija odobrila metodologije i akta Operatora prenosnog sistema električne energije kojima se uređuje povezivanje dan-unaprijed i unutardnevnog tržišta električne energije u skladu sa Zakonom,
 - 3) Agencija odobrila metodologije i akta Nominovanog operatora tržišta električne energije kojima se uređuje povezivanje dan-unaprijed i unutardnevnog tržišta električne energije u skladu sa Zakonom, i
 - 4) u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda utvrđeno da su zahtijevani troškovi razumni i proporcionalni.
- (5) Ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom iz stava 1 ovog člana obuhvataju i troškove poreza na dobit pravnih lica koji se utvrđuju kao proizvod utvrđenog povrata na sredstva iz člana 13 ove metodologije i stope poreza na dobit utvrđene zakonom kojim se uređuje porez na dobit pravnih lica koja se primjenjuje na iznos dobiti koja je jednaka utvrđenom povratu na sredstva.
- (6) Troškovi iz st. 1, 2 i 4 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 32 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 11

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koja na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetsku djelatnost nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 16 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 12

- (1) Trošak amortizacije za regulatornu godinu utvrđuje se na osnovu:
 - 1) vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji na kraju godine t+n-2 iz posljednje procjene vrijednosti imovine operatora prihvaćene od strane Agencije, uključujući osnovna sredstva nabavljena iz donacija i osnovna sredstva stavljena u upotrebu do kraja godine t-1 koja su odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove, kao i osnovna sredstva čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-2, koja su odobrena od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa,
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, i
 - 3) primjene proporcionalnog metoda amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava, koji je korišćen u posljednjoj procjeni prihvaćenoj od strane Agencije.

Povrat na sredstva

Član 13

- (1) Povrat na sredstva **PS_{t+n}** je dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+n} = ROS_{t+n} * SPK$$

gdje je:

OS_{t+n} - regulatorna osnova sredstava iz člana 14 ove metodologije, (€),

- SPK - stopa povrata na kapital iz člana 15 ove metodologije, (%),
 n - 1, 2, ..., k,
 k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Povrat na sredstva utvrđen u skladu sa stavom 1 ovog člana, Agencija može rasporediti po godinama regulatornog perioda na način kojim se obezbjeđuje stabilnost cijena za korišćenje sistema električne energije i poštovanje principa iz člana 2 tačka 1 ove metodologije.

Regulatorna osnova sredstava

Član 14

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+n} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatornu godinu, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+n} = OS_{t+n-2}^{net} + In_{t+n} + RK_{t+n}$$

gdje je:

- OS_{t+n-2}^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava na kraju godine t+n-2, utvrđena na osnovu posljednje procjene prihvaćene od strane Agencije, uključujući neto vrijednost osnovnih sredstava stavljenih u upotrebu do kraja godine t-1 koja su odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove,
 In_{t+n} - investicije za regulatornu godinu,
 RK_{t+n} - radni kapital za regulatornu godinu,
 n - 1, 2, ..., k,
 k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Za svaku godinu regulatornog perioda iz neto vrijednosti osnovnih sredstava OS_{t+n-2}^{net} isključuje se vrijednost sredstava koja nijesu odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove, vrijednost sredstava stavljenih van upotrebe i vrijednost sredstava nabavljenih putem kapitalnog doprinosa (poklon, donacija i druga bespovratna sredstva).
 (3) Za regulatorni period nakon izvršene procjene vrijednosti osnovnih sredstava, neto vrijednost tih sredstava utvrđuje se na sljedeći način:

- 1) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji najmanje šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 32 ove metodologije, neto vrijednost osnovnih sredstava za prvu godinu regulatornog perioda je neto vrijednost koju Agencija utvrdi na osnovu procjene.
- 2) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji u roku koji je kraći od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 32 ove metodologije ili Agencija ne izvrši procjenu prije donošenja odluke po zahtjevu iz razloga na koje ne može uticati (pokrenut postupak u vezi sa zaštitom prava učesnika u postupku javnih nabavki, kašnjenje procjenitelja sa izvršenjem ugovorne obaveze, i sl.), neto vrijednost osnovnih sredstava za regulatorni period je neto vrijednost sredstava utvrđena na osnovu posljednje procjene prihvaćene od strane Agencije.

- (4) Vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana izračunava se na sljedeći način i iskazuje u eurima, (€):

$$In_{t+n} = In_{t+n-1}^{oa}$$

gdje je:

- In_{t+n-1}^{oa} - vrijednost osnovnih sredstava čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-1, a koja su odobrena od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa.

- (5) Vrijednost investicija iz stava 4 ovog člana, za svaku godinu regulatornog perioda, umanjuje se za vrijednost investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
 (6) Zbir vrijednosti osnovnih sredstava koja su postala dio prenosnog sistema električne energije u skladu sa zaključenim ugovorima o otkupu i programom otkupa infrastrukture na koji je Agencija dala saglasnost i vrijednosti investicija iz stava 5 ovog člana, ne može biti veći od maksimalnog dozvoljenog rasta osnovnih sredstava utvrđenog od strane organa državne uprave nadležnog za poslove finansija, ako je odluka o tome donijeta.
 (7) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
 (8) Za svaku godinu regulatornog perioda radni kapital će se utvrditi u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije, isključujući troškove poreza na dobit pravnih lica iz člana 10 stav 5 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 15

- (1) Stopa povrata na kapital **SPK** utvrđuje se za svaku godinu regulatornog perioda kao ponderisani prosjek troška kapitala $PPTK_{t+n}$, koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$PPTK_{t+n} = VK_{UDIO} * SP_{VK} + D_{UDIO} * SP_{PK} * 1 - SP_t$$

gdje je:

- $PPTK_{t+n}$ - ponderisani prosječni trošak kapitala (nominalni, poslije oporezivanja), (%),
 SP_{VK} - stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna), (%),
 VK_{UDIO} - udio vlasničkog kapitala u ukupnom kapitalu, utvrđen u iznosu od 50 %,
 D_{UDIO} - udio pozajmljenog kapitala u ukupnom kapitalu, utvrđen u iznosu od 50 %,
 SP_t - stopa povrata na kapital iz prethodne godine, (%)

- SP_{PK}** - stopa povrata na pozajmljeni kapital (nominalna), (%),
D_{UDIO} - udio pozajmljenog kapitala u ukupnom kapitalu, utvrđen u iznosu od 50%,
SP_t - stopa poreza na dobit pravnih lica.

- (2) Stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja) **SP_{VK}** izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$SP_{VK} = rf + \beta * PRRT + PRZ$$

gdje je:

- rf** - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%),
β - beta kompanije,
PRRT - premija rizika razvijenog tržišta,
PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ukoliko to nije moguće, na osnovu parametara sa razvijenih tržišta iz izvora navedenih u st. 4, 6, 7 i 8 ovog člana.
(4) Ako se stopa oslobođena rizika **rf** ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori (državne obveznice emitovane u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospeljeća od deset godina), ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospeljeća od deset godina, koju objavljuje Evropska centralna banka (ECB).³
(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, ako je prosječna godišnja stopa prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospeljeća od deset godina, koju objavljuje Evropska centralna banka (ECB), niža od nule, stopa oslobođena rizika **rf** iz stava 2 ovog člana je jednaka nuli.
(6) Beta kompanije **β** predstavlja rizik kompanije poreden sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\beta = \beta_{bd} * 1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$$

gdje je:

- β_{bd}** - Prosječna beta energetskih kompanija na tržištima u razvoju, računata bez duga, koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku.⁴

- (7) Premija rizika razvijenog tržišta **PRRT** je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks), koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku.⁵
(8) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju, koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku.⁶
(9) Stopa povrata na pozajmljeni kapital **SP_{PK}** utvrđuje se kao trogodišnji ponderisani prosjek kamatnih stopa ugovorenih na aktivna dugoročna kreditna zaduženja mrežnih operatora u Crnoj Gori na kraju godine t-1, t-2 i t-3.

Ostali prihodi

Član 16

- (1) Ostali prihodi od energetske djelatnosti su prihodi po osnovu realizacije međunarodnih ugovora, prihodi po osnovu dodjele prekograničnih kapaciteta, prihodi od donacija, premija, subvencija i sl, prihodi od naplate štete, prihodi od ukidanja rezervisanja sudskih sporova, koji se odnose na troškove poreza, naknade štete trećim licima i/ili eksproprijacije, prihodi po osnovu naknade za priključnu snagu, prihodi ili dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti, kao i drugi prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju, čiji su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda.
(2) Prihodi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 32 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.
(3) Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, u cilju održivosti prenosnog sistema ostali prihodi će se rasporediti na više regulatornih godina ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

$$1) \quad PS_{t+n} - K_{t+n}^{PS} + A_{t+n} - K_{t+n}^A \leq (OP_{t+n} + K_{t+n}^{OP}) * (1 - \frac{TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} - Tot_{t+n}}{TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n}})$$

ili

$$2) \quad TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} - Tot_{t+n} - K_{t+n}^{TPnu-} \leq (OP_{t+n} + K_{t+n}^{OP}) * \frac{TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} - Tot_{t+n}}{TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n}}$$

gdje je:

- PS_{t+n}** - utvrđeni povrat na sredstva iz člana 13 ove metodologije,
A_{t+n} - utvrđeni troškovi amortizacije iz člana 12 ove metodologije,
K_{t+n}^{PS} - korekcija povrata na sredstva, utvrđena u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
K_{t+n}^A - korekcije troškova amortizacije, utvrđena u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja

³ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

⁴ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemerg.xls>

⁵ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

⁶ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

	korekcija,
TPu_{t+n}	- utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati, iz člana 8 ove metodologije,
$TPnu_{t+n}$	- utvrđeni troškovi poslovanja na koje se ne može uticati, iz člana 10 ove metodologije,
Tot_{t+n}	- utvrđeni troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta, iz člana 10 ove metodologije,
α	- parametar utvrđen u skladu sa članom 8 stav 10 ove metodologije,
K_{t+n}^{TPnu-}	- korekcije troškova poslovanja na koje se ne može uticati, osim korekcija troškova koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta, utvrđene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
OP_{t+n}	- utvrđeni ostali prihodi iz člana 16 ove metodologije,
K_{t+n}^{OP}	- korekcija ostalih prihoda.

III. OBEZBJEĐENJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA

Korišćenje prenosnog sistema

Član 17

- (1) Korišćenje prenosnog sistema obuhvata angažovanje prenosnog sistema i pokrivanje opravdanih gubitaka.
- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod operatora iz člana 6 stav 3 ove metodologije obezbeđuje se naplaćivanjem usluge korišćenja prenosnog sistema od korisnika iz člana 1 stav 2 ove metodologije po:
 - 1) cijenama kojima se nadoknađuju troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta i
 - 2) cijenama kojima se nadoknađuju troškovi opravdanih gubitaka.

Troškovi za korišćenje prenosnog sistema koji se transponuju u cijene

Član 18

- (1) Troškovi za korišćenje prenosnog sistema koji se transponuju u cijene obuhvataju troškove za angažovanje prenosnog kapaciteta (TAK_{t+n}^{TUT}) i troškove opravdanih gubitaka TPg_{t+n}^{TUT} .
- (2) Troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se transponuju u cijene (TAK_{t+n}^{TUT}) iz stava 1 ovog člana, izračunavaju se na osnovu troškova amortizacije, povrata na sredstva, troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova poslovanja na koje se ne može uticati, umanjeno za ostale prihode i naknadu za rad operatora tržišta, uz primjenu odgovarajućih korekcija navedenih kategorija troškova i prihoda i faktora za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.
- (3) Troškovi opravdanih gubitaka iz stava 1 ovog člana izračunavaju se na osnovu troškova na koje se djelimično može uticati iz člana 9 ove metodologije, uz primjenu korekcije troškova gubitaka utvrđene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija i faktora za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.
- (4) Troškovi iz st. 2 i 3 ovog člana raspoređuju se na:
 - 1) proizvođače električne energije priključene na prenosni sistem iz člana 1 stav 2 tačka 1 ove metodologije (TK_{t+n}^{Proiz}) i
 - 2) ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije (TK_{t+n}^{Kup}).
- (5) Dio troškova poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati (TAK_{t+n}^{Popex-}) i dio troškova opravdanih gubitaka (TPg_{t+n}^{Proiz}) iz člana 20 ove metodologije raspoređuju se na proizvođače električne energije priključene na prenosni sistem po aktivnoj energiji.
- (6) Dio troškova amortizacije i povrata na sredstva (TAK_{t+n}^{Pcapex}) iz člana 20 ove metodologije raspoređuju se na proizvođače električne energije priključene na prenosni sistem po maksimalno raspoloživoj aktivnoj snazi proizvodnog objekta.
- (7) Dio troškova iz stava 2 ovog člana (TAK_{t+n}^{Kup}) raspoređuju se na ostale korisnike prenosnog sistema iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije po aktivnoj snazi.
- (8) Pri izračunavanju troškova iz stava 1 ovog člana korekcije ne obuhvataju korekciju fakturisane realizacije, već se ona uzima u obzir u skladu sa članom 23 i članom 25 stav 2 ove metodologije.

Troškovi poslovanja, povrata na sredstva i troškovi amortizacije koji se transponuju u cijene

Član 19

- (1) Troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta iz člana 18 stav 2 ove metodologije se transponuju u cijene na sljedeći način:
 - 1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati koji se transponuju u cijene (TAK_{t+n}^{opex-}) izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$TAK_{t+n}^{opex-} = TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} - Tot_{t+n} - K_{t+n}^{TPnu-} - (OP_{t+n} + K_{t+n}^{OP})$$

$$* \frac{TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} - Tot_{t+n}}{TPu_{t+n} * 1 - \alpha + TPnu_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n}} * (1 + FK_{t+n})$$

gdje je:

TPu_{t+n}	- utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati, iz člana 8 ove metodologije,
$TPnu_{t+n}$	- utvrđeni troškovi poslovanja na koje se ne može uticati, iz člana 10 ove metodologije,

- Tot_{t+n}** - utvrđeni troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta, iz člana 10 ove metodologije,
- α** - parametar utvrđen u skladu sa članom 8 stav 10 ove metodologije,
- K_{t+n}^{TPnu-}** - korekcije troškova poslovanja na koje se ne može uticati, osim korekcija troškova koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta, utvrđene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- OP_{t+n}** - utvrđeni ostali prihodi iz člana 16 ove metodologije,
- K_{t+n}^{OP}** - korekcija ostalih prihoda,
- FK_{t+n}** - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- 2) Troškovi amortizacije i povrat na sredstva koji se transponuju u cijene (**TAK_{t+n}^{capex}**) izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$\text{TA}K_{t+n}^{\text{capex}} = (\text{PS}_{t+n} - K_{t+n}^{\text{PS}}) + (\text{A}_{t+n} - K_{t+n}^{\text{A}}) - (\text{OP}_{t+n} + K_{t+n}^{\text{OP}}) * \left(1 - \frac{\text{TPu}_{t+n} * 1 - \alpha + \text{TPnu}_{t+n} - \text{Tot}_{t+n}}{\text{TPu}_{t+n} * 1 - \alpha + \text{TPnu}_{t+n} + \text{A}_{t+n} + \text{PS}_{t+n}}\right) * (1 + \text{FK}_{t+n})$$

gdje je:

- PS_{t+n}** - utvrđeni povrat na sredstva iz člana 13 ove metodologije,
- A_{t+n}** - utvrđeni troškovi amortizacije iz člana 12 ove metodologije,
- K_{t+n}^{PS}** - korekcija povrata na sredstva, utvrđena u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- K_{t+n}^A** - korekcije troškova amortizacije, utvrđena u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- OP_{t+n}** - utvrđeni ostali prihodi iz člana 16 ove metodologije,
- K_{t+n}^{OP}** - korekcija ostalih prihoda,
- TPu_{t+n}** - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati, iz člana 8 ove metodologije,
- TPnu_{t+n}** - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se ne može uticati, iz člana 10 ove metodologije,
- Tot_{t+n}** - utvrđeni troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta, iz člana 10 ove metodologije,
- α** - parametar utvrđen u skladu sa članom 8 stav 10 ove metodologije,
- FK_{t+n}** - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (2) Troškovi opravdanih gubitaka koji se transponuju u cijene iz člana 18 stav 3 ove metodologije (**TPg_{t+n}^{TUT}**) izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$\text{TP}g_{t+n}^{\text{TUT}} = (\text{TP}g_{t+n} - K_{t+n}^{\text{TP}g}) * (1 + \text{FK}_{t+n})$$

gdje je:

- TPg_{t+n}** - utvrđeni troškovi opravdanih gubitaka iz člana 9 ove metodologije,
- K_{t+n}^{TPg}** - korekcije troškova gubitaka, utvrđene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- FK_{t+n}** - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

IV. ALOKACIJA TROŠKOVA ZA KORIŠĆENJE PRENOSNOG SISTEMA

Troškovi za korišćenje prenosnog kapaciteta koji se alociraju na proizvođače

Član 20

Troškovi iz člana 18 stav 4 tačka 1 ove metodologije, koji se alociraju na proizvođače **TK_{t+n}^{Proiz}**, izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$\text{TK}_{t+n}^{\text{Proiz}} = \text{TA}K_{t+n}^{\text{Popex-}} + \text{TA}K_{t+n}^{\text{Pcapex}} + \text{TP}g_{t+n}^{\text{Proiz}}$$

gdje je:

- TA_{t+n}^{Popex-}** - dio troškova poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati, iz člana 21 ove metodologije, koji se alocira na proizvođače, (€),
- TA_{t+n}^{Pcapex}** - dio troškova amortizacije i povrata na sredstva, iz člana 22 ove metodologije, koji se alocira na proizvođače, (€),
- TPg_{t+n}^{Proiz}** - dio troškova opravdanih gubitaka iz člana 27 stav 1 ove metodologije koji se alocira na proizvođače, (€).

Dio troškova poslovanja na koje se može uticati i na koje se ne može uticati koji se alociraju na proizvođače

Član 21

Dio troškova iz člana 19 stav 1 ove metodologije za regulatornu godinu (**TA_{t+n}^{opex-}**), koji pokrivaju proizvođači (**TA_{t+n}^{Popex-}**), izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\text{TA}K_{t+n}^{\text{Popex-}} = \text{TA}K_{t+n}^{\text{opex-}} * K_{t+n}^{\text{Popex-}}$$

gdje je:

- K_{t+n}^{Popex-}** - koeficijent koji odražava obavezu proizvođača za upravljanje, eksploataciju i održavanje sredstava operatora, a izračunava se na osnovu sljedeće formule:

$$K_{t+n}^{Popex-} = \frac{E_{t+n}^{proiz}}{E_{t+n}^{proiz} + E_{t+n}^{os}}$$

- E_{t+n}^{proiz} - proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem za regulatornu godinu, (MWh),
- E_{t+n}^{os} - električna energija, planirana energetske bilansom za svaku godinu regulatornog perioda za isporuku iz prenosnog sistema na mjestima isporuke ostalim korisnicima, (MWh).

Dio troškova amortizacije i povrata na sredstva koji se alociraju na proizvođače

Član 22

- (1) Dio utvrđene amortizacije i povrata na sredstva sistema iz člana 19 stav 1 tačka 2 ove metodologije za regulatornu godinu (TAK_{t+n}^{capex}), koji pokrivaju proizvođači (TAK_{t+n}^{Pcapex}) izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TAK_{t+n}^{Pcapex} = K_{t+n}^{Pcapex} * TAK_{t+n}^{capex}$$

gdje je:

- K_{t+n}^{Pcapex} - faktor učešća proizvođača u pokrivanju dijela utvrđenih kapitalnih troškova za korišćenje kapaciteta prenosnog sistema, (%)
- TAK_{t+n}^{capex} - troškovi amortizacije i povrat na sredstva koji se transponuju u cijene iz člana 19 stav 1 tačka 2 ove metodologije, (€).

- (2) Faktor K_{t+n}^{Pcapex} iz stava 1 ovog člana izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$K_{t+n}^{Pcapex} = \frac{V_{ikdv_{t+n}} * \frac{E_{t+n}^{proiz}}{E_{t+n}^{proiz} + E_{t+n}^{os}} + V_{dvel_{t+n}} + V_{tsikdv_{t+n}}^{prem} + V_{tsdvel_{t+n}}^{prem}}{V_{dv_{t+n}} + V_{ts_{t+n}}}$$

gdje je za svaku trafostanicu operatora:

- $V_{ikdv_{t+n}}$ - vrijednost postojećeg interkonektora na kraju godine t+n-2, kao i vrijednost novog interkonektora čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-1, koji je odobren od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnosi se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, (€),
- $V_{dvel_{t+n}}$ - vrijednost postojećeg integracionog dalekovoda na kraju godine t+n-2, kao i vrijednost novog integracionog dalekovoda elektrane čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-1 u trafostanici operatora, koji je odobren od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnosi se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, (€),
- $V_{tsikdv_{t+n}}^{prem}$ - dio ukupne vrijednosti odnosno trafostanice prenosnog sistema na kraju godine t+n-2 srazmjeran učešću prenosne moći priključenog interkonektora u ukupnoj prenosnoj moći svih dalekovoda priključenih u toj trafostanici, (€)
- $V_{tsdvel_{t+n}}^{prem}$ - dio ukupne vrijednosti odnosno trafostanice prenosnog sistema na kraju godine t+n-2 srazmjeran učešću prenosne moći integracionog dalekovoda elektrane u ukupnoj prenosnoj moći svih dalekovoda priključenih u toj trafostanici, (€)
- $V_{dv_{t+n}}$ - ukupna vrijednost dalekovoda u prenosnom sistemu Crne Gore na kraju godine t+n-2, kao i vrijednost dalekovoda čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-1, koji su odobreni od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa (€)
- $V_{ts_{t+n}}$ - ukupna vrijednost trafostanica u prenosnom sistemu Crne Gore na kraju godine t+n-2, kao i vrijednost trafostanica čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-1, koje su odobrene od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, (€).
- (3) Ako je u jednoj trafostanici priključeno više interkonektora i/ili više integracionih dalekovoda elektrana i ako će u toj trafostanici shodno planu investicija biti priključeni novi dalekovodi čija će se vrijednost aktivirati u toku regulatornog perioda, faktor iz stava 2 ovog člana izračunava se uzimajući u obzir prenosnu moć svakog od tih dalekovoda.

Cijene za korišćenje prenosnog sistema koju plaćaju proizvođači

Član 23

Cijene za korišćenje prenosnog sistema koju plaćaju proizvođači izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$Cke_{t+n}^{Proiz} = Cake_{t+n}^{Proiz} + Cg_{t+n}^{Proiz}$$

$$Cake_{t+n}^{Proiz} = \frac{TAK_{t+n}^{Popex-} - K_{t+n}^{FReProiz} * (1 + FK_{t+n})}{E_{t+n}^{proiz}}$$

$$C_{g_{t+n}}^{Proiz} = \frac{TP_{g_{t+n}}^{Proiz} - K_{t+n}^{FRgProiz} * (1 + FK_{t+n})}{E_{t+n}^{Proiz}}$$

$$C_{aks_{t+n}}^{Proiz} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{Pcapex} - K_{t+n}^{FRsProiz} * (1 + FK_{t+n})}{MK_{t+n}^{Proiz}}$$

gdje je:

- $C_{ke_{t+n}}^{Proiz}$ - cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, (€/MWh),
- $C_{ake_{t+n}}^{Proiz}$ - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta koju plaćaju proizvođači priključeni na prenosni sistem, koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, (€/MWh),
- $C_{g_{t+n}}^{Proiz}$ - cijena opravdanih gubitaka koju plaćaju proizvođači priključeni na prenosni sistem, koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, (€/MWh),
- ks_{t+n}^{Proiz} - cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po maksimalno raspoloživoj aktivnoj snazi, (€/MW/mjesec),
- g_{t+n}^{Proiz} - dio troškova opravdanih gubitaka koje pokrivaju proizvođači iz člana 27 ove metodologije,
- Re_{t+n}^{Proiz} - korekcija fakturisane realizacije po osnovu angažovanja prenosnog kapaciteta, koja se odnosi na proizvođače u dijelu odstupanja proizvedene električne energije proizvodnih objekata u odnosu na plan, izvršene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija, (€),
- $K_{t+n}^{FRgProiz}$ - korekcija fakturisane realizacije koja se odnosi na proizvođače po osnovu opravdanih gubitaka, izvršene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija, (€),
- Rs_{t+n}^{Proiz} - korekcija fakturisane realizacije koja se odnosi na proizvođače, nastala uslijed odstupanja maksimalno raspoloživih aktivnih snaga proizvodnih objekata u odnosu na plan, izvršene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija, (€),
- $Proiz_{t+n}$ - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem za regulatornu godinu, (MWh),
- ζ_{t+n}^{Proiz} - maksimalno raspoloživa snaga svih proizvodnih objekata priključenih na prenosni sistem, (MW),
- $t+n$ - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije,
- n - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda.

Troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se alociraju na ostale korisnike

Član 24

Troškovi iz člana 18 stav 7 ove metodologije, koji se alociraju na ostale korisnike TAK_{t+n}^{Kup} izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TAK_{t+n}^{Kup} = TAK_{t+n}^{TUT} - TAK_{t+n}^{Popex-} - TAK_{t+n}^{Pcapex}$$

gdje je:

- TAK_{t+n}^{TUT} - troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se transponuju u cijene iz člana 18 stav 2 ove metodologije, (€)
- TAK_{t+n}^{Popex-} - troškovi poslovanja za energetska djelatnost iz člana 21 ove metodologije koji se alociraju na proizvođače, (€)
- TAK_{t+n}^{Pcapex} - dio kapitalnih troškova poslovanja za energetska djelatnost iz člana 22 ove metodologije koji se alociraju na proizvođače, (€).

Cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike

Član 25

- (1) Troškovi iz člana 24 ove metodologije TAK_{t+n}^{kup} alociraju se na ostale korisnike na osnovu proporcionalnog učešća priključne snage pojedinačnog korisnika priključenog na prenosni sistem u sumi priključnih snaga ostalih korisnika.
- (2) Cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$C_{k_{t+n}} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{kup} + (Tot_{t+n} - K_{t+n}^{FRos}) * (1 + FK_{t+n})}{MK_{t+n}}$$

gdje je:

- TAK_{t+n}^{kup} - dio troškova koje pokrivaju ostali korisnici, koji se alociraju po aktivnoj snazi, (€),
 - Tot_{t+n} - troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta, (€),
 - K_{t+n}^{FRos} - korekcija fakturisane realizacije koja se odnosi na ostale korisnike, (€),
 - MK_{t+n} - suma priključnih snaga ostalih korisnika, (MW),
 - FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.
- (3) Za svrhe obračuna troškova angažovanja prenosnog kapaciteta kupcima, cijena iz stava 2 ovog člana se primjenjuje na priključnu snagu.

Troškovi opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu

Član 26

Troškovi opravdanih gubitaka, alociraju se na proizvođače električne energije priključene na prenosni sistem i ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije.

Dio troškova opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu za proizvođače

Član 27

- (1) Dio troškova opravdanih gubitaka koje pokrivaju proizvođači ($TP_{g_{t+n}}^{Proiz}$) izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TP_{g_{t+n}}^{Proiz} = \frac{G_{t+n}^{Pdv} + G_{t+n}^{Pts}}{G_{t+n}^P} * TP_{g_{t+n}}^{TUT}$$

gdje je:

- G_{t+n}^{Pdv} - dio gubitaka u dalekovodima za koje naknadu plaćaju proizvođači, (MWh),
 G_{t+n}^{Pts} - dio gubitaka u transformacijama za koje naknadu plaćaju proizvođači, (MWh),
 G_{t+n}^P - ukupni gubici u prenosnom sistemu, (MWh),
 $TP_{g_{t+n}}^{TUT}$ - troškovi opravdanih gubitaka koji se transponuju u cijene, utvrđeni u skladu sa članom 19 stav 2 ove metodologije, (€).

- (2) Količina opravdanih gubitaka u prenosu za koju naknadu plaćaju proizvođači alocira se na dalekovode i transformacije prenosnog sistema korišćenjem podataka iz studije gubitaka iz člana 9 stav 3 ove metodologije, na osnovu:
- 1) iznosa ili procentualnog učešća gubitaka u dalekovodima 400 kV, 220 kV i 110 kV u opravdanim gubicima,
 - 2) iznosa ili procentualnog učešća gubitaka u transformacijama 400/x kV/kV, 220/x kV/kV i 110/x kV/kV u opravdanim gubicima.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, ako operator ne dostavi studiju gubitaka iz člana 9 stav 3 ove metodologije, količina opravdanih gubitaka u prenosu za koju naknadu plaćaju proizvođači alocira se na dalekovode i transformacije prenosnog sistema korišćenjem posljednjih dostupnih podataka iz ranijih studija uzimajući u obzir promjenu strukture dalekovoda i transformatora koje operator dostavlja uz detaljno tehničko obrazloženje.
- (4) Dio gubitaka u dalekovodima (G_{t+n}^{Pdv}), za koje naknadu plaćaju proizvođači, izračunava se:
- 1) u iznosu 100% izračunatih gubitaka u dalekovodima 220 kV i 110 kV, ako su tim dalekovodima elektrane povezane na dio prenosnog sistema sa malim potrošačkim konzumom (konzum sjevernog dijela elektroenergetskog sistema Crne Gore rasprostranjen na teritorijama opština: Plužine, Pljevlja, Žabljak, Šavnik, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Andrijevica, Berane, Plav, Gusinje, Rožaje, Petnjica),
 - 2) u iznosu 100% izračunatih gubitaka u interkonektoru 220 kV, ako su elektrane tim interkonektorom povezane na susjedni sistem,
 - 3) u iznosu 100% izračunatih gubitaka u dalekovodima 220 kV i 110 kV, ako su elektrane povezane na prenosni sistem tim dalekovodom u "T" spoju.
 - 4) u iznosu izračunatih gubitaka, na koji se primjenjuje koeficijent $\frac{E_{t+n}^{Proiz}}{E_{t+n}^{Proiz} + E_{t+n}^{os}}$ za:
 - a) integracione 110 kV i 220 kV dalekovode elektrana, ako su tim dalekovodima elektrane povezane na dio prenosnog sistema sa većim potrošačkim konzumom (konzum centralnog i južnog dijela elektroenergetskog sistema Crne Gore rasprostranjen na teritorijama opština: Nikšić, Danilovgrad, Podgorica, Tuzi, Cetinje, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Bar i Ulcinj),
 - b) interkonektore 400 kV i 220 kV,
 - c) ostali unutarsistemske dalekovodi 400 kV i 220 kV koji nijesu obuhvaćeni tačkom 1 i tačkom 4 podtačka a ovog stava.
- (5) Dio gubitaka u transformacijama (G_{t+n}^{Pts}), za koje naknadu plaćaju proizvođači, izračunava se u iznosu izračunatih gubitaka na koji se primjenjuje koeficijent $\frac{E_{t+n}^{Proiz}}{E_{t+n}^{Proiz} + E_{t+n}^{os}}$ za:
- 1) transformacije 400/x kV/kV i 220/x kV/kV,
 - 2) transformacije 110/x kV/kV ako imaju integracione dalekovode elektrana a locirane su u dijelu prenosnog sistema sa većim potrošačkim konzumom (konzum centralnog i južnog dijela elektroenergetskog sistema Crne Gore rasprostranjen na teritorijama opština: Nikšić, Danilovgrad, Podgorica, Tuzi, Cetinje, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Bar i Ulcinj).

Cijena opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu za ostale korisnike

Član 28

- (1) Cijena gubitaka koju plaćaju ostali korisnici $C_{g_{t+n}}^{os}$, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$C_{g_{t+n}}^{ok} = \frac{TP_{g_{t+n}}^{ok}}{E_{t+n}^{ok}}$$

gdje je:

$$TP_{g_{t+n}}^{ok} = TP_{g_{t+n}}^{TUT} - TP_{g_{t+n}}^{Proiz} - K_{t+n}^{FRgok} * (1 + FK_{t+n})$$

- $\Gamma P_{g_{t+n}}^{TUT}$ - troškovi opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu iz člana 19 stav 2 ove metodologije, (€),
 $TP_{g_{t+n}}^{Proiz}$ - troškovi gubitaka koje plaćaju proizvođači električne energije priključeni na prenosni sistem, (€),
 E_{t+n}^{ok} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku ostalim korisnicima, (MWh),
 n - 1, 2, ..., k,
 k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Niža i viša tarifa za aktivnu energiju za pokrivanje opravdanih gubitaka određuje se na osnovu cijene iz stava 1 ovog člana $C_{g_{t+n}}^{ok}$ prema sljedećoj formuli:

$$NTg = \frac{C_{g_{t+n}}^{ok}}{Ant + ROvn * Avt}$$

$$VTg = ROvn * NTg$$

gdje je:

- NTg - niža dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh),
 VTg - viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh),
 $C_{g_{t+n}}^{ok}$ - cijena gubitaka koju plaćaju ostali korisnici, (€/kWh),
 Ant - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku ostalim korisnicima tokom trajanja niže dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
 Avt - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku ostalim korisnicima tokom trajanja više dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
 $ROvn$ - relativni odnos više i niže dnevne tarife za aktivnu energiju.

- (3) Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u višoj i nižoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1.

Tarife za aktivnu energiju

Član 29

- (1) U zavisnosti od doba dana isporuke električne energije utvrđuju se dvije tarife za aktivnu energiju za energiju gubitaka:
- 1) viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, i
 - 2) niža dnevna tarifa za aktivnu energiju.
- (2) Viša dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučenu tokom obračunskog perioda od 7 h do 23 h u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, a od 08 h do 24 h u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (3) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučene tokom obračunskog perioda od 23 h do 07 h narednog dana u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, a od 00 do 08 h u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (4) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučene nedjeljom pod uslovom da je takvo mjerenje obezbijeđeno.
- (5) Uklopni satovi dvotarifnih brojila električne energije su stalno podešeni po srednjeevropskom vremenu u zimskom periodu i pri prelasku na ljetnje računanje vremena se ne prepodešavaju.

Način obračuna i naplate

Član 30

- (1) Usluga prenosa električne energije obračunava se proizvođačima električne energije koji su priključeni na prenosni sistem po cijenama iz člana 23 ove metodologije.
- (2) Usluga prenosa električne energije se obračunava ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije na osnovu cijena i tarifa iz člana 25 stav 2 i člana 28 st. 1 i 2 ove metodologije.

Cijene za korišćenje prenosnog sistema

Član 31

- (1) Utvrđeni regulatorno dozvoljeni prihod operatora ostvaruje se primjenom sljedećih cijena:
- 1) cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, (€/MWh)
 - 2) cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po maksimalno raspoloživoj aktivnoj snazi, (€/MW/mjesec)
 - 3) cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike koja se naplaćuje po aktivnoj snazi, (€/MW/mjesec)
 - 4) cijena opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu za ostale korisnike koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, (€/MWh).
- (2) Cijene iz stava 1 ovog člana ne uključuju porez na dodatu vrijednost.

V. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 32

- (1) Postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu P koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operatora je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
- 1) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 8 stav 10 ove metodologije,

- 2) popunjenu tabelu sa obračunom regulatorne osnove sredstava iz člana 14 ove metodologije, zasnovanu na poslednjoj procjeni vrijednosti imovine operatora prihvaćenoj od strane Agencije,
 - 3) troškove poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva,
 - 4) pokazatelje efikasnosti poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva, kao i projekciju za sve godine regulatornog perioda,
 - 5) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije za sve godine regulatornog perioda,
 - 6) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izvornoj vrijednosti kredita, vrijednosti kredita na kraju svake regulatorne godine, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga,
 - 7) detaljan obračun predloženog regulatorno dozvoljenog prihoda, u skladu sa ovom metodologijom,
 - 8) analizu raspoloživih opcija dodjele kapaciteta, koja sadrži obrazloženje mogućnosti realizacije usluga prekogranične dodjele kapaciteta, prednosti i nedostatke opcija i njihov uticaj ponuda na troškove poslovanja, prihod i cijene za korišćenje prenosnog sistema električne energije,
 - 9) dokaze o ispunjenosti uslova iz člana 10 stav 4 ove metodologije,
 - 10) studiju gubitaka u prenosnom sistemu urađenu u skladu sa Zakonom,
 - 11) podatke za obračune iz čl. 22 i 27 ove metodologije, i
 - 12) zaključni list za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Tabelu iz stava 3 tačka 2 ovog člana operatoru prenosnog sistema dostavlja Agencija najkasnije do 20. jula godine u kojoj se podnosi zahtjev.
 - (5) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 33

Dokumentacija iz člana 32 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 34

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 35

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom regulatorno dozvoljenog prihoda (u daljem tekstu: Izvještaj po zahtjevu) Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 2 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Razmatranje izvještaja

Član 36

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije na kojoj se razmatraju izvještaji iz člana 35 st. 1 i 3 ove metodologije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici.

Donošenje odluke

Član 37

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i dostavlja je podnosiocu zahtjeva i licenciranim snabdjevačima.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Regulatorni period

Član 38

- (1) Prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom, počinje 1. januara 2023. godine i traje do 31. decembra 2025. godine.
- (2) Ako podaci o projektovanoj inflaciji u Crnoj Gori za godinu t+n nijesu objavljeni od strane nadležne institucije do donošenja odluke o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, koriste se podaci o projektovanoj inflaciji za godinu t+n-1.

Početak primjene parametra α i faktora za kvalitet FK

Član 39

- (1) Parametar α iz člana 8 stav 10 ove metodologije primjenjivaće se od 1. januara 2026. godine.
- (2) Parametar FK iz člana 6 st. 3 i 4, člana 18 st. 2 i 3, člana 19 stav 1 tač. 1 i 2 i stav 2, člana 23 i člana 25 stav 2 ove metodologije primjenjivaće se od 1. januara 2029. godine.

Vrijednost parametra kvaliteta Q

Član 40

Vrijednost parametra kvaliteta Q iz člana 6 stav 4 ove metodologije za sve godine do 1. januara 2026. godine je jednaka nuli.

Način obračuna i utvrđivanja cijena za regulatorni period 2023-2025. godine

Član 41

- (1) Izuzetno od odredbi člana 25 st. 1 i 2 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, alociranje troškova TAK_{t+n}^{KUP} i izračunavanje cijena za angažovani prenosni kapacitet koju plaćaju ostali korisnici Ck_{t+n} , vrši se po planiranoj maksimalnoj snazi.
- (2) Izuzetno od odredbe člana 25 stav 3 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike iz člana 25 stav 2 ove metodologije primjenjuju se na mjesečno izmjerene maksimalne snage.
- (3) Izmjerena maksimalna snaga ostalih korisnika koji posjeduju uređaje za kontinuirano mjerenje i registrovanje snage po petnaestominutnim periodima je najveće opterećenje koje se ostvari u trajanju od 15 minuta u toku mjesečnog obračunskog perioda, dok se kod korisnika koji posjeduju uređaje koji mjere i registruju samo najveću dostignutu snagu, uzima ta registrovana snaga.
- (4) U svrhu obračuna koristi se mjesečno izmjerena maksimalna snaga u višoj tarifi.
- (5) Izuzetno od odredbe stava 4 ovog člana, ako je proizvod maksimalne snage izmjerene u periodu niže dnevne tarife i faktora B iz stava 6 ovog člana veći od maksimalne snage izmjerene u periodu više dnevne tarife, za svrhe obračuna koristiće se proizvod maksimalne snage izmjerene u periodu niže dnevne tarife i faktora B.
- (6) Faktor B izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$B = \frac{MK_{\min}}{MK_{\max}}$$

gdje je:

- $MK_{\min}$ - minimalna snaga petnaestominutnog opterećenja ostalih korisnika izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW),
- $MK_{\max}$ - maksimalna snaga petnaestominutnog opterećenja ostalih korisnika izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW).

- (7) Ako zbog kvara na postrojenjima kupaca prouzrokovanog višom silom ili kvara na postrojenjima isporučioaca, odnosno postupanja snabdjevača, dođe do ograničenja u isporuci električne energije u trajanju dužem od 24 časa neprekidno, kupcu koji ima odgovarajući mjerni uređaj, u tom obračunskom periodu vršno opterećenje će se u vremenu trajanja ograničenja posebno utvrditi.
- (8) Ako korisnik preuzima energiju na više mjesta izmjerena snaga se obračunava posebno za svako mjesto isporuke.
- (9) Izuzetno od odredbe stava 8 ovog člana, za svu isporučenu električnu energiju za potrebe električne vuče obračunava se istovremeno vršno opterećenje bez obzira na broj mjesta isporuke.
- (10)

Prestanak važenja

Član 42

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje da važi Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije („Službeni list Crne Gore”, br. 2/19, 50/19, 5/20).

Stupanje na snagu

Član 43

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 22/1713-8
Podgorica, 5. jul 2022. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

1038.

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 1 alineja 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17, 82/20 29/22) i člana 15 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", broj 135/21), Odbor Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, na sjednici od 5. jula 2022. godine, utvrdio je

M E T O D O L O G I J U
ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA
ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora distributivnog sistema (u daljem tekstu: operator), alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike sistema, elementi za obračun i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge distribucije električne energije.
- (2) Cijene utvrđene na osnovu ove metodologije primjenjuju se na korisnike distributivnog sistema koji su priključeni na mrežu srednjeg napona od 1 kV do 35 kV, uključujući i 35 kV naponski nivo, i mrežu niskog napona do 1 kV, i to:
 - (1) proizvođače električne energije priključene na distributivni sistem kao korisnike distributivnog sistema za potrebe prenošenja proizvedene električne energije (g-komponenta),
 - (2) ostale korisnike koje čine:
 - a) kupci koji sa snabdjevačem zaključuju ugovor o prodaji električne energije sa unaprijed određenom količinom za svaki obračunski period tokom perioda snabdivanja;
 - b) kupci koji sa snabdjevačem zaključuju ugovor o prodaji električne energije sa snabdivanjem na osnovu profila potrošnje kupca;
 - c) kupci samosnabdjevači čiji su objekti priključeni na distributivni sistem;
 - d) operator prenosnog sistema kada energiju preuzima za sopstvene potrebe,
 - e) operator zatvorenog distributivnog sistema, i
 - f) krajnji kupci koji proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora ili visokoeфикаsne kogeneracije za sopstvene potrebe sa povremenom predajom viška proizvedene električne energije u distributivni sistem (kupci - proizvođači), koji se u smislu ove metodologije tretiraju kao kupci.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora i korisnika distributivnog sistema;
- 2) transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane distributivnom sistemu;
- 3) korisnik plaća;
- 4) utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 5) stvaranja povoljnih uslova za investiranje u distributivni sistem;
- 6) obezbjeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 7) podsticanja energetske i ekonomske ефикаsности;
- 8) podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 9) olakšavanja ефикаsne trgovine i konkurencije;
- 10) sprečavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika sistema; i
- 11) obezbjeđivanja održivosti distributivnog sistema.

Način regulacije cijene

Član 3

- (1) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda primjenjuje se hibridni regulatorni metod kao vrsta ekonomske regulacije koja ima za cilj da ograniči dozvoljeni prihod operatora, stvori preduslove za poboljšanje kvaliteta i za povećanje njegove ефикаsности primjenjujući regulatorne periode koji su po pravilu duži od jedne godine, tokom kojih je operatoru dozvoljeno da zadrži uštede od smanjenja troškova poslovanja na koje može uticati, koje Regulatorna Agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) uzima u obzir prilikom utvrđivanja dozvoljenog prihoda za naredni regulatorni period, uz podjelu rizika promjene energetske veličine između operatora i korisnika sistema;
- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod ostvaruje se alokacijom elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike distributivnog sistema.
- (3) Cijena po kojoj se plaća korišćenje distributivnog sistema formira se po principu "poštanska marka" prema kojem, bez obzira na dužinu distributivnog puta, kupci na teritoriji Crne Gore koji pripadaju istoj kategoriji potrošnje, plaćaju korišćenje distributivnog sistema po istim cijenama po kilovatu (kW) ili kilovatsatu (kWh).
- (4) Proizvođači električne energije u Crnoj Gori priključeni na distributivni sistem plaćaju operatoru korišćenje distributivnog sistema po istoj cijeni po kW priključne snage i po istoj cijeni po kWh proizvedene aktivne električne energije za odnosni naponski nivo.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) **regulatorni period** čine jedna ili više kalendarskih godina za koje se utvrđuju regulatorno dozvoljeni prihod i cijene;
 - 2) **tekući regulatorni period** je regulatorni period u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena;
 - 3) **prethodni regulatorni period** je regulatorni period koji prethodi tekućem regulatornom periodu;
 - 1) **prosječno trajanje prekida u napajanju po kupcu** (skraćenica **SAIDI - System Average Interruption Duration Index**) je opšti pokazatelj kvaliteta funkcionisanja distributivnog sistema definisan pravilima kojima se uređuje minimum kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
 - 4) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun izvršenih usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
 - 5) **godina podnošenja zahtjeva** je godina u kojoj operator podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i Agencija utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene za regulatorni period, po pravilu se podudara sa posljednjom godinom tekućeg regulatornog perioda i u indeksu formula se označava sa „t“;
 - 6) **priključna snaga** je odobrena priključna aktivna snaga sadržana u odgovarajućem aktu operatora distributivnog sistema;
 - 7) **inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
 - 8) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva.
- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Trajanje regulatornog perioda

Član 5

Trajanje regulatornog perioda Agencija utvrđuje posebnom odlukom najkasnije do 1. marta godine u kojoj se podosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod, koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+n} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+n} = TP_{t+n} + A_{t+n} + PS_{t+n} - K_{t+n}$$

gdje su elementi:

- TP_{t+n} - troškovi poslovanja za energetske djelatnosti iz člana 7 ove metodologije,
- A_{t+n} - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 13 ove metodologije,
- PS_{t+n} - povrat na sredstva iz člana 14 ove metodologije,
- K_{t+n} - korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijske veličine od utvrđenih izračunate u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija,
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini t za svaku godinu regulatornog perioda.
- (3) Regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u cijene RDP_{t+n}^{TUT} izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje se u eurima (€):

$$RDP_{t+n}^{TUT} = (RDP_{t+n} - OP_{t+n}) * (1 + FK_{t+n})$$

gdje je:

- RDP_{t+n} - regulatorno dozvoljeni prihod iz stava 1 ovog člana;
- OP_{t+n} - utvrđeni ostali prihodi iz člana 17 ove metodologije;
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz stava 4 ovog člana.

- (4) Faktor za kvalitet FK_{t+n} kvantifikuje nivo ostvarenog kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci i izračunava se primjednom sljedeće

formule:

$$FK_{t+n} = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m Q_{t-i}$$

gdje je:

- I** - 1, ..., m;
- M** - broj godina tekućeg regulatornog perioda;
- Q_{t-i}** - parametar kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Q_{t-i} = \begin{cases} 0,02; & \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} < 0,85 \\ -0,2 \cdot \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} - 0,95 & ; \quad 0,85 \leq \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} < 0,95 \\ 0; & 0,95 \leq \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} \leq 1,05 \\ -0,2 \cdot \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} - 1,05 & ; \quad 1,05 < \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} \leq 1,15 \\ -0,02; & \frac{SAIDI_{t-i}^{ost}}{SAIDI_{t-i}^{cilj}} > 1,15 \end{cases}$$

gdje je:

- $SAIDI_{t-i}^{cilj}$** - ciljna vrijednost opšteg indikatora kvaliteta za posljednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, koja je utvrđena pravilima kojima se uređuje minimum kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
- $SAIDI_{t-i}^{ost}$** - ostvarena vrijednost opšteg indikatora kvaliteta u posljednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, izračunata u skladu sa pravilima kojima se uređuje minimum kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom.

- (5) Osim prihoda iz stava 3 ovog člana, ostali korisnici iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije nadoknađuju dio prihoda operatora prenosnog sistema koji se alocira na operatora distributivnog sistema kao korisnika prenosnog sistema, a utvrđuje se na osnovu troškova iz člana 9 stav 7 i člana 19 stav 7 ove metodologije.

Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti obuhvataju tehnološko-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za svaku regulatornu godinu.
- (2) Troškovi poslovanja za energetske djelatnosti utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 31 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojom raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira na računima iz regulatornog kontnog plana sa uputstvom za primjenu, koji utvrđuje Agencija, i iste je dužan da dokazuje dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama operatora.
- (4) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
 - 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
 - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora,
 - 3) troškovi po osnovu finansijskih kompenzacija isplaćenih u skladu sa pravilima kojima se uređuje kvalitet isporuke i snabdijevanja električnom energijom,
 - 4) troškovi koji nisu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.
- (5) Za potrebe utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i radi stvaranja uslova za povećanje efikasnosti troškovi poslovanja se dijele na:
 - 1) troškove poslovanja na koje se može uticati,
 - 2) troškove poslovanja na koje se djelimično može uticati, i
 - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati TPu_{t+n} obuhvataju troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije, kao i ostale rashode.
- (2) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci, ostvarena u iznosu manjem od sume utvrđenih, troškovi iz stava 1 ovog člana za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPu_{t+1} = \left\{ \frac{1}{m} * \sum_{i=1}^m TPu_{t-i}^{os} + \frac{1}{2} * \left(\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m TPu_{t-i}^{ut} - \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m TPu_{t-i}^{os} \right) \pm Z_s \right\} * (1 + I_{t+1} - X) \pm Z_j$$

gdje je:

- TPu_{t+1} - ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati utvrđeni za prvu godinu regulatornog perioda,
- TPu_{t-i}^{os} - ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- TPu_{t-i}^{ut} - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
- I_{t+1} - projektovana inflacija, (%)
- X - faktor efikasnosti,
- Z_s - trajna promjena troškova poslovanja na koje se može uticati nastala usljed promjena zakona u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, a sastoji se od zbira parametra Z_s^{tz} , koji se odnosi na troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, i parametra Z_s^0 , koji se odnosi na troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode, (€)
- Z_j - jednokratna promjena troškova na koje se može uticati nastala usljed više sile, odnosno okolnosti koje operator nije mogao predvidjeti, spriječiti i kontrolisati, u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, u odnosu na utvrđene troškove u odnosnim godinama, (€)
- m - broj godina tekućeg regulatornog perioda.

- (3) Parametar Z_s iz stava 2 ovog člana predlaže operator, a utvrđuje Agencija na sljedeći način:

- 1) parametar Z_s^{tz} koji se odnosi na troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode utvrđuje se primjenom sljedeće formule:
- 2)

$$Z_s^{tz} = FTE^{akt} * PZ^u + O_{tz}$$

gdje je:

- FTE^{akt} - ostvareni dodatni radni angažman (full-time equivalent) koji se kreće od 0 do 1, prikazan po aktivnostima koje su zahtijevale dodatni angažman zaposlenih, a koje su uslovljene promjenom zakona;
- PZ^u - prosječni godišnji trošak zarada po zaposlenom utvrđen za poslednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci.
- O_{tz} - prosjek troškova naknada za lica koja su angažovana u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija, ostvarenih u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci.

- 3) parametar Z_s^0 , koji se odnosi na troškove materijala, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije i ostale rashode, utvrđuje se kao razlika između prosjeka ostvarenih troškova u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci i prosjeka utvrđenih troškova u odnosnim godinama, za svaku kategoriju troškova pojedinačno.
- (4) Parametar Z_j iz stava 2 ovog člana predlaže operator, a utvrđuje Agencija na osnovu podataka, obrazloženja i dokumentacije dostavljene u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda.
- (5) Ako je suma ukupnih troškova poslovanja u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci ostvarena u iznosu većem od sume utvrđenih, troškovi iz stava 1 ovog člana za prvu godinu regulatornog perioda utvrđuju se na osnovu sljedeće formule:

$$TPu_{t+1} = TPu_t^{ut} \pm Z_s * (1 + I_{t+1} - X) \pm Z_j$$

gdje je:

- TPu_{t+n}^{ut} - utvrđeni ukupni troškovi poslovanja na koje se može uticati za godinu podnošenja zahtjeva.
- (6) Troškovi iz stava 1 ovog člana za drugu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPu_{t+2} = TPu_{t+1} \mp Z_j * (1 + I_{t+2} - X)$$

- (7) Troškovi iz stava 1 ovog člana za treću i svaku narednu godinu regulatornog perioda utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPu_{t+n} = TPu_{t+n-1} * (1 + I_{t+n} - X)$$

gdje je:

- n** - 3, ..., k,
k - broj godina regulatornog perioda.

- (8) Faktor efikasnosti iz st. 2, 5, 6 i 7 ovog člana izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$X = X_1 + X_2$$

gdje je:

X₁ - mjera neefikasnosti koja se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$X_1 = \frac{TPu^{os}}{TPu^{ut}} * \frac{1}{100}$$

gdje je:

- TPu^{os}** - prosječno ostvareni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci,
TPu^{ut} - prosječno utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati u poslednjoj godini prethodnog regulatornog perioda i svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci.
X₂ - mjera efikasnosti postignuta primjenom novih tehnologija i iznosi 0,005.

- (9) U slučaju iz stava 2 ovog člana faktor efikasnosti jednak je mjeri efikasnosti postignutoj primjenom novih tehnologija **X₂** i iznosi 0,005.
 (10) Troškovi iz stava 1 ovog člana koji se transponuju u cijene izračunavaju na sljedeći način:

$$TPu_{t+n}^{TUT} = TPu_{t+n} * (1 - \alpha)$$

$$\alpha = \frac{1}{2} * \frac{MK_{os}^{P12} - MK_{os}^{P2}}{MK_{os}^{P12}}$$

gdje je:

- TPu^{TUT}_{t+n}** - troškovi poslovanja na koje se može uticati koji se transponuju u cijene, (€)
TPu_{t+n} - utvrđeni troškovi poslovanja na koje se može uticati,
α - parametar za ravnomjernu podjelu rizika promjene energetske veličina (snage) između operatora i korisnika sistema,
MK^{P2}_{os} - zbir prosjeka ostvarenih snaga ostalih korisnika iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci i prosjeka maksimalno ostvarenih mjesečnih snaga proizvođača priključenih na distributivni sistem električne energije na godišnjem nivou, u svim godinama tekućeg regulatornog perioda za koje postoje konačni podaci, (MW)
MK^{P12}_{os} - zbir prosjeka ostvarenih snaga ostalih korisnika iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije računat na osnovu prosječnih maksimalnih snaga na godišnjem nivou ostvarenih u dvanaestogodišnjem periodu koji prethodi prvoj godini tekućeg regulatornog perioda, isključujući godine sa najvećom i najmanjom ostvarenom maksimalnom snagom, i prosjeka maksimalno ostvarenih mjesečnih snaga proizvođača priključenih na distributivni sistem električne energije, na godišnjem nivou u dvanaestogodišnjem periodu koji prethodi prvoj godini tekućeg regulatornog perioda, isključujući godine sa najvećom i najmanjom ostvarenom maksimalnom snagom, (MW).

Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati

Član 9

- (1) Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati obuhvataju trošak električne energije nabavljene za pokrivanje opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu (u daljem tekstu: troškovi opravdanih gubitaka).
 (2) Troškovi opravdanih gubitaka utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n} = Ce_{t+n}^{ut} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n}$$

gdje je:

- Ce^{ut}_{t+n}** - cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka iz stava 6 ovog člana, koja je predmet korekcija u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija, (€/MWh),
g_d - opravdana stopa gubitaka u distributivnom sistemu, (%)
E_{t+n} - električna energija, planirana energetskim bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh)
n - 1, 2, ..., k
k - broj godina regulatornog perioda.

- (3) Opravdanu stopu gubitaka u distributivnom sistemu iz stava 2 ovog člana za svaku godinu regulatornog perioda Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate studije gubitaka, revidovane i ažurirane u skladu sa Zakonom, koju je

operator dužan da dostavi uz zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena iz člana 31 ove metodologije.

- (4) Studija iz stava 3 ovog člana obavezno treba da sadrži: prikaz postojećeg stanja, mjere i dinamiku dostizanja nivoa gubitaka utvrđenog u studiji za posmatrani period, kao i sredstva potrebna za te namjene.
- (5) Ako operator ne dostavi studiju iz stava 3 ovog člana, opravdana stopa gubitaka u distributivnom sistemu za svaku godinu regulatornog perioda biće utvrđena primjenom prosječnog godišnjeg smanjenja gubitaka od početka regulacije cijena i tarifa (2007. godina) na stopu gubitaka utvrđenu za prethodni regulatorni period, ali ne manje od najniže stope gubitaka koja je dostignuta u najvećem regionu operatora prema podacima iz poslednje studije gubitaka.
- (6) Za potrebe utvrđivanja troškova opravdanih gubitaka iz stava 2 ovog člana, koristi se cijena električne energije za pokrivanje opravdanih gubitaka za svaku godinu regulatornog perioda Ce^{ut} koja se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ce^{ut} = \frac{C_{t-1}^{DT} + \sum_{n=1}^k \frac{1}{3 \cdot k} * (2 * C_{t+n}^b + C_{t+n}^p)}{2}$$

gdje je:

- C_{t-1}^{DT} - prosječna ponderisana cijena električne energije koju je dominantni trgovac sa crnogorskog tržišta ostvario u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
- C_{t+n}^b - šestomjesečni prosjek cijena godišnjih fjučersa band energije, za godinu t+n, objavljenih na dnevnom nivou u periodu januar-jun u godini podnošenja zahtjeva na berzi u Budimpešti – Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)¹,
- C_{t+n}^p - šestomjesečni prosjek cijena godišnjih fjučersa peak energije, za godinu t+n, objavljenih na dnevnom nivou u periodu januar-jun u godini podnošenja zahtjeva na berzi u Budimpešti – Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)²,
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (7) Ukupni troškovi gubitaka koji se transponuju na korisnike distributivnog sistema obuhvataju troškove opravdanih gubitaka iz stava 1 ovog člana TPg_{t+n} i pripadajući dio troškova gubitaka u prenosnom sistemu koji se alokira na operatore distributivnih sistema, koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{PD} = Cg_{t+n}^{ok} * E_{t+n}^{pd} * 1 + \frac{g_d}{100 - g_d}$$

gdje je:

- Cg_{t+n}^{ok} - cijena opravdanih gubitaka u prenosnom sistemu za ostale korisnike izračunata u skladu sa metodologijom kojom se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, (€/MWh)
- E_{t+n}^{pd} - električna energija planirana energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za potrebe distributivnih potrošača umanjena za količinu električne energije proizvedenu u objektima priključenim na distributivni sistem, (MWh)
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

- (1) Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+n}$ utvrđuju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+n} = Tp_{t+n} + Tmu_{t+n} + Tzs_{t+n} + Tot_{t+n} + Tr_{t+n} + To_{t+n}$$

gdje je:

- Tp_{t+n} - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom,
- Tmu_{t+n} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora,
- Tzs_{t+n} - troškovi za zaštitu životne sredine,
- Tot_{t+n} - troškovi koji se odnose na naknadu za rad operatora tržišta,
- Tr_{t+n} - troškovi rezervisanja sudskih sporova, koji se odnose na troškove poreza, naknade štete trećim licima i/ili eksproprijacije,
- To_{t+n} - ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom iz stava 1 ovog člana obuhvataju i troškove poreza na dobit pravnih lica koji se utvrđuju kao proizvod utvrđenog povrata na sredstva iz člana 14 ove metodologije i stope poreza na dobit utvrđene zakonom kojim se uređuje porez na dobit pravnih lica koja se primjenjuje na iznos dobiti koja je jednaka utvrđenom povratu na sredstva.

¹ Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

² Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/daily-data#year>

- (3) Troškovi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 31 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.

Drugi troškovi

Član 11

Drugi troškovi koje pokrivaju ostali korisnici iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije odnose se na dio troškova angažovanja prenosnog kapaciteta iz člana 19 stav 7 ove metodologije i dio troškova gubitaka električne energije u prenosu koji se alocira na operatore distributivnih sistema iz člana 9 stav 7 ove metodologije.

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 12

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koja na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetske djelatnosti nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 17 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 13

- (1) Trošak amortizacije za regulatornu godinu utvrđuje se na osnovu:
 - 1) vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji na kraju godine $t+n-2$ iz posljednje procjene vrijednosti imovine operatora prihvaćene od strane Agencije, uključujući osnovna sredstva nabavljena iz donacija, osnovna sredstva stavljen u upotrebu do kraja godine $t-1$ koja su odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove, kao i osnovna sredstva čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu $t+n-2$, a koja su odobrena od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa,
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, i
 - 3) primjene proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava koji je korišćen u posljednjoj procjeni prihvaćenoj od strane Agencije.
- (3) Trošak amortizacije utvrđen u skladu sa stavom 1 ovog člana, Agencija može rasporediti po godinama regulatornog perioda na način kojim se obezbjeđuje stabilnost cijena za korišćenje sistema električne energije i poštovanje principa iz člana 2 tačka 1 ove metodologije.

Povrat na sredstva

Član 14

- (1) Povrat na sredstva PS_{t+n} je dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+n} = ROS_{t+n} * SPK$$

gdje je:

- ROS_{t+n} - regulatorna osnova sredstava, iz člana 15 ove metodologije, (€)
 SPK - stopa povrata na kapital, iz člana 16 ove metodologije, (%)
 n - 1, 2, ..., k
 k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Povrat na sredstva utvrđen u skladu sa stavom 1 ovog člana, Agencija može rasporediti po godinama regulatornog perioda na način kojim se obezbjeđuje stabilnost cijena za korišćenje sistema električne energije i poštovanje principa iz člana 2 tačka 1 ove metodologije.

Regulatorna osnova sredstava

Član 15

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+n} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatornu godinu, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+n} = OS_{t+n-2}^{net} + In_{t+n} + RK_{t+n}$$

gdje je:

- OS_{t+n-2}^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava na kraju godine $t+n-2$, utvrđena na osnovu posljednje procjene prihvaćene od strane Agencije, uključujući neto vrijednost osnovnih sredstava stavljenih u upotrebu do kraja godine $t-1$ koja su odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove,
 In_{t+n} - investicije za regulatornu godinu,
 RK_{t+n} - radni kapital za regulatornu godinu,

- n** - 1, 2, ..., k
k - broj godina regulatornog perioda.
- (2) Za svaku godinu regulatornog perioda iz neto vrijednosti osnovnih sredstava OS_{t+n-2}^{net} se isključuje vrijednost sredstava koja nijesu odobrena od strane Agencije u postupku davanja saglasnosti na investicione planove, vrijednost sredstava stavljenih van upotrebe i vrijednost sredstava pribavljenih putem kapitalnog doprinosa (poklon, donacija i druga bespovratna sredstva).
- (3) Za naredni regulatorni period nakon izvršene procjene vrijednosti osnovnih sredstava, neto vrijednost tih sredstava utvrđuje se na sljedeći način:
- 1) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji najmanje 6 mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 31 ove metodologije, neto vrijednost osnovnih sredstava za prvu godinu narednog regulatornog perioda je neto vrijednost koju Agencija utvrdi na osnovu procjene.
 - 2) Ako je dokumentacija o izvršenoj procjeni dostavljena Agenciji u roku koji je kraći od šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva iz člana 31 ove metodologije ili Agencija ne izvrši procjenu prije donošenja odluke po zahtjevu iz razloga na koje ne može uticati (pokrenut postupak u vezi sa zaštitom prava učesnika u postupku javnih nabavki, kašnjenje procjenitelja sa izvršenjem ugovorne obaveze, i sl.), neto vrijednost osnovnih sredstava za naredni period je neto vrijednost utvrđena na osnovu posljednje procjene prihvaćene od strane Agencije.
- (4) Vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana izračunava se na sljedeći način i iskazuje u eurima, (€):

$$In_{t+n} = In_{t+n-1}^{oa}$$

gdje je:

In_{t+n-1}^{oa} - vrijednost osnovnih sredstava čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu t+n-1, a koja su odobrena od strane Agencije u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove i odnose se na projekte od zajedničkog interesa za Zajednicu i projekte od uzajamnog interesa.

- (5) Vrijednost investicija iz stava 4 ovog člana, za svaku godinu regulatornog perioda, umanjuje se za vrijednost investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
- (6) Zbir vrijednosti osnovnih sredstava koja su postala dio distributivnog sistema električne energije u skladu sa zaključenim ugovorima o otkupu i programom otkupa infrastrukture na koji je Agencija dala saglasnost i vrijednosti investicija iz stava 5 ovog člana, ne može biti veći od maksimalnog dozvoljenog rasta osnovnih sredstava utvrđenog od strane organa državne uprave nadležnog za poslove energetike, ako je odluka o tome donijeta.
- (7) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
- (8) Za svaku godinu regulatornog perioda radni kapital će se utvrditi u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije, isključujući troškove poreza na dobit pravnih lica iz člana 10 stav 2 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 16

- (1) Stopa povrata na kapital **SPK** utvrđuje se za regulatorni period kao ponderisani prosjek troška kapitala $PPTK_{t+n}$, koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a koji se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$PPTK_{t+n} = VK_{UDIO} * SP_{VK} + D_{UDIO} * SP_{PK} * 1 - SP_t$$

gdje je:

$PPTK_{t+n}$ - ponderisani prosječni trošak kapitala (nominalni, poslije oporezivanja), (%)
 SP_{VK} - stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna), (%)
 VK_{UDIO} - udio vlasničkog kapitala u ukupnom kapitalu, utvrđen u iznosu od 50 %
 SP_{PK} - stopa povrata na pozajmljeni kapital (nominalna), (%)
 D_{UDIO} - udio pozajmljenog kapitala u ukupnom kapitalu, utvrđen u iznosu od 50 %
 SP_t - stopa poreza na dobit pravnih lica.

- (2) Stopa povrata vlasničkog kapitala (nominalna, poslije oporezivanja) SP_{VK} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$SP_{VK} = rf + \beta * PRRT + PRZ$$

gdje je:

rf - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%)
β - beta kompanije,
PRRT - premija rizika razvijenog tržišta,
PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ukoliko to nije moguće na osnovu parametara sa razvijenih tržišta, iz izvora navedenih u st. 4, 6, 7 i 8 ovog člana.
- (4) Ako se stopa oslobođena rizika **rf** ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori (državne obveznice emitovane u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijanja od deset godina), ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijanja od deset godina, koju objavljuje Evropska centralna banka (ECB).³

³ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

- (5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, ako je prosječna godišnja stopa prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospeljeća od deset godina, koju objavljuje Evropska centralna banka (ECB), niža od nule, stopa oslobođena rizika $\mathbf{rf}$ iz stava 2 ovog člana je jednaka nuli.
- (6) Beta kompanije β predstavlja rizik kompanije poređen sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\beta = \beta_{bd} * 1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$$

gdje je:

β_{bd} - prosječna beta energetske kompanije na tržištima u razvoju, računata bez duga, koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku ⁴.

- (7) Premija rizika razvijenog tržišta **PRRT** je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks), koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku. ⁵
- (8) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju, koju objavljuje Stern univerzitet u Njujorku. ⁶
- (9) Stopa povrata na pozajmljeni kapital **SP_{PK}** utvrđuje se kao trogodišnji ponderisani prosjek kamatnih stopa ugovorenih na aktivna dugoročna kreditna zaduženja mrežnih operatora u Crnoj Gori na kraju godine t-1, t-2 i t-3.

Ostali prihodi

Član 17

- (1) Ostali prihodi su prihodi od donacija, premija, subvencija i sl, prihodi od naplate štete, prihodi od ukidanja rezervisanja sudskih sporova, koji se odnose na troškove poreza, naknade štete trećim licima i/ili eksproprijacije, prihodi po osnovu naknade za priključnu snagu, prihodi ili dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti, kao i drugi prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju, čiji su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda.
- (2) Prihodi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije iz člana 31 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.

III. OBEZBJEĐENJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA

Korišćenje sistema

Član 18

- (1) Korišćenje distributivnog sistema obuhvata angažovanje distributivnog sistema (kapaciteta) i pokrivanje opravdanih gubitaka.
- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod operatora iz člana 6 stava 3 i prihod iz člana 6 stav 5 ove metodologije obezbjeđuje se naplaćivanjem usluge korišćenja sistema od korisnika iz člana 1 stav 2 ove metodologije po:
- 1) cijenama kojima se nadoknađuju troškovi za angažovanje kapaciteta i
 - 2) cijenama kojima se nadoknađuju troškovi opravdanih gubitaka.

Troškovi za korišćenje sistema koji se transponuju u cijene

Član 19

- (1) Troškovi za korišćenje distributivnog kapaciteta koji se transponuju u cijene obuhvataju troškove za angažovanje distributivnog kapaciteta ($\mathbf{TAK}_{t+n}^{TUT}$) i troškove opravdanih gubitaka ($\mathbf{TPg}_{t+n}^{TUT}$).
- (2) Troškovi za angažovanje distributivnog kapaciteta iz stava 1 ovog člana ($\mathbf{TAK}_{t+n}^{TUT}$), izračunavaju se na osnovu troškova amortizacije, povrata na sredstva, troškova poslovanja na koje se može uticati nakon primjene parametra α iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova poslovanja na koje se ne može uticati, umanjeno za ostale prihode, uz primjenu utvrđenih korekcija i faktora za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije $\mathbf{FK}_{t+n}$.
- (3) Troškovi opravdanih gubitaka iz stava 1 ovog člana ($\mathbf{TPg}_{t+n}^{TUT}$) izračunavaju se na osnovu troškova na koje se djelimično može uticati iz člana 9 ove metodologije, uz primjenu faktora za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije $\mathbf{FK}_{t+n}$.
- (4) Troškovi iz stava 2 ovog člana raspoređuju se po aktivnoj snazi na:
- 1) proizvođače električne energije iz člana 1 stav 2 tačka 1 ove metodologije ($\mathbf{TAK}_{t+n}^{TUTPROIZ}$) i
 - 2) ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije ($\mathbf{TAK}_{t+n}^{TUTKUP}$).
- (5) Troškovi iz stava 3 ovog člana raspoređuju se po aktivnoj električnoj energiji na:
- 1) proizvođače električne energije iz člana 1 stav 2 tačka 1 ove metodologije ($\mathbf{TPg}_{t+n}^{PROIZ}$) i
 - 2) ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije ($\mathbf{TPg}_{t+n}^{KUP}$).
- (6) Troškovi za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika prenosnog sistema $\mathbf{TAK}_{t+n}^{PD}$ raspoređuju se na ostale korisnike iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije po aktivnoj snazi.
- (7) Troškovi iz stava 6 ovog člana izračunavaju se na osnovu sljedeće formule:

$$\mathbf{TAK}_{t+n}^{PD} = 12 * \mathbf{Ck}_{t+n} * \mathbf{MK}_{t+n}^D$$

gdje je:

⁴ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemerg.xls>

⁵ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

⁶ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

- Ck_{t+n} - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike izračunata u skladu sa metodologijom kojom se uređuje utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, (€/MW)
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, (MW).
- (8) Troškovi iz st. 2 i 6 ovog člana se direktno alociraju na naponske nivoe specificirane u članu 27 stav 2 ove metodologije, ili indirektno na osnovu transparentnih i objektivnih pravila (ključeva) koja predlaže operator distributivnog sistema.
- (9) Ako operator ne predloži ključeve u skladu sa stavom 8 ovog člana, dužan je da kao ključ za raspodjelu primjeni učešće vrijednosti osnovnih sredstava pojedinog naponskog nivoa u ukupnoj vrijednosti osnovnih sredstava operatora.

IV. ALOKACIJA TROŠKOVA NA KORISNIKE DISTRIBUTIVNOG SISTEMA

Alociranje troškova za korišćenje distributivnog sistema na proizvođače

Član 20

- (1) Cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta ($Cak_{t+n}^{35PROIZ}$) (€/MW/mjesec) i cijena opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu ($Cg_{t+n}^{35PROIZ}$) (€/MWh) za proizvođače priključene na 35 kV naponski nivo izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$Cak_{t+n}^{35PROIZ} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ}}{MK_{t+n}^{35PROIZ}}$$

$$Cg_{t+n}^{35PROIZ} = \frac{TPg_{t+n}^{35PROIZ}}{E_{t+n}^{35PROIZ}}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{35PROIZ}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na 35 kV naponski nivo, (MW),
- $E_{t+n}^{35PROIZ}$ - proizvedena električna energija od strane proizvođača priključenih na 35 kV naponski nivo planirana energetske bilansom, (MWh),
- $TPg_{t+n}^{35PROIZ}$ - dio troškova gubitaka koji se alocira na proizvođače priključene na 35 kV naponski nivo i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{35PROIZ} = \frac{Gg_{t+n}^{35PROIZ}}{G_{t+n}^{DS}} * TPg_{t+n}^{TUT}$$

gdje je:

- $Gg_{t+n}^{35PROIZ}$ - dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 35 kV naponski nivo, (MWh),
- G_{t+n}^{DS} - ukupni odobreni gubici u distributivnom sistemu dobijeni primjenom odobrene stope gubitaka na električnu energiju planiranu energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh),
- TPg_{t+n}^{TUT} - troškovi opravdanih gubitaka iz člana 19 stav 3 ove metodologije,
- $TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ}$ - trošak iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije koji se raspoređuje na proizvođače električne energije priključene na 35 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ} = \frac{MK_{t+n}^{35PROIZ}}{MK_{t+n}^{PROIZ} + MK_{t+n}^{KUP}} * TP_{t+n}^{35-} * 1 + FK_{t+n}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^{KUP} - priključna snaga svih kupaca priključenih na distributivni sistem, koja se izračunava kao zbir priključne snage kupaca priključenih na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri i procijenjene ukupne priključne snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja se izračunava na osnovu podataka o broju kupaca kojima je priključna snaga manja ili jednaka 8 kW, između 8 kW i 16 kW i između 16 kW i 34,5 kW i maksimalne snage posmatranih opsega, (MW),
- MK_{t+n}^{PROIZ} - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na distributivni sistem, (MW),
- TP_{t+n}^{35-} - dio troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova na koje se ne može uticati iz člana 10 ove metodologije, umanjene za troškove koji se odnose na rad operatora tržišta (Tot_{t+n}), koji se alocira na 35 kV naponski nivo u skladu sa članom 19 stav 8 ove metodologije, (€),
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (2) Cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta ($Cak_{t+n}^{10PROIZ}$) (€/MW/mjesec) i cijena opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu ($Cg_{t+n}^{10PROIZ}$) (€/MWh) za proizvođače priključene na 10 kV naponski nivo izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$Cak_{t+n}^{10PROIZ} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ}}{MK_{t+n}^{10PROIZ}}$$

$$Cg_{t+n}^{10PROIZ} = \frac{TPg_{t+n}^{10PROIZ}}{E_{t+n}^{10PROIZ}}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{10PROIZ}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na 10 kV naponski nivo, (MW),
- $E_{t+n}^{10PROIZ}$ - proizvedena električna energija od strane proizvođača priključenih na 10 kV naponski nivo planirana energetske bilansom, (MWh),
- $TPg_{t+n}^{10PROIZ}$ - dio troškova gubitaka koji se alocira na proizvođače priključene na 10 kV naponski nivo i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{10PROIZ} = \frac{Gg_{t+n}^{10PROIZ}}{G_{t+n}^{DS}} * TPg_{t+n}^{TUT}$$

gdje je:

- $Gg_{t+n}^{10PROIZ}$ - dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 10 kV naponski nivo, (MWh),
- G_{t+n}^{DS} - ukupni odobreni gubici u distributivnom sistemu dobijeni primjenom odobrene stope gubitaka na električnu energiju planiranu energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh),
- TPg_{t+n}^{TUT} - troškovi opravdanih gubitaka iz člana 19 stav 3 ove metodologije,
- $TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ}$ - trošak iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije koji se raspoređuje na proizvođače električne energije priključene na 10 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ} = \frac{MK_{t+n}^{10PROIZ}}{MK_{t+n}^{PROIZ} + MK_{t+n}^{KUP}} * TP_{t+n}^{10-} * 1 + FK_{t+n}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^{KUP} - priključna snaga svih kupaca priključenih na distributivni sistem, koja se izračunava kao zbir priključne snage kupaca priključenih na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri i procijenjene ukupne priključne snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja se izračunava na osnovu podataka o broju kupaca kojima je priključna snaga manja ili jednaka 8 kW, između 8 kW i 16 kW i između 16 kW i 34,5 kW i maksimalne snage posmatranih opsega, (MW),
- MK_{t+n}^{PROIZ} - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na distributivni sistem, (MW),
- TP_{t+n}^{10-} - dio troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova na koje se ne može uticati iz člana 10 ove metodologije, umanjene za troškove koji se odnose na rad operatora tržišta (Tot_{t+n}), koji se alocira na 10 kV naponski nivo u skladu sa članom 19 stav 8 ove metodologije, (€),
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (3) Cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta ($Cak_{t+n}^{0,4PROIZ}$) (€/MW/mjesec) i cijena opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu ($Cg_{t+n}^{0,4PROIZ}$) (€/MWh) za proizvođače priključene na 0,4 kV naponski nivo izračunavaju se primjenom sljedećih formula:

$$Cak_{t+n}^{0,4PROIZ} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ}}{MK_{t+n}^{0,4PROIZ}}$$

$$Cg_{t+n}^{0,4PROIZ} = \frac{TPg_{t+n}^{0,4PROIZ}}{E_{t+n}^{0,4PROIZ}}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, (MW),
- $E_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - proizvedena električna energija od strane proizvođača priključenih na 0,4 kV naponski nivo planirana energetske bilansom, (MWh),
- $TPg_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - dio troškova gubitaka koji se alocira na proizvođače priključene na 0,4 kV naponski nivo i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{0,4PROIZ} = \frac{Gg_{t+n}^{0,4PROIZ}}{G_{t+n}^{DS}} * TPg_{t+n}^{TUT}$$

gdje je:

- $Gg_{t+n}^{0,4PROIZ}$ - dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na 0,4 kV naponski nivo, (MWh),
- G_{t+n}^{DS} - ukupni odobreni gubici u distributivnom sistemu dobijeni primjenom odobrene stope gubitaka na električnu energiju planiranu energetske bilansom za svaku kalendarsku godinu regulatornog perioda za isporuku ostalim korisnicima iz člana 1 stav 2 tačka 2 ove metodologije, (MWh),
- TPg_{t+n}^{TUT} - troškovi opravdanih gubitaka iz člana 19 stav 3 ove metodologije,

$TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ}$

- trošak iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije koji se raspoređuje na proizvođače električne energije priključene na 0,4 kV naponski nivo i izračunava se:

$$TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ} = \frac{MK_{t+n}^{0,4PROIZ}}{MK_{t+n}^{PROIZ} + MK_{t+n}^{KUP}} * TP_{t+n}^{0,4-} * 1 + FK_{t+n}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^{KUP} - priključna snaga svih kupaca priključenih na distributivni sistem, koja se izračunava kao zbir priključne snage kupaca priključenih na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri i procijenjene ukupne priključne snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja se izračunava na osnovu podataka o broju kupaca kojima je priključna snaga manja ili jednaka 8 kW, između 8 kW i 16 kW i između 16 kW i 34,5 kW i maksimalne snage posmatranih opsega, (MW),
- MK_{t+n}^{PROIZ} - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na distributivni sistem planirana energetske bilansom, (MW),
- $TP_{t+n}^{0,4-}$ - dio troškova poslovanja na koje se može uticati iz člana 8 stav 10 ove metodologije i troškova na koje se ne može uticati iz člana 10 ove metodologije, umanjene za troškove koji se odnose na rad operatora tržišta (Tot_{t+n}), koji se alokira na 0,4 kV naponski nivo u skladu sa članom 19 stav 8 ove metodologije, (€),
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije.

- (4) Dio odobrenih gubitaka koji su prouzrokovani korišćenjem sistema od strane proizvođača priključenih na odnosne naponske nivoe $Gg_{t+n}^{35PROIZ}$, $Gg_{t+n}^{10PROIZ}$ i $Gg_{t+n}^{0,4PROIZ}$ proračunava operator na bazi studije gubitaka i dostavlja Agenciji uzimajući u obzir doprinos priključenja proizvođača na distributivni sistem u ukupnim odobrenim gubicima.

Alociranje troškova za angažovanje kapaciteta na kupce

Član 21

- (1) Cijena za angažovanje kapaciteta za kupce kod kojih se snaga mjeri iz člana 27 stav 2 tačka 1 priključene na 35 kV naponski nivo Ck_{t+n}^{35KUP} izražava se u €/MW/mjesec i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{35KUP} = \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{35KUP}}{MK_{t+n}^D}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem (MW),
- N - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda,
- TAK_{t+n}^{35KUP} - troškovi za angažovanje 35 kV naponskog nivoa koji se alokiraju na kupce, koji se transponuju u cijene, izračunavaju se na sljedeći način:

$$TAK_{t+n}^{35KUP} = TAK_{t+n}^{TUT 35} - TAK_{t+n}^{35TUTPROIZ}$$

gdje je:

- $TAK_{t+n}^{TUT 35}$ - troškovi iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije, alocirani na 35 kV naponski nivo primjenom odredbi iz stava 8 istog člana.

- (2) Cijena za angažovanje kapaciteta za kupce kod kojih se snaga mjeri iz člana 27 stav 2 tačka 2 priključene na 10 kV naponski nivo Ck_{t+n}^{10KUP} izražava se u €/MW/mjesec i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{10KUP} = Ck_{t+n}^{35KUP} + \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{10KUP}}{MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35KUP}}$$

gdje je:

- Ck_{t+n}^{35KUP} - cijena za angažovanje kapaciteta za kupce priključene na 35 kV naponski nivo, iz stava 1 ovog člana (€/MW),
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem iz stava 1 ovog člana, (MW),
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW),
- N - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda,
- TAK_{t+n}^{10KUP} - troškovi za angažovanje 10 kV naponskog nivoa koji se alokiraju na kupce, koji se transponuju u cijene, izračunavaju se na sljedeći način:

$$TAK_{t+n}^{10KUP} = TAK_{t+n}^{TUT 10} - TAK_{t+n}^{10TUTPROIZ}$$

gdje je:

- $TAK_{t+n}^{TUT 10}$ - troškovi iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije, alocirani na 10 kV naponski nivo primjenom odredbi iz stava 8 istog člana.

- (3) Cijena za angažovanje kapaciteta za kupce kod kojih se snaga mjeri iz člana 27 stav 2 tačka 3 koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo $Ck_{t+n}^{sm0,4KUP}$ izražava se u €/MW/mjesec i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$Ck_{t+n}^{sm0,4KUP} = Ck_{t+n}^{10KUP} + \frac{1}{12} * \frac{TAK_{t+n}^{0,4KUP}}{MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35KUP} - MK_{t+n}^{10KUP}}$$

gdje je:

- Ck_{t+n}^{10KUP} - cijena za angažovanje kapaciteta za kupce koji su priključeni na mrežu 10 kV naponskog nivoa iz stava 2 ovog člana, (€/MW),
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem iz stava 1 ovog člana, (MW),
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW),
- MK_{t+n}^{10KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW),
- N - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda,
- $TAK_{t+n}^{0,4KUP}$ - troškovi za angažovanje 0,4 kV naponskog nivoa koji se alociraju na kupce, koji se transponuju u cijene, izračunavaju se na sljedeći način:

$$TAK_{t+n}^{0,4KUP} = TAK_{t+n}^{TUT 0,4} - TAK_{t+n}^{0,4TUTPROIZ}$$

gdje je:

- $TAK_{t+n}^{TUT 0,4}$ - troškovi iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije, alocirani na 0,4 kV naponski nivo primjenom odredbi iz stava 8 istog člana.

- (4) Kupci kod kojih se snaga ne mjeri iz člana 27 stav 3 priključeni na 0,4 kV naponski nivo plaćaju:
- 1) fiksnu naknadu preko koje se pokriva dio utvrđenih troškova poslovanja na koje se može uticati, i
 - 2) cijenu za angažovanje kapaciteta, kojom se pokrivaju troškovi za angažovanje kapaciteta koji se transponuju u cijene umanjene za ukupan iznos naknade iz tačke 1 ovog stava.
- (5) Fiksna naknada za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri iz člana 27 stav 3 ove metodologije, FN_{t+n}^j , izražava se u €/mjesec/kupac i izračunava u zavisnosti od priključne snage, primjenom sljedeće formule:

$$FN_{t+n}^{KUPj} = \frac{(T_{t+n}^m + T_{t+n}^{pu}) * 1 - \alpha * 1 + FK_{t+n} * UMK^{sm0,4KUP}}{12} * \frac{j}{8 * BK_{t+n}^{sm0,4 8} + 16 * BK_{t+n}^{sm0,4 16} + 34,5 * BK_{t+n}^{sm0,4 34,5}}$$

gdje je:

- T_{t+n}^m - utvrđeni troškovi materijala, (€),
- T_{t+n}^{pu} - utvrđeni troškovi proizvodnih usluga, (€),
- $BK_{t+n}^{sm0,4 8}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $\leq 8kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{sm0,4 16}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $> 8kW$ i $\leq 16kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{sm0,4 34,5}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $> 16kW$ i $\leq 34,5kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- n - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda,
- j - 8, 16 i 34,5,
- FK_{t+n} - faktor za kvalitet iz člana 6 stav 4 ove metodologije,
- α - parametar za ravnomjernu podjelu rizika promjene energetske veličine između operatora i korisnika sistema iz člana 8 stav 10 ove metodologije,
- $UMK_{t+n}^{sm0,4KUP}$ - udio snaga kupaca koji su priključeni na 0,4kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri, u ukupnoj priključnoj snazi distributivnog sistema izražava se u %, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$UMK^{sm0,4KUP} = \frac{MK_{t+n}^{0,4KUP} - MK_{t+n}^{sm0,4KUP}}{MK_{t+n}^D}$$

gdje je:

- $MK_{t+n}^{sm0,4KUP}$ - priključna snaga kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga mjeri, (MW),
- $MK_{t+n}^{0,4KUP}$ - snaga kupaca priključenih na mrežu naponskog nivoa 0,4 kV izračunata po formuli iz stava 6 ovog člana, (MW),
- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, iz stava 1 ovog člana, (MW).

- (6) Snaga kupaca iz člana 27 stav 2 tačka 3 i stav 3 priključenih na naponski nivo 0,4 kV $MK_{t+n}^{0,4}$ izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$MK_{t+n}^{0,4KUP} = MK_{t+n}^D - MK_{t+n}^{35KUP} - MK_{t+n}^{10KUP}$$

gdje je:

- MK_{t+n}^D - priključna snaga operatora distributivnog sistema priključenog na prenosni sistem, iz stava 1 ovog člana, (MW),
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW),
- MK_{t+n}^{10KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW).

- (7) Cijena za angažovanje kapaciteta za kupce iz člana 27 stav 3 ove metodologije kod kojih se snaga ne mjeri priključene na 0,4 kV naponski nivo, $CK_{t+n}^{snm0,4KUP}$, izražava se u €/MWh i izračunava primjenom sljedeće formule:

$$CK_{t+n}^{snm0,4KUP} = \frac{TAK_{t+n}^{dp} - TAK_{t+n}^{TUTPROIZ} - (CK_{t+n}^{35KUP} * MK_{t+n}^{35KUP} + CK_{t+n}^{10KUP} * MK_{t+n}^{10KUP} + CK_{t+n}^{sm0,4KUP} * MK_{t+n}^{sm0,4KUP} + \sum_j (BK_{t+n}^{snm0,4j} * FN_{t+n}^{KUPj})) * 12}{E_{t+n}^{snm0,4KUP}}$$

gdje je:

- TAK_{t+n}^{dp} - troškovi za angažovanje kapaciteta koji se transponuju u cijene, iz člana 19 st. 2 i 6 ove metodologije,
- $TAK_{t+n}^{TUTPROIZ}$ - troškovi iz člana 19 stav 4 tačka 1 ove metodologije,
- CK_{t+n}^{35KUP} - cijena za angažovanje kapaciteta za kupce koji su priključeni na 35 kV naponski nivo, (€/MW),
- MK_{t+n}^{35KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 35 kV naponski nivo, (MW),
- CK_{t+n}^{10KUP} - cijena za angažovanje kapaciteta za kupce koji su priključeni na 10 kV naponski nivo, (€/MW),
- MK_{t+n}^{10KUP} - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 10 kV naponski nivo, (MW),
- $CK_{t+n}^{sm0,4KUP}$ - cijena za angažovanje kapaciteta za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri, (€/MW),
- $MK_{t+n}^{sm0,4KUP}$ - zbir priključnih snaga svih kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga mjeri, (MW),
- $BK_{t+n}^{snm0,48}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $\leq 8kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{snm0,416}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $> 8kW$ i $\leq 16kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- $BK_{t+n}^{snm0,434,5}$ - broj kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $> 16kW$ i $\leq 34,5kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije,
- FN_{t+n}^{KUP8} - fiksna naknada za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $\leq 8kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, (€/mjesec/kupac),
- FN_{t+n}^{KUP16} - fiksna naknada za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $> 8kW$ i $\leq 16kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, (€/mjesec/kupac),
- $FN_{t+n}^{KUP34,5}$ - fiksna naknada za kupce koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo, kod kojih se snaga ne mjeri i kojima je odobrena priključna snaga $> 16kW$ i $\leq 34,5kW$ u skladu sa pravilima koja uređuju funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, (€/mjesec/kupac),
- $E_{t+n}^{snm0,4KUP}$ - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, (MWh),
- n - 1, 2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda,
- j - 8, 16 i 34,5.

- (8) Cijene za angažovanje kapaciteta za kupce iz člana 27 stav 3 koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo i kod kojih se snaga ne mjeri određuju se na osnovu cijene iz stava 7 ovog člana, $CK_{t+n}^{snm0,4}$, prema sljedećoj formuli:

$$NT = \frac{CK_{t+n}^{snm0,4KUP}}{Ant^{snm0,4} + ROvn^{snm0,4} * Avt^{snm0,4}}$$

$$VT = ROvn * NT$$

gdje je:

- NT - niža dnevna tarifa za angažovani kapacitet, (€/kWh)
- VT - viša dnevna tarifa za angažovani kapacitet, (€/kWh)
- $CK_{t+n}^{snm0,4}$ - cijena za angažovanje kapaciteta (€/kWh)
- $Ant^{snm0,4}$ - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo i kod kojih se snaga ne mjeri tokom trajanja niže dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
- $Avt^{snm0,4}$ - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku kupcima koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo i kod kojih se snaga ne mjeri tokom trajanja više dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%)
- $ROvn^{snm0,4}$ - relativni odnos više i niže dnevne tarife za angažovani kapacitet.

- (9) Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u višoj i nižoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1.

Cijene za angažovanje kapaciteta

Član 22

Cijene za angažovanje kapaciteta iz člana 21 st. 1, 2 i 3 ove metodologije primjenjuje se na korisnike distributivnog sistema zavisno od naponskog nivoa na koji su priključeni, i to na priključnu snagu.

Troškovi opravdanih gubitaka električne energije koje plaćaju kupci priključeni na distributivni sistem

Član 23

Troškove nabavke električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu i dijela gubitaka u prenosnom sistemu koji se alokira na operatora, iz člana 9 stav 7 ove metodologije, nadoknađuju kupci priključeni na distributivni sistem po aktivnoj električnoj energiji za koje se utvrđuje cijena u €/MWh.

Alokacija troškova gubitaka

Član 24

- (1) Troškove iz člana 23 ove metodologije pokrivaju kupci distributivnog sistema koji su priključeni na „i“ naponski nivo na osnovu procenta opravdanih gubitaka.
- (2) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 35kV, $TP_{g_{t+n}}^{35}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TP_{g_{t+n}}^{35} = TP_{g_{t+n}}^{PD} * \frac{E_{t+n}^{35'}}{E_{t+n}^{35'} + E_{t+n}^{10'''} + E_{t+n}^{0,4'''}} + \frac{TP_{g_{t+n}}^{TUT}}{G_{t+n}^{DS}} * U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{35}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}} - TP_{g_{t+n}}^{35PROIZ}$$

gdje je:

- U_G^{D35} - udio odobrenih gubitaka na 35kV naponskom nivou u ukupnim opravdanim gubicima u distributivnom sistemu, prema studiji gubitaka;
- E_{t+n}^{35} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku korisnicima koji su priključeni na 35kV naponski nivo, (MWh);

$$E_{t+n}^{35'} = E_{t+n}^{35} + U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{35}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}}$$

$$E_{t+n}^{10'} = E_{t+n}^{10} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}}$$

- U_G^{D10} - udio odobrenih gubitaka na 10kV naponskom nivou u ukupnim opravdanim gubicima u distributivnom sistemu, prema studiji gubitaka;
- E_{t+n}^{35} - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku korisnicima koji su priključeni na 10kV naponski nivo, (MWh);

$$E_{t+n}^{10''} = E_{t+n}^{10'} + U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10'}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}}$$

$$E_{t+n}^{0,4'} = E_{t+n}^{0,4} + U_G^{D0,4} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n}$$

- $U_G^{D0,4}$ - udio odobrenih gubitaka na 0,4kV naponskom nivou u ukupnim opravdanim gubicima u distributivnom sistemu, prema studiji gubitaka;
- $E_{t+n}^{0,4}$ - električna energija planirana energetske bilansom za isporuke korisnicima koji su priključeni na 0,4kV naponski nivo, (MWh);

$$E_{t+n}^{0,4''} = E_{t+n}^{0,4'} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4'}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}}$$

$$E_{t+n}^{0,4'''} = E_{t+n}^{0,4''} + U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4''}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}}$$

- (3) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 10kV, $TP_{g_{t+n}}^{10}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TP_{g_{t+n}}^{10} = TP_{g_{t+n}}^{PD} * \frac{E_{t+n}^{10''}}{E_{t+n}^{35'} + E_{t+n}^{10''} + E_{t+n}^{0,4'''}} + \frac{TP_{g_{t+n}}^{TUT}}{G_{t+n}^{DS}} * U_G^{D35} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10'}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{10}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}} - TP_{g_{t+n}}^{10PROIZ}$$

- (4) Utvrđeni troškovi gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 0,4 kV, $TP_{g_{t+n}}^{0,4}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule:

$$TPg_{t+n}^{0,4} = TPg_{t+n}^{PD} * \frac{E_{t+n}^{0,4'''}}{E_{t+n}^{35'} + E_{t+n}^{10'''} + E_{t+n}^{0,4'''}} + \frac{TPg_{t+n}^{TUT}}{G_{t+n}^{DS}} * U_G^{D35} * \frac{g_d}{100-g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4''}}{E_{t+n}^{35} + E_{t+n}^{10'} + E_{t+n}^{0,4''}} + U_G^{D10} * \frac{g_d}{100-g_d} * E_{t+n} * \frac{E_{t+n}^{0,4'}}{E_{t+n}^{10} + E_{t+n}^{0,4'}} + U_G^{D0,4} * \frac{g_d}{100-g_d} * E_{t+n} - TPg_{t+n}^{0,4PROIZ}$$

- (5) Udjeli gubitaka na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponskom nivou iz stava 2 ovog člana (U_G^{D35} , U_G^{D10} i $U_G^{D0,4}$) sadržani su u studiji gubitaka koju operator distributivnog sistema dostavlja Agenciji.

Cijena opravdanih gubitaka

Član 25

- (1) Cijene opravdanih gubitaka Cg_{t+n}^i izračunavaju se po kategorijama kupaca koji su priključeni na naponske nivoe iz člana 27 ove metodologije, primjenom sljedeće formule:

$$Cg_{t+n}^i = \frac{TPg_{t+n}^i}{E_{t+n}^i}$$

gdje je:

- TPg_{t+n}^i - troškovi gubitaka alocirani na kupce priključene na mrežu naponskog nivoa "i", izračunati u skladu sa članom 24 ove metodologije, (€);
- E_{t+n}^i - električna energija planirana energetske bilansom za isporuku kupcima priključenim na mrežu naponskog nivoa "i", (MWh),
- I - naponski nivoi specificirani u članu 27 ove metodologije,
- N - 1,2, ..., k,
- k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Za kupce sa dvotarifnim mjerenjem, niža i viša tarifa za cijenu za pokrivanje opravdanih gubitaka određuju se na osnovu cijene iz stava 1 ovog člana Cg_{t+n}^i prema sljedećoj formuli:

$$NTg = \frac{Cg_{t+n}^i}{Antg + ROvng * Avtg}$$

$$VTg = ROvng * NTg$$

gdje je:

- NTg - niža dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh)
- VTg - viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, (€/kWh)
- Cg_{t+n}^i - cijena gubitaka koju plaćaju korisnici priključeni na naponski nivo „i“, (€/kWh)
- $Antg$ - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku korisnicima priključenim na naponski nivo „i“ tokom trajanja niže dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%),
- $Avtg$ - učešće aktivne električne energije planirane energetske bilansom za isporuku korisnicima priključenim na naponski nivo „i“ tokom trajanja više dnevne tarife, u ukupnoj isporučenoj električnoj energiji, (%),
- $ROvng$ - relativni odnos više i niže dnevne tarife za aktivnu energiju.

- (3) Odnos između tarifnih stavova za električnu energiju utrošenu u većoj i manjoj dnevnoj tarifi ne može biti veći od 3:1.

Plaćanje opravdanih gubitaka

Član 26

Troškove za pokrivanje opravdanih gubitaka u distributivnom sistemu kupci plaćaju po cijeni Cg_{t+n}^i iz člana 25 ove metodologije, na osnovu mjesečno izmjerene potrošnje električne energije (MWh), i to:

- 1) preko snabdjevača,
- 2) neposredno, kupci koji imaju pravo snabdijevanja bez posredstva snabdjevača, i
- 3) ostali distributivni sistemi, uključujući i zatvorene distributivne sisteme koji su priključeni na distributivni sistem.

V. KATEGORIJE KUPACA, CIJENE I NAKNADE

Kategorije kupaca

Član 27

- (1) Prema naponu na mjestu predaje električne energije i priključnoj snazi, kupci se dijele na:
- 1) kupce kod kojih se snaga mjeri
 - 2) kupce kod kojih se snaga ne mjeri.
- (2) Kupci kod kojih se snaga mjeri su:
- 1) kupci na 35 kV naponskom nivou
 - 2) kupci na 10 kV naponskom nivou
 - 3) kupci na 0,4 kV naponskom nivou sa odobrenom priljučnom snagom većom od 34,5 kW.
- (3) Kupci kod kojih se snaga ne mjeri su kupci na 0,4 kV naponskom nivou sa odobrenom priljučnom snagom 34,5 kW i manjom.

- (4) Prema mjernim uređajima kupci se dijele na:
- 1) kupce sa dvotarifnim mjerenjem i
 - 2) kupce sa jednotarifnim mjerenjem.

Tarife za aktivnu energiju

Član 28

- (1) U zavisnosti od doba dana isporuke električne energije utvrđuju se dvije tarife za aktivnu energiju za energiju gubitaka:
 - 1) viša dnevna tarifa za aktivnu energiju, i
 - 2) niža dnevna tarifa za aktivnu energiju.
- (2) Viša dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučenu tokom obračunskog perioda od 7 h do 23 h u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, a od 08 h do 24 h u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (3) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučene tokom obračunskog perioda od 23 h do 07 h narednog dana u periodu kada se koristi zimsko računanje vremena, a od 00 do 08 h u periodu kada se koristi ljetnje računanje vremena.
- (4) Kod kupaca koji imaju ugrađena nova multifunkcionalna brojila interval obračuna niže tarife je uvijek od 23 do 07 h bez obzira da li se radi o zimskom ili ljetnjem računanju vremena, svim danima u sedmici osim nedjeljom kada se manja tarifa obračunava 24 sata.
- (5) Niža dnevna tarifa za aktivnu energiju primjenjuje se na količinu električne energije isporučene nedjeljom pod uslovom da je takvo mjerenje obezbijeđeno.
- (6) Uklopni satovi dvotarifnih brojila električne energije su stalno podešeni po srednjeevropskom vremenu u zimskom periodu i pri prelasku na ljetnje računanje vremena se ne prepodešavaju.

Način obračuna i naplate

Član 29

- (1) Korišćenje sistema električne energije se obračunava korisnicima sistema na osnovu cijena i tarifa iz čl. 20, 21 i 25 ove metodologije.
- (2) Ako se cijene i tarife iz stava 1 promijene u toku obračunskog perioda, korišćenje distributivnog sistema električne energije se obračunava primjenom do tada važećih i novih cijena i tarifa, srazmjerno broju dana njihovog važenja u obračunskom periodu.
- (3) Kupci kod kojih se reaktivna energija mjeri, plaćaju prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju na način utvrđen metodologijom kojom se uređuje pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja.

Cijene za korišćenje distributivnog sistema

Član 30

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod iz člana 6 st. 3 i 5 ove metodologije ostvaruje se primjenom sljedećih cijena:
 - 1) cijene gubitaka, koju plaćaju snabdjevači u ime kupaca, kupci koji imaju status kupca samosnabdjevača i operatori zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem, (€/MWh)
 - 2) cijene za angažovani kapacitet, koju plaćaju:
 - a) snabdjevači u ime kupaca kod kojih se snaga mjeri, kupci koji imaju status kupca samosnabdjevača kod kojih se snaga mjeri i operatori zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem, (€/MW) i
 - b) snabdjevači u ime kupaca kod kojih se snaga ne mjeri, putem:
 - fiksne naknade (€/mjesec/ kupac), i
 - cijene za angažovani kapacitet (€/MWh).“
 - 3) cijene za angažovani distributivni kapacitet (€/MW) i cijene opravdanih gubitaka u distributivnom (€/MWh) koju plaćaju proizvođači priključeni na distributivni sistem.
- (2) Cijene i naknade iz stava 1 ovog člana ne uključuju porez na dodatu vrijednost.

VI. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 31

- (1) Postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu D koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operatora je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
 - 1) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 8 stav 10 ove metodologije,
 - 2) popunjenu tabelu sa obračunom regulatorne osnove sredstava iz člana 15 ove metodologije, zasnovanu na poslednjoj procjeni vrijednosti imovine operatora prihvaćenoj od strane Agencije,
 - 3) troškove poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva,
 - 4) pokazatelje efikasnosti poslovanja za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva, kao i projekciju za sve godine regulatornog perioda,
 - 5) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije za sve godine regulatornog perioda,
 - 6) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izornoj vrijednosti kredita, vrijednosti kredita na kraju svake regulatorne godine, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga,
 - 7) detaljan obračun predloženog regulatorno dozvoljenog prihoda, u skladu sa ovom metodologijom,

- 8) studiju gubitaka u distributivnom sistemu urađenu u skladu sa Zakonom, i
- 9) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Tabelu iz stava 3 tačka 2 ovog člana operatoru distributivnog sistema dostavlja Agencija najkasnije do 20. jula godine u kojoj se podnosi zahtjev.
- (5) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 32

Dokumentacija iz člana 31 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju kompjutersku obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 33

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 34

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom regulatorno dozvoljenog prihoda (u daljem tekstu: Izvještaj po zahtjevu) Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 2 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Razmatranje izvještaja

Član 35

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije na kojoj se razmatraju izvještaji iz člana 34 st. 1 i 3 ove metodologije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici.

Donošenje odluke

Član 36

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i dostavlja je podnosiocu zahtjeva i licenciranim snabdjevačima.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Regulatorni period

Član 37

- (1) Prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom, počinje 1. januara 2023. godine i traje do 31. decembra 2025. godine.
- (2) Ako podaci o projektovanoj inflaciji u Crnoj Gori za godinu $t+n$ nisu objavljeni od strane nadležne institucije do donošenja odluke o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, koriste se podaci o projektovanoj inflaciji za godinu $t+n-1$.

Početak primjene parametra α

Član 38

Parametar α iz člana 8 stav 10 ove metodologije primjenjivaće se od 1. januara 2026. godine.

Vrijednost parametra kvaliteta Q

Član 39

- (1) Vrijednost parametra kvaliteta Q iz člana 6 stav 4 ove metodologije za sve godine do 1. januara 2026. godine je jednaka nuli.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako operator distributivnog sistema do 31. decembra 2024. godine ne implementira prvu fazu investicije SCADA i ADMS, parametar kvaliteta Q za 2024. godinu i svaku godinu do kraja realizacije prve faze ove investicije utvrđuje se u vrijednosti -0,01.

Način obračuna i utvrđivanja cijena za regulatorni period 2023-2025. godine

Član 40

- (1) Izuzetno od odredaba člana 19 stav 7, člana 21 st. 1, 2, 3 i 7 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, alokacija dijela troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika prenosnog sistema TAK_{t+n}^{PD} i izračunavanje cijena za angažovanje kapaciteta koju plaćaju kupci priključeni na 35 kV, 10 kV i 0,4 kV naponski nivo (Ck_{t+n}^{35KUP} , Ck_{t+n}^{10KUP} , $Ck_{t+n}^{sm0,4KUP}$ i $Ck_{t+n}^{snm0,4KUP}$) vrše se primjenom planirane maksimalne snage.
- (2) Izuzetno od odredbe člana 21 st. 5 i 6 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, izračunavanje udjela snage kupaca koji su priključeni na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri u ukupnoj priključnoj snazi distributivnog sistema ($UMK_{t+n}^{snm0,4KUP}$) i snage kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo ($MK_{t+n}^{0,4KUP}$) vrši se primjenom planirane maksimalne snage.
- (3) Izuzetno od odredbe člana 22 ove metodologije, u periodu od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2025. godine, cijene za angažovanje distributivnog kapaciteta iz člana 21 st. 1, 2 i 3 za korisnike distributivnog sistema kod kojih se snaga mjeri primjenjuju se na mjesečno izmjerene maksimalne snage.
- (4) Izmjerena maksimalna snaga korisnika distributivnog sistema koji posjeduju uređaje za kontinuirano mjerenje i registrovanje snage po petnaestominutnim periodima je maksimalno srednje petnaestominutno opterećenje u toku mjesečnog obračunskog perioda, dok se kod korisnika koji posjeduju uređaje koji mjere i registruju samo najveću dostignutu snagu, uzima ta registrovana snaga.
- (5) U svrhu obračuna koristi se mjesečno izmjerena maksimalna snaga u višoj tarifi.
- (6) Izuzetno od odredbe stava 5 ovog člana, ako je proizvod maksimalne snage izmjerene u periodu niže dnevne tarife i faktora B iz stava 7 ovog člana veći od maksimalne snage izmjerene u periodu više dnevne tarife, za svrhe obračuna koristiće se proizvod maksimalne snage izmjerene u periodu niže dnevne tarife i faktora B.
- (7) Faktor B izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$B = \frac{MK_{\min}}{MK_{\max}}$$

gdje je:

- $MK_{\min}$ - minimalna snaga petnaestominutnog opterećenja distributivnog sistema izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW)
- $MK_{\max}$ - maksimalna snaga petnaestominutnog opterećenja distributivnog sistema izmjerena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, (MW).

- (8) Ako zbog kvara na postrojenjima korisnika prouzrokovanog višom silom ili kvara na postrojenjima isporučioaca, odnosno postupanja snabdjevača, dođe do ograničenja u isporuci električne energije u trajanju dužem od 24 časa neprekidno, korisnik koji ima odgovarajući mjerni uređaj, u tom obračunskom periodu vršno opterećenje će se u vremenu trajanja ograničenja posebno utvrditi.
- (9) Ako korisnik preuzima energiju na više mjesta, izmjerena snaga se obračunava posebno za svako mjesto isporuke, osim ako je ugovorom o priključenju, odnosno ugovorom o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju utvrđeno da se mjesto isporuke odnosi na vodove koji služe za rezervno napajanje.

Prestanak važenja

Član 41

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje da važi Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 32/19, 50/19, 51/19 i 5/20).

Stupanje na snagu

Član 42

Ova metodologija stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 22/1714-9
Podgorica, 5. jula 2022. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

1039.

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 5 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22) i člana 15 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", broj 135/21), Odbor Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, na sjednici od 5. jula 2022. godine, utvrdio je

M E T O D O L O G I J U

ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I NAKNADE ZA RAD OPERATORA TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad Operatora tržišta.
- (2) Naknada utvrđena na osnovu ove metodologije primjenjuje se na:
 - 1) operatora prenosnog sistema,
 - 2) operatora distributivnog sistema,
 - 3) snabdjevače,
 - 4) kupce samosnabdjevače,
 - 5) snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca,
 - 6) povlašćene proizvođače i proizvođače koji su balansno odgovorni,
 - 7) trgovce.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora tržišta i korisnika usluga koje operator tržišta pruža kroz obavljanje energetske djelatnosti,
- 2) korisnik plaća,
- 3) obezbjeđenja da se energetska djelatnost koju obavlja operator tržišta vrši na nediskriminatoran, transparentan i efikasan način,
- 4) obezbjeđenja da se naknada za rad operatora tržišta utvrđuje na transparentan i nepristrasan način, na osnovu nediskriminatornih kriterijuma, i
- 5) obezbjeđenja održivosti poslovanja operatora tržišta.

Metod regulacije

Član 3

U postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda operatora tržišta primjenjuje se regulatorni metod "trošak plus", koji utvrđivanje naknada zasniva na opravdanim troškovima poslovanja, trošku amortizacije, uz obezbjeđivanje razumne dobiti i sredstava potrebnih za nabavku osnovnih sredstava neophodnih za obavljanje energetske djelatnosti.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetskih djelatnosti (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
 - 1) **regulatorni period** čine jedna ili više kalendarskih godina za koje se utvrđuju regulatorno dozvoljeni prihod i naknada za rad operatora tržišta;
 - 2) **tekući regulatorni period** je regulatorni period u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknada;
 - 3) **prethodni regulatorni period** je regulatorni period koji prethodi tekućem regulatornom periodu;
 - 4) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun izvršenih usluga operatora tržišta, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
 - 5) **godina podnošenja zahtjeva (t)** je godina u kojoj operator tržišta podnosi Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknada;
 - 6) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva.

Trajanje regulatornog perioda

Član 5

Trajanje regulatornog perioda Agencija utvrđuje posebnom odlukom najkasnije do 1. marta godine u kojoj se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda.

II. REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod, koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+n} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+n} = TP_{t+n} + A_{t+n} + NS_{t+n} + RD_{t+n} - K_{t+n}$$

gdje je:

TP_{t+n} - troškovi poslovanja iz člana 7 ove metodologije,

A_{t+n} - amortizacija iz člana 8 ove metodologije,

NS_{t+n} - izdaci za nabavku osnovnih sredstava iz člana 9 ove metodologije,

RD_{t+n} - razumna dobit od obavljanja energetske djelatnosti iz člana 10 ove metodologije,

K_{t+n} - korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i finansijskih veličina od utvrđenih, izvršene u skladu sa pravilima kojima se uređuje način utvrđivanja korekcija,

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u naknadu za rad operatora tržišta izračunava se tako što se regulatorno dozvoljeni prihod iz stava 1 ovog člana umanjuje za ostale prihode iz člana 11 ove metodologije.
- (3) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini t za svaku godinu regulatornog perioda.

Troškovi poslovanja

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja (TP_{t+n}) su tehno-ekonomski opravdani troškovi koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđeni za svaku godinu regulatornog perioda, a obuhvataju:
- 1) troškove zarada i drugih ličnih primanja, iz stava 2 tačka 1 ovog člana,
 - 2) troškove rezervnih djelova i materijala, iz stava 2 tačka 2 ovog člana,
 - 3) troškove usluga trećih lica, iz stava 2 tačka 3 ovog člana,
 - 4) troškove tekućih bankarskih usluga, poštanske troškove i troškove osiguranja, iz stava 2 tačka 4 ovog člana,
 - 5) troškove usluga telekomunikacija, iz stava 2 tačka 5 ovog člana,
 - 6) troškove poreza na imovinu, taksi i naknada u skladu sa zakonom (troškovi poslovanja na koje se ne može uticati), iz stava 2 tačka 6 ovog člana;
 - 7) troškovi reprezentacije iz stava 2 tačka 7 ovog člana;
 - 8) ostale troškove poslovanja, iz stava 2 tačka 8 ovog člana.
- (2) Troškovi poslovanja iz stava 1 ovog člana za svaku godinu regulatornog perioda utvrđuju se na sljedeći način:
- 1) troškovi zarada i drugih ličnih primanja utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$Tz_{t+n} = \frac{Tz_t^u}{BZ_t^o} * BZ_{t+n}^o + O_{t+n}^{pl}$$

gdje je:

Tz_t^u - utvrđeni troškovi zarada i drugih ličnih primanja za godinu podnošenja zahtjeva,

BZ_t^o - odobreni broj zaposlenih za godinu podnošenja zahtjeva,

BZ_{t+n}^o - odobreni broj zaposlenih za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

O_{t+n}^{pl} - utvrđena otpremnina zbog odlaska u penziju za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n - 1, 2, ..., k;

k - broj godina regulatornog perioda.

- 2) troškovi rezervnih djelova i materijala utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$Tm_{t+n} = \frac{Tm_{t-1}^o}{BZ_{t-1}^o} * BZ_{t+n}^o$$

gdje je:

Tm_{t-1}^o - ostvareni troškovi rezervnih djelova i materijala u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,

BZ_{t-1}^o - odobreni broj zaposlenih za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,

BZ_{t+n}^o - odobreni broj zaposlenih za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n - 1, 2, ..., k

k - broj godina regulatornog perioda.

- 3) troškovi usluga trećih lica utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$Tu_{t+n} = \frac{Tu_{t-1}^o + Tu_{t-2}^o + Tu_{t-3}^o}{3} + T_{t+n}^{zp}$$

gdje je:

- Tu_{t-1}^o – ostvareni troškovi usluga trećih lica u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva, izuzev troškova zakupa poslovnog prostora,
 Tu_{t-2}^o – ostvareni troškovi usluga trećih lica u godini t-2, izuzev troškova zakupa poslovnog prostora,
 Tu_{t-3}^o – ostvareni troškovi usluga trećih lica u godini t-3, izuzev troškova zakupa poslovnog prostora,
 T_{t+n}^{zp} – troškovi zakupa poslovnog prostora utvrđeni na osnovu ugovora za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n – 1, 2, ..., k;

k – broj godina regulatornog perioda.

- 4) troškovi tekućih bankarskih usluga, poštanski troškovi i troškovi osiguranja utvrđuju se na sljedeći način:

a) troškovi tekućih bankarskih usluga utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$Tbu_{t+n} = \frac{Tbu_{t-1}^o}{Epp_{t-1}^o} * Epp_{t+n}^p$$

gdje je:

- Tbu_{t-1}^o – ostvareni troškovi tekućih bankarskih usluga u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
 Epp_{t-1}^o – količina proizvedene električne energije od strane povlašćenih proizvođača, ostvarena u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
 Epp_{t+n}^p – količina proizvedene električne energije od strane povlašćenih proizvođača, planirana energetske bilansom za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n – 1, 2, ..., k;

k – broj godina regulatornog perioda.

b) poštanski troškovi i troškovi osiguranja utvrđuju se na osnovu ugovora sa pružiocima ovih usluga;

- 5) troškovi usluga telekomunikacija, utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$Tt_{t+n} = \frac{Tt_{t-1}^o}{BZ_{t-1}^o} * BZ_{t+n}^o$$

gdje je:

- Tt_{t-1}^o – ostvareni troškovi usluga telekomunikacija u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
 BZ_{t-1}^o – odobreni broj zaposlenih za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
 BZ_{t+n}^o – odobreni broj zaposlenih za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n – 1, 2, ..., k;

k – broj godina regulatornog perioda.

- 6) troškovi poreza na imovinu, taksi i naknada u skladu sa zakonom, utvrđuju se na osnovu podataka, dokumentacije i obrazloženja dostavljenih u skladu sa članom 14 ove metodologije, kao i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija;

- 7) troškovi reprezentacije utvrđuju u iznosu do 0,5% regulatorno dozvoljenog prihoda utvrđenog za godinu podnošenja zahtjeva;

- 8) ostali troškovi poslovanja se dijele na tri grupe troškova koje se utvrđuju na sljedeći način:

a) rashodi električne energije, rashodi vode, pretplate na Službeni list, stručne časopise i ostale pretplate utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$To1_{t+n} = \frac{To1_{t-1}^o}{BZ_{t-1}^o} * BZ_{t+n}^o$$

gdje je:

$To1_{t-1}^o$ – ostvareni rashodi električne energije, rashodi vode, pretplate na Službeni list, stručne časopise i ostale pretplate u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,

BZ_{t-1}^o – odobreni broj zaposlenih za godinu regulatornog perioda koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,

BZ_{t+n}^o – odobreni broj zaposlenih za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n – 1, 2, ..., k;

k – broj godina regulatornog perioda.

- b) troškovi za godišnje održavanje računovodstvenog softvera i drugih softvera, kao i troškovi članarina $To2_{t+n}$ utvrđuju se na osnovu ugovora ili druge dokumentacije, podataka i obrazloženja dostavljenih u skladu sa članom 14 ove metodologije, kao i dokumentacije i podataka kojim raspolaže Agencija;

- c) drugi troškovi poslovanja u okviru kategorije ostalih troškova poslovanja utvrđuju se primjenom sljedeće formule:

$$To3_{t+n} = \frac{To3_t^u}{BZ_t^o} * BZ_{t+n}^o$$

gdje je:

$To3_t^u$ – utvrđeni drugi troškovi poslovanja u okviru kategorije ostalih troškova poslovanja za godinu podnošenja zahtjeva,

BZ_t^o – odobreni broj zaposlenih za godinu podnošenja zahtjeva,

BZ_{t+n}^o – odobreni broj zaposlenih za godinu regulatornog perioda za koju se troškovi utvrđuju,

n – 1, 2, ..., k;
k – broj godina regulatornog perioda.

- (3) Operator tržišta predlaže, a Agencija odobrava broj zaposlenih za regulatorni period za koji se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod iz člana 6 stav 1 ove metodologije.
- (4) Ako je predloženi broj zaposlenih iz stava 3 ovog člana veći od broja zaposlenih koji je odobren za godinu podnošenja zahtjeva, operator tržišta je dužan da obrazloži predloženi broj zaposlenih polazeći od:
 - 1) zakonom propisanih nadležnosti operatora tržišta,
 - 2) načela efikasnosti, koje podrazumijeva obavljanje energetske djelatnosti uz ostvarivanje što nižih troškova i pune zaposlenosti izvršilaca.
- (5) Kod utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
 - 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
 - 2) troškovi naknade šteta, nastali zbog propusta operatora tržišta, i
 - 3) drugi troškovi koji nisu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 8

- (1) Trošak amortizacije utvrđuje se na osnovu:
 - 1) nabavne vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji na kraju godine $t+n-2$,
 - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, i
 - 3) primjene proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, u regulatorno dozvoljeni prihod iz člana 6 stav 1 ove metodologije, ne uračunava se trošak amortizacije za osnovna sredstva nabavljena u skladu sa članom 9 ove metodologije.

Nabavka osnovnih sredstava neophodnih za obavljanje energetske djelatnosti

Član 9

- (1) Izdatke za nabavku osnovnih sredstava neophodnih za obavljanje energetske djelatnosti, koja se finansira iz regulatorno dozvoljenog prihoda iz člana 6 stav 1 ove metodologije, predlaže operator tržišta i prikazuje na Obrascu O.
- (2) Izdaci iz stava 1 ovog člana za svaku godinu regulatornog perioda ne mogu biti veći od 20% od regulatorno dozvoljenog prihoda utvrđenog za godinu podnošenja zahtjeva.
- (3) Pojedinačne nabavke osnovnih sredstava mogu se realizovati i putem kredita ili raspoređivanjem ukupnog izdatka na više regulatornih godina.
- (4) Ako se operator tržišta opredijeli da nabavku osnovnog sredstva finansira putem kredita, izdaci koji se odnose na nabavku tog sredstva, za svaku godinu regulatornog perioda, obuhvataju godišnju otplatu kredita (glavnicu i kamatu).
- (5) Pri procjeni izdataka za nabavku osnovnih sredstava iz stava 1 ovog člana, operator tržišta je dužan da ispita tržište i da podatke o tome prikaže na Obrascu O.

Razumna dobit od obavljanja energetske djelatnosti

Član 10

- (1) Razumna dobit od obavljanja energetske djelatnosti se utvrđuje primjenom stope koja je jednaka prosjeku mjesečnih prosječnih ponderisanih pasivnih kamatnih stopa na depozite pravnih lica ročnosti od jedne do tri godine za godinu $t-1$ koje objavljuje Centralna banka Crne Gore.
- (2) Stopa utvrđena na način iz stava 1 ovog člana primjenjuje se na ukupne utvrđene troškove poslovanja za svaku godinu regulatornog perioda.

Ostali prihodi

Član 11

Ostali prihodi su prihodi od obavljanja neenergetske djelatnosti, prihodi od premija, subvencija, donacija, prihodi od naknada za pružanje usluga evidentiranja bilateralnih ugovora, naknada za korišćenje registra garancija porijekla i drugi prihodi koji nisu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u poslovanju operatora tržišta, čiji su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda iz člana 6 stav 1 ove metodologije.

Korekcije iz prethodnog perioda

Član 12

- (1) Prilikom utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad za regulatorni period, Agencija će utvrditi korekcije po osnovu razlika između utvrđenih i ostvarenih veličina koje nisu obuhvaćene prethodnim odlukama Agencije, na osnovu konačnih podataka, a u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija.
- (2) Operator tržišta vrši vremensko razgraničenje prihoda u slučaju kada se veličine koje su predmet korekcija u skladu sa pravilima kojima se uređuje način vršenja korekcija ostvaruju u iznosima na osnovu kojih bi se iskazala dobit veća od utvrđene razumne dobiti.
- (3) Iznos prihoda iz stava 2 ovog člana koji se knjiži kao vremensko razgraničenje, smatraće se prihodom godine u kojoj se primjenjuju korekcije utvrđene za godinu u kojoj su nastala vremenska razgraničenja.

III. NAKNADA

Naknada i plaćanje

Član 13

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u naknade RDP_{t+n}^{TUN} sastoji se iz tri dijela:

$$RDP_{t+n}^{TUN} = RDP_{t+n}^{BO} + RDP_{t+n}^{VR} + RDP_{t+n}^{PP}$$

gdje je:

- RDP_{t+n}^{BO} – dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se odnosi na aktivnosti koje se tiču balansnog obračuna ($RDP_{t+n}^{BO} = RDP_{t+n}^{TUN} * 50\%$),
 RDP_{t+n}^{VR} – dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se odnosi na aktivnosti koje se tiču voznih redova ($RDP_{t+n}^{VR} = RDP_{t+n}^{TUN} * 15\%$),
 RDP_{t+n}^{PP} – dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se odnosi na servisiranje električne energije od povlašćenih proizvođača ($RDP_{t+n}^{PP} = RDP_{t+n}^{TUN} * 35\%$),
 n – 1, 2, ..., k;
 k – broj godina regulatornog perioda.

- (2) Dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se odnosi na aktivnosti koje se tiču balansnog obračuna (RDP_{t+n}^{BO}) transponuje se na:

- 1) operatora prenosnog sistema ($RDP_{t+n}^{OPSBO} = RDP_{t+n}^{BO} * 40\%$)
- 2) operatora distributivnog sistema ($RDP_{t+n}^{ODSBO} = RDP_{t+n}^{BO} * 20\%$),
- 3) snabdjevače, kupce samosnabdjevače, snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca ($RDP_{t+n}^{SBO} = RDP_{t+n}^{BO} * 20\%$),
- 4) proizvođače koji su balansno odgovorni ($RDP_{t+n}^{PBO} = RDP_{t+n}^{BO} * 20\%$),

- (3) Dio regulatorno dozvoljenog prihoda koji se odnosi na aktivnosti koje se tiču voznih redova (RDP_{t+n}^{VR}), transponuje se na:

- 1) operatora prenosnog sistema ($RDP_{t+n}^{OPSVR} = RDP_{t+n}^{VR} * 40\%$),
- 2) operatora distributivnog sistema ($RDP_{t+n}^{ODSVR} = RDP_{t+n}^{VR} * 20\%$),
- 3) snabdjevače, kupce samosnabdjevače, snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca ($RDP_{t+n}^{SVR} = RDP_{t+n}^{VR} * 15\%$),
- 4) proizvođače koji su balansno odgovorni ($RDP_{t+n}^{PVR} = RDP_{t+n}^{VR} * 15\%$),
- 5) trgovce ($RDP_{t+n}^{TVR} = RDP_{t+n}^{VR} * 10\%$).

- (4) Naknada za rad operatora tržišta koju plaćaju povlašćeni proizvođači izračunava se na sljedeći način i iskazuje u €/kWh:

$$N_{t+n}^{PPI} = \frac{RDP_{t+n}^{PP}}{E^{PP}}$$

gdje je:

E^{PP} – količina proizvedene električne energije od strane povlašćenih proizvođača, računata kao prosjek ostvarene u godini t-2 i t-1 i planirane energetske bilansom za godinu t+1, t+2 i t+3.

- (5) Operator tržišta obračunava i naplaćuje naknadu iz stava 4 ovog člana na osnovu ostvarene proizvodnje električne energije u mjesecu za koji se vrši obračun, za svakog povlašćenog proizvođača pojedinačno.
(6) Naknada za rad operatora tržišta koju plaća operator prenosnog sistema izračunava se na sljedeći način i iskazuje u €/mjesec:

$$N_{t+n}^{OPS} = \frac{RDP_{t+n}^{OPSBO} + RDP_{t+n}^{OPSVR}}{12}$$

- (7) Naknada za rad operatora tržišta koju plaća operator distributivnog sistema izračunava se na sljedeći način i iskazuje u €/mjesec:

$$N_{t+n}^{ODS} = \frac{RDP_{t+n}^{ODSBO} + RDP_{t+n}^{ODSVR}}{12}$$

- (8) Naknada za rad operatora tržišta koju plaćaju snabdjevači, kupci samosnabdjevači i snabdjevač posljednjeg izbora i ranjivih kupaca izračunava se na sljedeći način i iskazuje u €/kWh:

$$N_{t+n}^{Si} = \frac{RDP_{t+n}^{SBO} + RDP_{t+n}^{SVR}}{E_{t+n}^S}$$

gdje je:

E_{t+n}^S – količina električne energije za potrebe kupaca priključenih na distributivni i prenosni sistem računata kao prosjek ostvarene u godini t-2 i t-1 i planirane energetske bilansom za godinu t+1, t+2 i t+3.

- (9) Operator tržišta obračunava i naplaćuje naknadu iz stava 8 ovog člana na osnovu ostvarene količine električne energije predate kupcima na mjesečnom nivou za svakog snabdjevača pojedinačno.
(10) Naknada za rad operatora tržišta koju plaćaju proizvođači koji su balansno odgovorni izračunava se na sljedeći način i iskazuje u €/kWh:

$$N_{t+n}^{Pi} = \frac{RDP_{t+n}^{PBO} + RDP_{t+n}^{PVR}}{E_{t+n}^P}$$

gdje je:

E_{t+n}^P – količina proizvedene električne energije, osim električne energije proizvedene od strane povlašćenih proizvođača, računata kao prosjek ostvarene u godini t-2 i t-1 i planirane energetske bilansom za godinu t+1, t+2 i t+3.

- (11) Operator tržišta obračunava i naplaćuje naknadu iz stava 10 ovog člana na osnovu ostvarene količine proizvedene električne energije u mjesecu za koji se vrši obračun, za svakog proizvođača pojedinačno, osim povlašćenih proizvođača.
- (12) Naknada za rad operatora tržišta koju plaćaju trgovci izračunava se na sljedeći način i iskazuje u €/mjesec/trgovac:

$$N_{t+n}^T = \frac{RDP_{t+n}^{TVR}}{BT * 12}$$

gdje je:

BT - broj trgovaca koji realizuju interne transakcije, računat kao prosjek broja trgovaca koji su bili registrovani u godini t-2 i t-1 i planiranog broja za godinu t+1, t+2 i t+3.

- (13) Operator tržišta obračunava i naplaćuje naknadu iz stava 12 ovog člana za svakog trgovca koji realizuje interne transakcije na mjesečnom nivou.

IV. POSTUPAK UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I NAKNADE

Sadržaj zahtjeva

Član 14

- (1) Postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta pokreće se zahtjevom koji je Operator tržišta dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu 0, koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operator tržišta dužan je da dostavi sljedeću dokumentaciju:
 - 1) detaljan obračun predloženog regulatorno dozvoljenog prihoda, u skladu sa ovom metodologijom,
 - 2) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije za svaku godinu regulatornog perioda,
 - 3) podatke za obračun naknade iz člana 13 st. 4, 6, 7, 8, 10 i 12 ove metodologije,
 - 4) analitičke kartice za troškove poslovanja, amortizaciju, ostale prihode i prihode od regulisane djelatnosti za tri godine koje prethode godini podnošenja zahtjeva,
 - 5) podatke o ostvarenim izdacima za nabavku osnovnih sredstava za godine za koje se vrše korekcije u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda,
 - 6) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Operator tržišta je dužan da dostavi i druge podatke i dokumentaciju na zahtjev Agencije koji mogu biti potrebni za donošenje odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 15

Dokumentacija iz člana 14 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju obradu podataka.

Razmatranje zahtjeva

Član 16

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev operatora tržišta za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku od 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator tržišta je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 17

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom regulatorno dozvoljenog prihoda iz člana 6 stav 1 ove metodologije Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 2 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Razmatranje izvještaja

Član 18

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije na kojoj će se razmatrati izvještaji iz člana 17 st. 1 i 3 ove metodologije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici.

Donošenje odluke

Član 19

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda iz člana 6 stav 1 ove metodologije i naknada iz člana 13 ove metodologije u roku utvrđenom Zakonom i dostavlja je podnosiocu zahtjeva.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prvi regulatorni period

Član 20

Prvi regulatorni period u skladu sa ovom metodologijom, počinje 1. januara 2023. godine.

Utvrdjivanje troškova usluga trećih lica nakon nabavke poslovnog prostora

Član 21

Za regulatorne godine nakon nabavke poslovnog prostora, pri utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda iz člana 6 stav 1 ove metodologije, u troškove usluga trećih lica iz člana 7 stav 2 tačka 3 ove metodologije ne uračunavaju se troškovi zakupa poslovnog prostora.

Prestanak važenja

Član 22

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje da važi Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije („Službeni list Crne Gore”, broj 61/21).

Stupanje na snagu

Član 23

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 22/1715-8

Podgorica, 5 jul 2022. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

1040.

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 2 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22) i člana 15 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti („Službeni list CG“, broj 135/21), Odbor Agencije, na sjednici od 5. jula 2022. godine, utvrdio je

METODOLOGIJU ZA UTVRĐIVANJE CIJENA, ROKOVA I USLOVA ZA PRUŽANJE POMOĆNIH USLUGA I USLUGA BALANSIRANJA PRENOSNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovom metodologijom utvrđuju se pružaoci i vrste usluga koje obuhvataju regulaciju frekvencije i snage razmjene sistema, obezbjeđenje rezervi u snazi, regulaciju napona i isporuku reaktivne električne energije, način i postupak utvrđivanja cijena, rokova i uslova za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije, kao i alokacija troškova za obezbjeđenje usluga.

Principi

Član 2

Ova metodologija se zasniva na principima:

- 1) usklađivanja interesa pružalaca i korisnika usluga,
- 2) određivanja cijena na transparentan i nediskriminatoran način, zasnovan na objektivnim kriterijumima, i
- 3) obezbjeđivanja uslova za razvoj tržišta i konkurencije.

Značenje izraza

Član 3

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju sljedeća značenja:

- 1) **cijena raspoloživosti kapaciteta (rezerve)** je cijena zakupa kapaciteta potrebnog za pružanje pomoćne usluge, koja se izražava u €/MW;
 - 2) **cijena korišćenja kapaciteta (rezerve)** je cijena za angažovanje kapaciteta za regulaciju frekvencije, odnosno za isporučenu i/ili primljenu energiju u okviru pružanja pomoćne usluge, a koja se izražava u €/MWh;
 - 3) **finansijsko poravnanje neželjenih odstupanja (*Financial Settlement of KΔf, ACE and ramping period - Fskar*)** je proces poravnanja koji se vrši u skladu sa metodologijom za finansijsko poravnanje neželjenih odstupanja Evropske mreže operatora prenosnih sistema električne energije (u daljem tekstu: ENTSO-E), a koji se odnosi na tri komponente: zahtjev interkonekcije za održavanje frekvencije (KΔf), količine energije neželjenih odstupanja (ACE) i perioda primjene rampi na promjenu plana rada na granici obračunskog intervala (ramping period);
 - 4) **netovanje odstupanja (*imbalance netting*)** predstavlja proces u kojem učestvuju operatori prenosnih sistema iz dvije ili više kontrolnih oblasti, koji omogućava optimizaciju istovremenog aktiviranja rezerve automatskog oporavka frekvencije (aFRR-a) u suprotnim smjerovima uzimajući u obzir kontrolne greške (ACE), uz odgovarajuće korekcije inputa sekundarne regulacije;
 - 5) **kontrolna (regulaciona) oblast** je najmanji dio interkonekcije povezanog elektroenergetskog sistema, koji ima sopstveni sistem za regulaciju frekvencije i snage razmjene i koji se, po pravilu, poklapa sa teritorijom neke države;
 - 6) **kontrolni (regulacioni) blok** čine više susjednih regulacionih oblasti koje zajedno obezbjeđuju regulaciju frekvencije i snage razmjene u odnosu na druge regulacione blokove unutar interkonekcije;
 - 7) **regulatorni period** čine jedna ili više kalendarskih godina za koje se utvrđuju regulatorno dozvoljeni prihod i cijene.
- (2) Drugi izrazi u ovoj metodologiji imaju značenja utvrđena zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti (u daljem tekstu: Zakon) i propisima donijetim na osnovu ovog zakona.

Vrste usluga

Član 4

- (1) Usluge koje su predmet ove metodologije (u daljem tekstu: usluge) su:

- 1) pomoćne usluge, i
 - 2) usluge balansiranja.
- (2) Pomoćne usluge obuhvataju:
- 1) primarnu regulaciju frekvencije, odnosno proces održavanja frekvencije (*Frequency Containment Process*);
 - 2) sekundarnu regulaciju frekvencije i snage razmjene, odnosno proces automatskog oporavka frekvencije (*Frequency Restoration Process with automatic activation*);
 - 3) tercijarnu regulaciju, odnosno proces ručnog oporavka frekvencije (*Frequency Restoration Process with manual activation*) i proces zamjene rezerve (*Reserve Replacement Process*);
 - 4) regulaciju napona - reaktivne snage;
 - 5) isporuku reaktivne električne energije;
 - 6) ponovno pokretanje elektroenergetskog sistema iz beznaponskog stanja (*Black start*), odnosno mogućnost ostrvskog rada dijela sistema.
- (3) Usluga balansiranja podrazumijeva promjenu proizvodnje ili potrošnje u objektima pružaoca usluge u cilju:
- 1) održavanja balansa između proizvodnje i potrošnje električne energije u realnom vremenu;
 - 2) rješavanja problema zagušenja u prenosnom sistemu;
 - 3) održavanja potrebnog nivoa rezervi za regulaciju sistema.

- (4) Usluge iz stava 1 ovog člana bliže su, u tehničko-tehnološkom i eksploatacionom značenju, definisane propisom kojima se uređuje funkcionisanje prenosnog sistema električne energije (u daljem tekstu: pravila za funkcionisanje) i propisom kojim se uređuje način organizovanja i funkcionisanja tržišta električne energije (u daljem tekstu: tržišna pravila), u dijelu koji se odnosi na principe, balansne mehanizme i komercijalne ugovore koji se zaključuju u vezi sa pomoćnim uslugama i uslugama balansiranja.

Pružaoци usluga

Član 5

- (1) Pružaoци usluga u Crnoj Gori su proizvođači električne energije priključeni na prenosni sistem i krajnji kupci koji imaju odgovarajuće tehničko-tehnološke mogućnosti i poslovni interes za pružanje takvih usluga.
- (2) Pružaoци usluga u svrhu balansiranja mogu biti i snabdjevači i trgovci električnom energijom, kao i operatori prenosnih sistema iz drugih kontrolnih oblasti sa kojima je operator zaključio ugovor.
- (3) Pružaoци usluga dužni su da na zahtjev operatora prenosnog sistema električne energije (u daljem tekstu: operator) bez odlaganja pruže pomoćne usluge.
- (4) Usluge iz stava 3 ovog člana vrše se na osnovu ugovora zaključenog između operatora i pružaoца pomoćnih usluga, kojim se uređuju prava i obaveze ugovornih strana u pružanju i korišćenju pomoćnih usluga (u daljem tekstu: ugovor o pružanju pomoćnih usluga).
- (5) Ugovor iz stava 4 ovog člana naročito sadrži: vrstu usluge, podatke o objektu iz kojeg se pruža pomoćna usluga (osim ako je pružalac usluge snabdjevač ili trgovac), osnovne tehničke parametre, cijenu i period na koji se ugovor zaključuje.

Nabavka usluga

Član 6

- (1) Operator vrši nabavku usluga u okviru djelatnosti prenosa električne energije.
- (2) Operator je dužan da utvrdi godišnji plan potreba za nabavku usluga i godišnji plan troškova za njihovu nabavku.
- (3) Planove iz stava 2 ovog člana operator utvrđuje za svaku godinu regulatornog perioda.
- (4) Plan potreba za nabavku usluga iz stava 2 ovog člana je sastavni dio energetske bilansa Crne Gore, za svaku godinu regulatornog perioda.
- (5) Ako energetske bilans nije utvrđen za sve godine regulatornog perioda, operator vrši procjenu potreba za godine regulatornog perioda za koje bilans nije utvrđen.
- (6) Obezbjedenje pomoćnih usluga operator vrši putem javnih poziva.
- (7) Pružaoци pomoćnih usluga iz Crne Gore dužni su da daju ponude u postupku koji sprovodi operator, do nivoa rezervi koje se obavezno obezbjeđuju iz sopstvenih izvora, utvrđenih energetske bilansom ili aktima operatora.

Usluge koje se pružaju bez naknade

Član 7

Bez naknade se pružaju usluge:

- 1) primarne regulacije;
- 2) regulacije napona;
- 3) ponovnog pokretanja sistema nakon poremećaja (*Black start*).

Usluge za koje se plaća naknada

Član 8

Uz naknadu se pružaju usluge:

- 1) sekundarne regulacije;
- 2) tercijarne regulacije;
- 3) isporuke reaktivne energije;
- 4) usluge balansiranja.

II. POMOĆNE USLUGE ZA KOJE SE PLAĆA NAKNADA

1. Sekundarna regulacija

Usluga sekundarne regulacije

Član 9

- (1) Sekundarna regulacija je automatska, centralizovana funkcija čiji je cilj da se povećanjem proizvodnje (regulacija nagore) ili smanjenjem proizvodnje (regulacija nadolje) u proizvodnim objektima pružaoца usluge, obezbijedi održavanje frekvencije i programa razmjene snage sa susjednim kontrolnim (regulacionim) oblastima na zadatoj vrijednosti.
- (2) Opseg rezerve sekundarne regulacije na mjesečnom nivou utvrđuje se u skladu sa pravilima za funkcionisanje.
- (3) Kapacitet sekundarne regulacije je dio opsega rezerve sekundarne regulacije između radne tačke generatora utvrđene voznim redom i maksimalne vrijednosti tog opsega ugovorene za određeni period.
- (4) Usluga sekundarne regulacije sastoji se od:
- 1) usluge za raspoloživost, kojom pružalac usluge garantuje raspoloživost svog proizvodnog kapaciteta za potrebe operatora, i
 - 2) usluge za korišćenje, koju pružalac usluge po zahtjevu operatora ostvaruje isporukom i/ili prijemom električne energije kroz angažovanje kapaciteta sekundarne regulacije u svojoj proizvodnoj jedinici u automatskom režimu rada, s tim što se isporuka energije pri regulaciji nagore vrši od strane pružaoца usluge prema operatoru, a pri regulaciji nadolje od strane operatora prema pružaoцу usluge.

Pružaoци usluga sekundarne regulacije

Član 10

- (1) Pružaoци usluga sekundarne regulacije su proizvođači električne energije priključeni na prenosni sistem.
- (2) Proizvođači iz stava 1 ovog člana dužni su da pružaju uslugu sekundarne regulacije u skladu sa Zakonom, pravilima za funkcionisanje i ovom metodologijom.
- (3) Ako pružaoци usluga sekundarne regulacije sa teritorije Crne Gore nijesu u mogućnosti da pruže uslugu sekundarne regulacije, operator je dužan da od operatora prenosnog sistema ili proizvođača iz susjedne kontrolne (regulacione) oblasti, odnosno na tržištu pomoćnih usluga, obezbijedi sekundarnu regulaciju u skladu sa pravilima za funkcionisanje.
- (4) U cilju optimizacije istovremenog aktiviranja sekundarne regulacije u suprotnim smjerovima, pružaoци usluge mogu biti operatori prenosnih sistema iz drugih kontrolnih oblasti sa kojima je operator zaključio ugovor.

Osnovi za plaćanje usluge sekundarne regulacije

Član 11

Usluga sekundarne regulacije plaća se po osnovu:

- 1) raspoloživosti (rezervisanja) kapaciteta, i
- 2) korišćenja kapaciteta sekundarne regulacije.

Cijena raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije

Član 12

- (1) Cijena raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije je ista za sve generatore u Crnoj Gori i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$CSK_{t+n} = CSK_{t+n-1} * (1 + I_{t+n})$$

gdje je:

- CSK** - cijena raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije, koja se izražava u €/MW;
- I** - projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje organ državne uprave nadležan za poslove statistike, a koja se izražava u %;
- t** - godina podnošenja zahtjeva;
- n** - 1, 2, ..., k;
- k** - broj godina regulatornog perioda.

- (2) U slučajevima raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije samo u jednom smjeru, cijena raspoloživosti kapaciteta iz stava 1 ovog člana umanjuje se za 50%.
- (3) Ako podaci o projektovanoj inflaciji u Crnoj Gori za godinu t+n iz stava 1 ovog člana nijesu objavljeni od strane organa državne uprave nadležnog za poslove statistike do donošenja odluke o utvrđivanju prihoda i cijena, koriste se podaci o projektovanoj inflaciji za godinu t.

Trošak obezbjeđenja raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije

Član 13

- (1) Planirani godišnji trošak za nabavku usluge raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TSR_{t+n} = \sum_{m=1}^{12} KSR_{t+n}^m * CSK_{t+n} * FK_{t+n}^m$$

gdje je:

- TSR_{t+n}** - planirani godišnji trošak raspoloživosti kapaciteta za sekundarnu regulaciju u godini t+n, koji se izražava u €/god;
- KSR_{t+n}^m** - kapacitet sekundarne regulacije tokom mjeseca "m", za svaki mjesec u godini t+n, planiran energetske bilansom ili procijenjen od strane operatora za godine regulatornog perioda za koje nije planiran energetske bilansom, koji se izražava u MW;
- CSK_{t+n}** - cijena raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije, utvrđena u skladu sa članom 12 ove metodologije za godinu t+n, koja se izražava u €/MW/mjesec;
- FK_{t+n}^m** - faktor kvaliteta u godini t+n, iz stava 4 ovog člana;
- t** - godina podnošenja zahtjeva;
- n** - 1, 2, ..., k;
- k** - broj godina regulatornog perioda.

- (2) Kapacitet sekundarne regulacije je dio rezerve sekundarne regulacije između radne tačke utvrđene voznim redom i maksimalne vrijednosti opsega za generator "g" tokom mjeseca "m".
- (3) Za potrebe utvrđivanja troškova, operator planira kapacitete rezerve u skladu sa zaključenim ugovorima o pružanju pomoćnih usluga.
- (4) Kvalitet sekundarne regulacije mjeri se faktorom kvaliteta (FK_{t+n}^m) koji, za definisani period rada, predstavlja odnos broja sati u kojima je regulacija bila prihvatljivog kvaliteta i ukupnog broja sati u tom periodu u kojem je regulacija bila aktivna.
- (5) Operator je dužan da kontinuirano prati kvalitet sekundarne regulacije.
- (6) Sekundarna regulacija je prihvatljivog kvaliteta ako je kontinuirana promjena aktivne snage generatora u regulaciji usaglašena sa odredbama pravila za funkcionisanje, a količina energije proizvedene u sekundarnoj regulaciji tokom svakog sata ne odstupa više od ±5MWh/h od satnog integrala regulacionog zahtjeva.
- (7) Količina energije proizvedene u sekundarnoj regulaciji utvrđuje se kao integral razlike trenutne snage generatora u regulaciji i njegove bazne snage, odvojeno računato za regulaciju nagore i regulaciju nadolje.

- (8) Ako je vrijednost faktora kvaliteta (FK_{t+n}^m) manja od 0,9, operator ne plaća naknadu za raspoloživost kapaciteta sekundarne regulacije za odnosni mjesec.
- (9) Pri planiranju troškova obezbjeđenja raspoloživosti, za faktor kvaliteta uzima se vrijednost 0,9.

Cijena korišćenja kapaciteta sekundarne regulacije

Član 14

- (1) Cijena korišćenja kapaciteta sekundarne regulacije za regulaciju nagore utvrđuje se ugovorom o pružanju pomoćnih usluga i ne može biti viša od cijene utvrđene na osnovu sljedeće formule:

$$C_{sec+} = HUPX_{hi} + 0,4 * HUPX_{hi}$$

gdje je:

C_{sec+} - ograničenje cijene korišćenja usluge sekundarne regulacije nagore (€/MWh);

$HUPX_{hi}$ - cijena električne energije na dan unaprijed tržištu na berzi u Budimpešti – Hungarian Power Exchange (HUPX), za odgovarajući sat (€/MWh), gdje je $i=1,2,...,24$.

Cijena korišćenja kapaciteta sekundarne regulacije za regulaciju nadolje utvrđuje se ugovorom o pružanju pomoćnih i ne može biti niža od cijene utvrđene na osnovu sljedeće formule:

$$C_{sec-} = HUPX_{hi} - 0,4 * HUPX_{hi}$$

gdje je:

C_{sec-} - ograničenje cijene korišćenja usluge sekundarne regulacije nadolje (€/MWh);

$HUPX_{hi}$ - cijena električne energije na dan unaprijed tržištu na berzi u Budimpešti – Hungarian Power Exchange (HUPX), za odgovarajući sat (€/MWh), gdje je $i=1,2,...,24$.

- (3) Izuzetno, ako se usluga pruža iz protočne hidroelektrane, pri dotocima većim od instalisane snage elektrane, cijena korišćenja sekundarne regulacije za aktiviranje nadolje (C_{neg}) može biti niža od cijene iz stava 2 ovog člana, ali ne niža od 0,01 €/MWh, osim u slučaju kada je referentna cijena $HUPX_{hi}$ niža od 0 €/MWh u kojem slučaju se primjenjuje formula iz stava 2 ovog člana.
- (4) Pri korišćenju kapaciteta sekundarne regulacije, za povećanja proizvodnje (regulacija nagore), operator plaća pružaocu usluge, dok za smanjenje proizvodnje (regulacija nadolje), pružalac usluge plaća operatoru.
- (5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, u slučaju kada je referentna cijena $HUPX_{hi}$ niža od 0 €/MWh, za povećanja proizvodnje (regulacija nagore), pružalac usluge plaća operatoru, dok za smanjenje proizvodnje (regulacija nadolje), operator plaća pružaocu usluge.

Obračun i fakturisanje

Član 15

- (1) Obračun za izvršenu uslugu sekundarne regulacije vrši se na mjesečnom nivou na osnovu izvještaja o raspoloživosti i korišćenju usluge sekundarne regulacije, usaglašenog između operatora i pružaoca usluge.
- (2) Pružalac usluge sekundarne regulacije dostavlja operatoru fakturu za izvršenu uslugu na osnovu izvještaja iz stava 1 ovog člana.
- (3) U slučaju sekundarne regulacije nadolje, operator dostavlja fakturu pružaocu usluge na osnovu izvještaja iz stava 1 ovog člana.

2. Tercijarna regulacija

Usluga tercijarne regulacije

Član 16

- (1) Pozitivna rezerva tercijarne regulacije, po pravilu, odgovara snazi najveće proizvodne jedinice u sistemu čiji je rad planiran u odnosnom periodu, a negativna rezerva tercijarne regulacije odgovara snazi najveće potrošačke jedinice čiji je rad planiran u istom periodu.
- (2) Usluga tercijarne regulacije sastoji se od:
- 1) usluge za raspoloživost, kojom pružalac usluge garantuje raspoloživost svog proizvodnog kapaciteta ili smanjenje sopstevne potrošnje, zbog potreba operatora, i
 - 2) usluge za korišćenje, koja može biti:
 - regulacija nagore, koju pružalac usluge po zahtjevu operatora ostvaruje isporukom električne energije kroz angažovanje kapaciteta tercijarne regulacije u svojoj proizvodnoj jedinici, odnosno smanjenjem sopstvene potrošnje ako je pružalac usluge krajnji kupac, ili
 - regulacija nadolje, koju pružalac usluge ostvaruje prijemom energije po zahtjevu operatora, kroz smanjenje angažovane snage u svojoj proizvodnoj jedinici.
- (3) Isporuka energije pri regulaciji nagore vrši se od pružaoca usluge prema operatoru, a pri regulaciji nadolje od operatora prema pružaocu usluge.

Pružaoци usluge tercijarne regulacije

Član 17

- (1) Pružaoци usluge tercijarne regulacije su proizvođači električne energije priključeni na prenosni sistem i krajnji kupci koji imaju odgovarajuće tehničko-tehnološke mogućnosti i poslovni interes da pružaju takvu uslugu.

- (2) Proizvođači iz stava 1 ovog člana dužni su da pružaju uslugu tercijarne regulacije u skladu sa Zakonom, pravilima za funkcionisanje i ovom metodologijom.
- (3) Uslugu tercijarne regulacije za dio rezerve koji se ne može obezbijediti u Crnoj Gori, operator obezbjeđuje zaključivanjem ugovora sa drugim operatorima ili energetske subjektima iz druge kontrolne (regulacione) oblasti.

Obezbjedjivanje usluge tercijarne regulacije

Član 18

Tercijarna regulacija obezbjeđuje se kao:

- 1) obavezna usluga, kojom je pružalac usluge dužan da obezbjedi raspoloživost, a operator je dužan da plati ukupan ugovoreni kapacitet;
- 2) fleksibilna usluga, kojom je pružalac usluge dužan da obezbjedi raspoloživost kapaciteta u periodu za koji je u ugovorenom roku potvrdio mogućnost isporuke, a operator je dužan da plati raspoloživost prihvaćenog dijela potvrđenog kapaciteta; ili
- 3) kratkoročna usluga, kojom se vrši isporuka i/ili prijem energije, a koristi se u periodima kada obavezne i fleksibilne usluge nijesu raspoložive ili u periodima kad je to ekonomski isplativije.

Postupak nabavke obaveznih i fleksibilnih usluga tercijarne regulacije

Član 19

- (1) Ako se obezbjeđenje nabavke obaveznih i fleksibilnih usluga tercijarne regulacije vrši putem javnog poziva za dostavljanje ponuda, operator propisuje uslove i način vrednovanja dostavljenih ponuda.
- (2) Ponuda za pružanje obaveznih i fleksibilnih usluga tercijarne regulacije naročito sadrži:
 - 1) period za koji se nude usluge;
 - 2) ponuđeni kapacitet (MW);
 - 3) cijenu za raspoloživost (€/MW) i cijenu za korišćenje (€/MWh).
- (3) Operator i izabrani pružalac usluga zaključuju ugovor o pružanju pomoćnih usluga, koji naročito sadrži:
 - 1) periode u kojima se pružaju usluge;
 - 2) ugovorene kapacitete (MW);
 - 3) cijenu za raspoloživost (€/MW) i/ili cijenu za korišćenje (€/MWh);
 - 4) ograničenja u pružanju/korišćenju usluga; i
 - 5) postupanje u slučaju neadekvatne isporuke.
- (4) Nabavka i isporuka usluga tercijarne regulacije od operatora prenosnih sistema iz interkonekcije vrši se u skladu sa ugovorom kojim se reguliše rad kontrolnog (regulacionog) bloka čiji je operator član i drugim ugovorima koji regulišu razmjenu energije za potrebe balansiranja sistema i prevazilaženje havarijskih situacija.

Potvrđivanje raspoloživosti fleksibilnih usluga tercijarne regulacije

Član 20

- (1) Pružalac fleksibilne usluge tercijarne regulacije dužan je da u ugovorenom roku dostavi ponudu sa obimom usluga koje je spreman da stavi na raspolaganje operatoru u narednom periodu.
- (2) Operator je dužan da u ugovorenom roku obavijesti pružaoca usluge da li prihvata ponuđenu raspoloživost fleksibilnih usluga tercijarne regulacije.
- (3) Operator nema obavezu plaćanja za raspoloživost u periodima za koje ponuda nije prihvaćena.

Nabavka kratkoročnih usluga tercijarne regulacije

Član 21

- (1) U skladu sa članom 18 tačka 3 ove metodologije, operator određuje periode kada će uslugu tercijarne regulacije obezbijediti putem kratkoročnih usluga.
- (2) Operator i zainteresovani pružalac kratkoročnih usluga tercijarne regulacije zaključuju okvirni sporazum o kupoprodaji električne energije.
- (3) Operator dostavlja pružaocu iz stava 2 ovog člana zahtjev za davanje ponude kratkoročne usluge tercijarne regulacije, koji naročito sadrži dijagram isporuke/prijema energije i mjesto isporuke.
- (4) Ponuda pružaoca kratkoročnih usluga tercijarne regulacije naročito sadrži:
 - 1) dijagram isporuke/prijema električne energije;
 - 2) cijenu energije (€/MWh);
 - 3) mjesto isporuke.
- (5) Kod kratkoročnih usluga ne vrši se plaćanje za raspoloživost kapaciteta.

Osnovi za plaćanje usluge tercijarne regulacije

Član 22

Usluga tercijarne regulacije plaća se po osnovu:

- 1) raspoloživosti pozitivne rezerve, i
- 2) korišćenja kapaciteta tercijarne regulacije.

Cijena raspoloživosti rezerve tercijarne regulacije

Član 23

- (1) Cijena raspoloživosti pozitivne rezerve tercijarne regulacije izračunava se primjenom sljedećih formula:

$$CTK_{t+n}^{+NT} = 0,2 * CTK_{t+n}$$

$$CTK_{t+n}^{+VT} = CTK_{t+n}$$

$$CTK_{t+n}^{+VT1} = 3 * CTK_{t+n}^{+VT}$$

$$CTK_{t+n} = 0,2 * \frac{CSK_{t+n}}{8760}$$

gdje je:

- CTK_{t+n}^{+NT} - cijena raspoloživosti pozitivne rezerve tercijarne regulacije u godini t+n (€/MW/h), u periodu niže tarife (svakog dana, u periodu od 0 do 8 i od 22 do 24 sata);
- CTK_{t+n}^{+VT} - cijena raspoloživosti pozitivne rezerve tercijarne regulacije u godini t+n (€/MW/h), u periodu više tarife (svakog dana, u periodu od 8 do 17 i od 21 do 22 sata);
- CTK_{t+n}^{+VT1} - cijena raspoloživosti pozitivne rezerve tercijarne regulacije u godini t+n (€/MW/h), u periodu više tarife 1 (svakog dana, u periodu od 17 do 21 sati);
- CTK_{t+n} - cijena raspoloživosti pozitivne rezerve tercijarne regulacije u godini t+n, (€/MW/h);
- CSK_{t+n} - cijena raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije u godini t+n, utvrđena u skladu sa članom 12 stav 1 ove metodologije, (€/MW);
- n - 1, 2, ..., k;
- k - broj godina regulatornog perioda.

(2) Cijena raspoloživosti negativne rezerve tercijarne regulacije je 0 €/MW/h.

Trošak obezbjeđenja raspoloživosti rezerve tercijarne regulacije

Član 24

Godišnji trošak za raspoloživost dijela rezerve tercijarne regulacije, koji se obezbjeđuje od pružalaca u Crnoj Gori, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$TTR_{t+n} = \sum_{m=1}^{12} KTR_{t+n}^m * CTK_{t+n}$$

gdje je:

- TTR_{t+n} - trošak za raspoloživost rezerve tercijarne regulacije u godini t+n (€);
- KTR_{t+n}^m - kapacitet tercijarne regulacije tokom mjeseca "m", za svaki mjesec u godini t+n, planiran energetske bilansom ili procijenjen od strane operatora za godine regulatornog perioda za koje nije planiran bilansom (MW);
- CTK_{t+n} - cijena raspoloživosti rezerve tercijarne regulacije u godini t+n, utvrđena u skladu sa članom 23 stav 1 ove metodologije (€/MW).
- n - 1, 2, ..., k
- k - broj godina regulatornog perioda.

Cijena korišćenja kapaciteta tercijarne regulacije

Član 25

- (1) Cijena usluge tercijarne regulacije koja se obezbjeđuje iz izvora u Crnoj Gori za regulaciju nagore utvrđuje se ugovorom o pružanju pomoćnih usluga i ne može biti viša od cijene utvrđene na osnovu sljedeće formule:

$$C_{terc+} = HUPX_{hi} + 0,3 * HUPX_{hi}$$

gdje je:

- C_{terc+} - ograničenje cijene korišćenja usluge tercijarne regulacije nagore (€/MWh);
- $HUPX_{hi}$ - cijena električne energije na dan unaprijed tržištu na berzi u Budimpešti – Hungarian Power Exchange (HUPX), za odgovarajući sat (€/MWh), gdje je $i=1,2,...,24$.

- (2) Cijena usluge tercijarne regulacije koja se obezbjeđuje iz izvora u Crnoj Gori za regulaciju nadolje utvrđuje se ugovorom o pružanju pomoćnih usluga i ne može biti viša od cijene utvrđene na osnovu sljedeće formule:

$$C_{terc-} = HUPX_{hi} - 0,3 * HUPX_{hi}$$

gdje je:

- C_{terc-} - ograničenje cijene korišćenja usluge tercijarne regulacije nadolje (€/MWh);
- $HUPX_{hi}$ - cijena električne energije na dan unaprijed tržištu na berzi u Budimpešti – Hungarian Power Exchange (HUPX), za odgovarajući sat (€/MWh), gdje je $i=1,2,...,24$.

- (3) Za uslugu tercijarne regulacije koja se ne obezbjeđuje iz izvora u Crnoj Gori ne primjenjuju se ograničenja iz st. 1 i 2 ovog člana.

- (4) Pružalac usluge iz st. 1 i 2 ovog člana može ponuditi više cijena za korišćenje u okviru ukupnog ponuđenog opsega, zavisno od izvora i uslova korišćenja.

Nabavka usluge tercijarne regulacije od krajnjih kupaca

Član 26

- (1) U cilju zadovoljavanja potreba za pomoćnim uslugama i balansiranjem sistema pod najpovoljnijim uslovima, operator određuje periode kada će uslugu tercijarne regulacije obezbijediti od zainteresovanih krajnjih kupaca, putem smanjenja potrošnje električne energije.
- (2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, operator će od zainteresovanih krajnjih kupaca zahtijevati da dostave ponudu za pružanje usluge.
- (3) Ponuda iz stava 2 ovog člana naročito sadrži:
 - 1) dijagram smanjenja potrošnje (MWh/h);
 - 2) cijenu (€/MWh); i
 - 3) mjesto isporuke.
- (4) Operator i zainteresovani krajnji kupac zaključuju okvirni sporazum o pružanju usluga putem smanjenja potrošnje električne energije
- (5) Cijena raspoloživosti kapaciteta tercijarne regulacije ne može biti veća od cijene iz člana 23 ove metodologije u odgovarajućoj tarifi.
- (6) Cijena korišćenja kapaciteta tercijarne regulacije ne može biti veća od dvostruke vrijednosti maksimalne cijene utvrđene u skladu sa članom 25 ove metodologije.

Korišćenje kapaciteta tercijarne regulacije

Član 27

- (1) Tercijarna regulacija aktivira se po nalogu operatora i može biti regulacija nagore ili regulacija nadolje.
- (2) Pružalac usluge tercijarne regulacije dužan je da postupa po nalogu operatora za aktiviranje kapaciteta tercijarne regulacije podizanjem ili spuštanjem snage generatora, odnosno samo spuštanjem potrošnje - samoredukcijom, ako je pružalac usluge krajnji kupac.
- (3) Pri aktiviranju kapaciteta tercijarne regulacije, ako po nalogu operatora dođe do povećanja proizvodnje (regulacija nagore), usluga se plaća pružaocu, a ako dođe do smanjenja proizvodnje pružalac usluge plaća operatoru.

Neadekvatnost isporuke

Član 28

- (1) Neadekvatnom isporukom u određenom satu smatra se isporuka prilikom koje isporučena energija za više od 25% odstupa od naloga operatora za angažovanje tercijarne regulacije.
- (2) Isporučena energija po osnovu tercijarne regulacije u određenom satu se utvrđuje kao razlika ostvarene proizvodnje i zbira proizvodnje planirane dnevnim planom rada angažovanih proizvodnih jedinica i energije isporučene po osnovu angažovanja sekundarne regulacije.
- (3) U slučaju neadekvatnosti isporuke u smislu stava 1 ovog člana, operator ne plaća isporučiocu naknadu za raspoloživost, za svaki sat neadekvatne isporuke.
- (4) U slučaju neadekvatnosti isporuke u smislu stava 1 ovog člana, pružalac usluge plaća operatoru iznos u visini dvostruke vrijednosti naknade za rezervaciju tercijarne rezerve u tom satu, koji ne može biti veći od mjesečne naknade za rezervaciju tercijarne rezerve, obračunate u skladu sa ugovorenim obimom isporuke.

Neraspoloživost usluge rezervisanje kapaciteta

Član 29

- (1) Neraspoloživost usluge rezervisanja kapaciteta utvrđuje se na osnovu konačnog dnevnog plana rada proizvodnih jedinica, koju je pružalac usluge dužan da dostavi operatoru.
- (2) Neraspoloživost usluge rezervisanja kapaciteta se utvrđuje za svaki MWh/h ugovorene rezerve, kao razlika ugovorene rezerve i prijavljene rezerve dnevnim planom rada iz stava 1 ovog člana.
- (3) U slučaju neraspoloživosti usluge rezervisanja kapaciteta, operator ne plaća isporučiocu naknadu za rezervaciju, za svaki MWh/h neraspoloživosti usluge.
- (4) U slučaju neraspoloživosti usluge rezervisanja kapaciteta, pružalac usluge plaća operatoru iznos u visini dvostruke vrijednosti naknade za rezervaciju tercijarne rezerve u tom satu, koji ne može biti veći od mjesečne naknade za rezervaciju tercijarne rezerve.

Obračun i fakturisanje

Član 30

- (1) Obračun za pruženu uslugu tercijarne regulacije vrši se na osnovu izvještaja o ostvarenim uslugama, koji je usaglašen između operatora i pružaoca usluge.
- (2) Obračun iz stava 1 ovog člana i fakturisanje vrši se na mjesečnom nivou.

3. Isporuka reaktivne električne energije

Prekomjerno preuzeta reaktivna energija

Član 31

- (1) Prekomjerno preuzeta reaktivna električna energija predstavlja razliku između stvarno preuzete, tj. izmjerene reaktivne energije i reaktivne energije koja odgovara faktoru snage $\cos \varphi = 0,95$, odnosno prekomjerno preuzeta reaktivna energija se utvrđuje kao razlika između stvarno preuzete reaktivne energije i količine koja se utvrđuje kao 33% preuzete (izmjerene) aktivne električne energije, za isti period.

- (2) Prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju kupci plaćaju po tarifnim stavovima koji iznose 20% od cijene aktivne energije za domaćinstva (osnovni tarifni model), koju utvrđuje snabdjevač koji je imao status javnog snabdjevača, dok kupci koji energiju preuzimaju sa faktorom snage $\cos \varphi \geq 0,95$ ne plaćaju reaktivnu energiju.
- (3) Krajnji kupac koji po nalogu operatora ili operatora distributivnog sistema električne energije isključuje svoje uređaje za kompenzaciju reaktivne energije, ne plaća prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju za period u kojem su uređaji za kompenzaciju bili isključeni.
- (4) Prihod od prekomjerno preuzete reaktivne električne energije, za sve godine regulatornog perioda, planira se na osnovu prosječno ostvarenog prihoda za posljednje tri godine koje prethode godini u kojoj operator podnosi zahtjev za utvrđivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja.
- (5) Prihod od prekomjerno preuzete reaktivne električne energije pripada proizvođačima priključenim na prenosni sistem i operatoru, srazmjerno učešću elektrana i prenosnog sistema u generisanju ukupne reaktivne energije predate distributivnom sistemu i krajnjim kupcima priključenim na prenosni sistem.
- (6) Podatke o učešću u proizvodnji ukupne reaktivne energije koja je u prethodnoj godini predata distributivnom sistemu i krajnjim kupcima priključenim na prenosni sistem, objavljuje operator na osnovu relevantnih mjerenja.
Prihod operatora od reaktivne energije Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) tretira kao ostali prihod, u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda operatora.

III. USLUGE BALANSIRANJA

Balansiranje sistema

Član 32

- (1) Balansiranje sistema električne energije obuhvata sve radnje i procese u svim vremenskim intervalima preko kojih operator sistema obezbjeđuje kontinuirano održavanje planirane snage razmjene, systemske frekvencije u prethodno utvrđenom opsegu stabilnosti, održavanje količina rezervi potrebnih prema procesu stabilnosti frekvencije, procesu ponovnog uspostavljanja frekvencije i procesu zamjene rezervi u pogledu zahtijevanog kvaliteta.
- (2) Količinsko odstupanje se plaća po cijenama utvrđenim tržišnim pravilima, na osnovu cijene iz člana 33 stav 3 ove metodologije.

Osnovna cijena odstupanja

Član 33

- (1) Osnovna cijena odstupanja je jedinstvena cijena po kojoj je svaki nosilac balansne odgovornosti dužan da plaća balansnu energiju za pokrivanje svojih pozitivnih odstupanja unutar zone tolerancije, odnosno po kojoj će mu biti plaćena njegova negativna odstupanja unutar zone tolerancije, u odnosnom obračunskom intervalu.
- (2) Osnovna cijena odstupanja odražava stvarne troškove operatora u procesu balansiranja sistema.
- (3) Osnovna cijena odstupanja u obračunskom intervalu određuje se kao prosječna cijena nabavke ili isporuke energije za potrebe balansiranja sistema u tom intervalu i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$C_o = \frac{T_s + T_t + T_{fp} + T_{in}}{E_s + E_t + E_{fp} + E_{in}}$$

gdje je:

C_o	- osnovna cijena odstupanja u obračunskom intervalu (€/MWh);
T_s	- ukupni trošak (pozitivan predznak) ili prihod (negativan predznak) od korišćenja sekundarne regulacije tokom obračunskog intervala;
T_t	- ukupni trošak (pozitivan predznak) ili prihod (negativan predznak) od korišćenja tercijarne regulacije i razmjene druge energije za potrebe balansiranja tokom obračunskog intervala;
T_{fp}	- ukupni trošak (pozitivan predznak) ili prihod (negativan predznak) u obračunskom intervalu ostvaren usljed finansijskog poravnanja neželjenih odstupanja;
T_{in}	- ukupni trošak (pozitivan predznak) ili prihod (negativan predznak) od netovanja odstupanja kontrolne oblasti Crne Gore sa susjednim operatorima prenosnog sistema tokom obračunskog intervala;
E_s	- energija preuzeta (pozitivan predznak) ili predata (negativan predznak) po osnovu korišćenja sekundarne regulacije;
E_t	- energija preuzeta (pozitivan predznak) ili predata (negativan predznak) po osnovu korišćenja tercijarne regulacije i razmjene druge energije za potrebe balansiranja tokom obračunskog intervala;
E_{fp}	- preuzeta (pozitivan predznak) ili predata (negativan predznak) energija neželjenih odstupanja u obračunskom intervalu;
E_{in}	- energija preuzeta (pozitivan predznak) ili predata (negativan predznak) po osnovu netovanja odstupanja kontrolne oblasti Crne Gore sa susjednim operatorima prenosnog sistema tokom obračunskog intervala.

- (4) Ako je u nekom obračunskom intervalu suma E_s , E_t i E_{fp} jednaka nuli, za osnovnu cijenu odstupanja u tom intervalu uzeće se cijena finansijskog poravnanja neželjenih odstupanja ostvarena primjenom ENTSO-E metodologije za finansijsko poravnanje neželjenih odstupanja.

IV. ALOKACIJA TROŠKOVA ZA NABAVKU USLUGA

Alokacija troškova

Član 34

- (1) Troškovi pomoćnih usluga nadoknađuju se na sljedeći način:

- 1) troškovi obezbjeđenja raspoloživosti kapaciteta sekundarne regulacije i troškovi obezbjeđenja raspoloživosti kapaciteta tercijarne regulacije, utvrđeni u skladu ovom metodologijom, nadoknađuju se kroz cijenu za korišćenje prenosnog sistema koju plaćaju svi korisnici prenosnog sistema;
 - 2) troškove korišćenja kapaciteta sekundarne regulacije, tercijarne regulacije, finansijskog poravnjenja neželjenih odstupa, utvrđene u skladu sa ovom metodologijom, plaćaju korisnici prenosnog sistema koji su prouzrokovali debalans, u skladu sa balansnim mehanizmom, koji je bliže uređen tržišnim pravilima.
- (2) Troškovi operatora za nabavku usluga iz stava 1 tačka 1 ovog člana, čine sastavni dio troškova operatora na koje se ne može uticati, u skladu sa propisom kojom se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene za korišćenje prenosnog sistema električne energije.
- (3) Operator ne može ostvariti dobit ili gubitak u poslovanju po osnovu obezbjeđenja pomoćnih i usluga balansiranja.
- (4) Ako na kraju godine regulatornog perioda, nakon izvršenog obračuna odstupa i sprovedenog sistema finansijskog poravnjenja, u skladu sa ovom metodologijom i tržišnim pravilima, preostane dio sredstava, Agencija ta sredstva tretira kao ostale prihode u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda operatora i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije.

V. POSTUPAK UTVRĐIVANJA CIJENA ZA PRUŽANJE USLUGA

Podnošenje zahtjeva

Član 35

- (1) Zahtjev za utvrđivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja, operator podnosi Agenciji najkasnije u roku, u kojem se, u skladu sa Zakonom, podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda operatora i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se za period koji odgovara periodu zahtjeva za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda operatora i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije.

Sadržaj zahtjeva

Član 36

- (1) Uz zahtjev za utvrđivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja, operator podnosi sljedeću dokumentaciju:
 - 1) godišnji plan potreba usluga;
 - 2) godišnji plan troškova za nabavku usluga;
 - 3) ostvarene podatke o fizičkim pokazateljima za prethodni regulatorni period i verifikovane planske podatke za regulatorni period za koji se utvrđuju cijene za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja, koji su potrebni za izračunavanje cijena i ocjenu opravdanosti zahtjeva, u skladu sa ovom metodologijom;
 - 4) obračun cijena, u skladu sa ovom metodologijom;
 - 5) ugovore, predugovore, okvirne ugovore i drugu dokumentaciju u vezi sa nabavkom pomoćnih usluga i usluga balansiranja, kojima se dokazuje redovno, sigurno i kvalitetno pružanje usluga.
- (2) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.
- (3) Ako operator ne dostavi dokumentaciju iz st. 1 i 2 ovog člana, Agencija će troškove utvrditi procenom na osnovu podataka iz poslednje godine za koju postoje konačni podaci.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 37

Dokumentacija iz člana 36 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 38

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev operatora za utvrđivanje cijena za pomoćne usluge i usluge balansiranja, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak, ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od operatora da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan je da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 39

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije, sa predlogom cijena za pomoćne usluge i usluge balansiranja Agencija objavljuje na internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 2 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Razmatranje izvještaja

Član 40

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije na kojoj se razmatra izvještaji iz člana 39 st. 1 i 3 ove metodologije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije objavljuje se na internet stranici Agencije.

Donošenje odluke

Član 41

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju cijena za pomoćne usluge i usluge balansiranja i dostavlja je podnosiocu zahtjeva i licenciranim snabdjevačima.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena u slučaju nepredviđenih okolnosti

Član 42

- (1) U slučaju nastanka nepredviđenih okolnosti koje zahtijevaju hitno postupanje, operator može privremeno da odstupi od primjene ove metodologije.
- (2) Operator je dužan da bez odlaganja obavijesti pružaoce pomoćnih usluga, operatora tržišta i Agenciju o nastanku okolnosti iz stava 1 ovog člana.
- (3) Nakon prestanka nepredviđenih okolnosti, operator je dužan da subjekte iz stava 2 ovog člana detaljno informiše o uzrocima nastanka, trajanju i eventualnim posljedicama nastalih okolnosti, kao i o odstupanjima od primjene odredbi ove metodologije.

Primjena ograničenja cijena

Član 43

Ograničenje cijena iz čl. 14 i 25 ove metodologije, ne primjenjuju se u slučaju postojanja najmanje tri ponude različitih ponuđača za pružanje pomoćnih usluga, čije ponude prevazilaze potrebe sistema za najmanje 50%.

Prestanak važenja

Član 44

Danom stupanja na snagu ove metodologije prestaje da važi Metodologija za utvrđivanje cijena i uslova za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 44/16, 40/17 i 50/19).

Stupanje na snagu

Član 45

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 22/1716-7

Podgorica, 5. jul 2022. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.

1041.

Na osnovu člana 43 stav 4 tačka 2 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22) i člana 15 tačka 3 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti ("Službeni list CG", broj 135/21), Odbor Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, na sjednici održanoj 5. jula 2022. godine, donio je

P R A V I L A ZA KOREKCIJE CIJENA I NAKNADA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim pravilima uređuju se uslovi, način i postupak za utvrđivanje: privremenih cijena za korišćenje prenosnog i distributivnog sistema i naknada za rad operatora tržišta električne energije i korekcija po osnovu primjene privremenih cijena i naknada; korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda operatora prenosnog, operatora distributivnog sistema i operatora tržišta tokom regulatornog perioda i u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi koji se koriste u ovim pravilima imaju sljedeće značenje:

- 1) **elementi za obračun** su veličine na koje se raspoređuje regulatorno dozvoljeni prihod utvrđen u skladu sa metodologijama kojima se uređuje način utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada;
- 2) **tekući regulatorni period** je regulatorni period u kojem se podnosi zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, odnosno u kojem se primjenjuju važeće cijene i naknade;
- 3) **prethodni regulatorni period** je regulatorni period koji prethodi tekućem regulatornom periodu.

II. PRIVREMENE CIJENE I NAKNADE

Uslovi za primjenu privremenih cijena i naknada

Član 3

- (1) Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) utvrđuje privremene cijene i naknade ako energetske subjekat ne podnese zahtjev u roku iz člana 59 stav 1 Zakona o energetici ("Službeni list CG", broj 5/16, 51/17, 82/20 i 29/22) (u daljem tekstu: Zakon), odnosno ako novi regulatorni period ne počinje odmah nakon isteka prethodnog ili u već započetom postupku dođe do kašnjenja u utvrđivanju cijena i/ili naknada.
- (2) Privremene cijene i naknade utvrđuju se na nivou važećih cijena i naknada utvrđenih od strane Agencije.
- (3) Privremene cijene i naknade primjenjuju se od isteka roka primjene važećih cijena i naknada do početka primjene cijena i naknada utvrđenih po zahtjevima energetskih subjekata za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada.
- (4) Odluku o utvrđivanju privremenih cijena i naknada, donosi Agencija najkasnije 30 dana prije isteka važećih cijena i naknada.
- (5) Odluku o utvrđivanju privremenih cijena i naknada objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

Primjena korekcija po osnovu privremenih cijena i naknada

Član 4

Ako u periodu primjene privremenih cijena i naknada iz člana 3 ovih pravila dođe do odstupanja energetskih i finansijskih vrijednosti u odnosu na veličine korišćene pri utvrđivanju tih cijena i naknada, ta odstupanja utvrđena na osnovu konačnih podataka, uzimaju se u obzir pri narednom utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i naknada.

III. KOREKCIJE U TOKU REGULATORNOG PERIODA

Uslovi za utvrđivanje korekcija u toku regulatornog perioda

Član 5

Agencija utvrđuje korekcije u toku regulatornog perioda ako je tokom perioda primjene utvrđenih cijena i/ili naknada, odstupanje u ostvarenju elemenata iz člana 6 ovih pravila u odnosu na utvrđeni regulatorno dozvoljeni prihod koji se transponuje u cijene ili naknade na godišnjem nivou kumulativno veće od 10%.

Elementi za utvrđivanje korekcija u toku regulatornog perioda

Član 6

- (1) Energetski subjekat ili Agencija pokreće postupak utvrđivanja korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena i/ili naknada, ako tokom trajanja regulatornog perioda dođe do odstupanja u ostvarenju u odnosu na utvrđeni regulatorno dozvoljeni prihod na godišnjem nivou:
 - 1) troškova poslovanja na koje energetski subjekat ne može uticati;
 - 2) prihoda od regulisane djelatnosti, koji se odnose na angažovanje kapaciteta za operatora prenosnog i distributivnog sistema, odnosno na prihode po osnovu usluga operatora tržišta (fakturisana realizacija);
 - 3) prihoda od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka za operatora prenosnog i distributivnog sistema (fakturisana realizacija);
 - 4) amortizacije i povrata na sredstva po osnovu realizacije investicionih planova;
 - 5) amortizacije za operatora tržišta po osnovu nabavke osnovnih sredstava; i
 - 6) ostalih prihoda.
- (2) Korekcije troškova iz stava 1 tačka 1 ovog člana utvrđuju se kao razlika utvrđenih i ostvarenih troškova u godini za koju se vrši korekcija i za koju postoje konačni podaci.
- (3) Korekcije prihoda iz stava 1 tačka 2 ovog člana utvrđuju se kao razlika ostvarenog i utvrđenog prihoda, nastala po osnovu odstupanja u ostvarenju elemenata za obračun na osnovu kojih se utvrđuje cijena za angažovanje kapaciteta za godinu za koju se vrši korekcija i za koju postoje konačni podaci, na način propisan čl. 17 i 18 ovih pravila.

- (4) Korekcije prihoda iz stava 1 tačka 3 ovog člana utvrđuju se kao razlika ostvarenog i utvrđenog prihoda, nastala po osnovu odstupanja u ostvarenju elemenata za obračun na osnovu kojih se utvrđuje cijena opravdanih gubitaka električne energije u prenosnom i distributivnom sistemu za godinu za koju se vrši korekcija i za koju postoje konačni podaci, na način propisan članom 14 stav 2 i članom 15 stav 2 ovih pravila.
- (5) Amortizacija i povrat na sredstva iz stava 1 tačka 4 ovog člana za operatore prenosnog i distributivnog sistema koriguju se po osnovu realizacije investicija koje su sastavni dio regulatorne osnove sredstava utvrđene za godinu za koju se vrši korekcija i za koju postoje konačni podaci, na način propisan članom 19 ovih pravila.
- (6) Amortizacija iz stava 1 tačka 5 ovog člana za operatora tržišta utvrđuje se kao razlika između utvrđene i ostvarene amortizacije za godinu za koju se vrši korekcija, ne uključujući amortizaciju sredstava za čiju nabavku su utvrđeni izdaci.
- (7) Korekcija prihoda iz stava 1 tačka 6 ovog člana utvrđuje se kao razlika ostvarenih i utvrđenih prihoda za godinu za koju se vrši korekcija i za koju postoje konačni podaci.

Pokretanje postupka

Član 7

Postupak utvrđivanja korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i/ili naknada, tokom regulatornog perioda može da pokrene:

- 1) energetski subjekat (operator prenosnog sistema, operator distributivnog sistema, operator tržišta);
- 2) Agencija.

Utvrđivanje korekcija na zahtjev energetskog subjekta

Član 8

- (1) Pod uslovom iz člana 5 ovih pravila energetski subjekat može podnijeti zahtjev za utvrđivanje iznosa korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, energetski subjekat podnosi dokumentaciju koja sadrži obrazloženja i proračune traženih korekcija.
- (3) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev iz stava 1 ovog člana sa podnesenom dokumentacijom.
- (4) Na osnovu zahtjeva iz stava 1 ovog člana i podnesene dokumentacije Agencija sačinjava izvještaj sa predlogom korekcija, koji se objavljuje na internet stranici Agencije.
- (5) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 4 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njihovog objavljivanja.
- (6) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 5 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Utvrđivanje korekcija po službenoj dužnosti

Član 9

- (1) Pod uslovom iz člana 5 ovih pravila Agencija će pokrenuti postupak po službenoj dužnosti za utvrđivanje korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i/ili naknada.
- (2) U slučaju iz stava 1 ovog člana Agencija energetskom subjektu dostavlja obavještenje o pokretanju postupka koje sadrži i spisak dokumentacije koju je subjekat dužan da dostavi Agenciji u roku od sedam dana od dana prijema obavještenja.
- (3) Obavještenje iz stava 2 ovog člana i dokumentaciju dostavljenu na osnovu tog obavještenja, Agencija objavljuje na internet stranici.
- (4) Na osnovu dokumentacije dostavljene po osnovu obavještenja iz stava 2 ovog člana, Agencija sačinjava izvještaj sa predlogom korekcija, koji se objavljuje na internet stranici Agencije.
- (5) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 4 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njihovog objavljivanja.
- (6) Izvještaj po mišljenjima i primjedbama iz stava 5 ovog člana Agencija objavljuje na internet stranici.

Odluka o utvrđivanju korekcija

Član 10

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije na kojoj se razmatraju izvještaji iz člana 8 st. 4 i 6 ovih pravila, odnosno člana 9 st. 4 i 6 ovih pravila, dostavlja se energetskom subjektu na koga se korekcija odnosi.
- (2) Odluku o utvrđivanju korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada, Agencija donosi najkasnije u roku od 45 dana od dana podnošenja zahtjeva, odnosno pokretanja postupka po službenoj dužnosti.
- (3) Odluka iz stava 2 ovog člana, najkasnije u roku od pet dana od dana donošenja dostavlja se snabdjevačima radi formiranja tabela sa iznosima korekcija cijena i naknada i objavljivanja u skladu sa Zakonom.
- (4) Snabdjevač je dužan da iznose korekcija iskaže na računima svojih kupaca kao korekciju u korist kupca (sa znakom "-") ili kao korekciju u korist energetskog subjekta (sa znakom "+").
- (5) Operator prenosnog sistema, operator distributivnog sistema i/ili operator tržišta dužan je da iznose korekcija iskaže na fakturama koje izdaje:
 - 1) kao korekciju u korist korisnika (sa znakom "-"); i/ili
 - 2) kao korekciju u korist energetskog subjekta (sa znakom "+").
- (6) Odluka o utvrđivanju iznosa korekcija regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i/ili naknada objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

Primjena korekcija utvrđena u toku regulatornog perioda

Član 11

- (1) Korekcija utvrđena u toku regulatornog perioda primjenjuje se u prvoj narednoj godini tekućeg regulatornog perioda.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako bi primjena korekcije imala nepovoljan uticaj na poslovanje energetskog subjekta ili na kupce električne energije, Agencija može korekcije primijeniti na više regulatornih godina, odnosno regulatornih perioda.

IV. KOREKCIJE U POSTUPKU UTVRĐIVANJA REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA, CIJENA I NAKNADA

Dokumentacija za utvrđivanje korekcija

Član 12

- (1) Korekcije u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda cijena ili naknada za regulatorni period utvrđuju se za poslednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci.

- (2) Uz zahtjev za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena ili naknada, koji se podnosi u roku iz člana 59 stav 1 Zakona, energetski subjekat dužan je da dostavi dokumentaciju potrebnu za utvrđivanje korekcija, iz stava 1 ovog člana, koja sadrži obrazloženja i proračune sa podacima koji se odnose na posljednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine tekućeg regulatornog perioda, za koje postoje konačni podaci.

Elementi za utvrđivanje iznosa korekcija

Član 13

- (1) U postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada operatora prenosnog i distributivnog sistema električne energije korekcija se utvrđuje po osnovu odstupanja ostvarenih energetskih i finansijskih vrijednosti u odnosu na utvrđene na godišnjem nivou, i to:
- 1) troškova poslovanja na koje energetski subjekat može djelimično uticati i prihoda od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka (fakturisana realizacija);
 - 2) troškova poslovanja na koje energetski subjekat ne može uticati;
 - 3) prihoda od regulisane djelatnosti, koji se odnose na angažovanje kapaciteta za operatora prenosnog sistema, odnosno operatora distributivnog sistema (fakturisana realizacija);
 - 4) amortizacije i povrata na sredstva po osnovu realizacije investicionih planova; i
 - 5) ostalih prihoda.
- (2) U postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada, operatora tržišta električne energije korekcija se utvrđuje po osnovu odstupanja ostvarenih energetskih i finansijskih vrijednosti u odnosu na utvrđene na godišnjem nivou, i to:
- 1) troškova poslovanja,
 - 2) prihoda od regulisane djelatnosti, koji se odnose na usluge operatora tržišta (fakturisana realizacija),
 - 3) amortizacije,
 - 4) izdataka za nabavku osnovnih sredstava,
 - 5) ostalih prihoda.

Korekcija troškova poslovanja na koje operator prenosnog može djelimično uticati i korekcija prihoda od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka

Član 14

- (1) Korekcija troškova poslovanja na koje operator prenosnog sistema električne energije može djelimično uticati ($KTPg^P$) za godinu za koju se vrši korekcija, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:
- (2)

$$KTPg^P = TPg_{ut} - TPg_{os}^{op}$$

gdje je:

- TPg_{ut} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati, utvrđeni za godinu za koju se vrši korekcija, (€),
- TPg_{os}^{op} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati za godinu za koju se vrši korekcija, izračunati primjenom sljedeće formule (€):

$$TPg_{os}^{op} = Ce_{os} * Eg_{os}^P$$

gdje je:

- Ce_{os} - prosječna ponderisana cijena električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosnom sistemu ostvarena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh)
- Eg_{os}^P - opravdani gubici u prenosnom sistemu koji nastaju usljed prenosa električne energije za potrebe domaće potrošnje, izračunati primjenom sljedeće formule (MWh):

$$Eg_{os}^P = \frac{g_p}{100 - g_p} * E_{os}^P$$

gdje je:

- g_p - opravdana stopa gubitaka u prenosnom sistemu električne energije, koju Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate ažurirane studije gubitaka, revidovane u skladu sa Zakonom, (%),
- E_{os}^P - električna energija isporučena korisnicima prenosnog sistema električne energije, (MWh).

- (3) Korekcija prihoda operatora prenosnog sistema od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka (K^{FRg}) za godinu za koju se vrši korekcija, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K^{FRg} = K^{FRgok} + K^{FRgProiz}$$

gdje je:

$$K^{FRgok} = Cg^{ok} * E_{os}^{ok} - Cg^{ok} * E_{ut}^{ok}$$

- Cg^{ok} - cijena gubitaka koju plaćaju ostali korisnici prenosnog sistema u višoj i nižoj tarifi, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- E_{os}^{ok} - električna energija isporučena ostalim korisnicima prenosnog sistema u godini za koju se vrši korekcija, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),
- E_{ut}^{ok} - električna energija planirana za isporuku ostalim korisnicima prenosnog sistema za godinu za koju se vrši korekcija, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za ostale korisnike, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),
- $K^{FRgProiz} = Cg^{Proiz} * E_{os}^{Proiz} - Cg^{Proiz} * E_{ut}^{Proiz}$
- Cg^{Proiz} - cijena opravdanih gubitaka koju plaćaju proizvođači priključeni na prenosni sistem, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh)
- E_{os}^{Proiz} - ostvarena proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem u godini za koju se vrši korekcija, (MWh)
- E_{ut}^{Proiz} - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za proizvođače priključene na prenosni sistem za godinu za koju se vrši korekcija, (MWh).

Korekcija troškova poslovanja na koje operator distributivnog sistema može djelimično uticati i korekcija prihoda od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka

Član 15

- (1) Korekcija troškova poslovanja na koje operator distributivnog sistema električne energije može djelimično uticati ($KTPg^D$) za godinu za koju se vrši korekcija, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$KTPg^D = TPg_{ut} - TPg_{os}^{op}$$

gdje je:

- TPg_{ut} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati, utvrđeni za godinu za koju se vrši korekcija, (€)
 TPg_{os}^{op} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati za godinu za koju se vrši korekcija, izračunati primjenom sljedeće formule (€):

$$TPg_{os}^{op} = Ce_{os} * Eg_{os}^D$$

gdje je:

- Ce_{os} - prosječna ponderisana cijena električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu ostvarena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh)
 Eg_{os}^D - opravdani gubici u distributivnom sistemu, izračunati primjenom sljedeće formule (MWh):

$$Eg_{os}^D = \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{os}^D$$

gdje je:

- g_d - opravdana stopa gubitaka u distributivnom sistemu električne energije, koju Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate ažurirane studije gubitaka, revidovane u skladu sa Zakonom, (%)
 E_{os}^D - električna energija isporučena korisnicima distributivnog sistema električne energije, (MWh).

- (2) Korekcija prihoda operatora distributivnog sistema od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka (K^{FRg}) za godinu za koju se vrši korekcija, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K^{FR} = \sum_j K_j^{FRgok} + \sum_j K_j^{FRgProiz}$$

gdje je:

$$K_j^{FRgok} = Cg_j^{ok} * E_{osj}^{ok} - Cg_j^{ok} * E_{utj}^{ok}$$

- j - 35, 10 i 0,4
 Cg_j^{ok} - cijena opravdanih gubitaka koju plaćaju ostali korisnici distributivnog sistema priključeni na naponski nivo „j“ u višoj i nižoj tarifi, izračunata na osnovu utvrđenih troškova gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo „j“, isključujući utvrđeni pripadajući dio opravdanih troškova gubitaka u prenosnom sistemu koji se alocira na korisnike distributivnog sistema, i planirane električne energije korišćene pri utvrđivanju cijene opravdanih gubitaka za kupce priključene na naponski nivo „j“ za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
 E_{osj}^{ok} - električna energija isporučena ostalim korisnicima distributivnog sistema priključenim na naponski nivo „j“, u godini za koju se vrši korekcija, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),
 E_{utj}^{ok} - električna energija planirana za isporuku ostalim korisnicima distributivnog sistema priključenim na naponski nivo „j“ za godinu za koju se vrši korekcija, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za ostale korisnike distributivnog sistema priključene na naponski nivo „j“, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),

$$K_j^{FRgProiz} = Cg_j^{Proiz} * E_{osj}^{Proiz} - Cg_j^{Proiz} * E_{utj}^{Proiz}$$

- Cg_j^{Proiz} - cijena opravdanih gubitaka koju plaćaju proizvođači priključeni na naponski nivo „j“, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
 E_{osj}^{Proiz} - ostvarena proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“ u godini za koju se vrši korekcija, (MWh),
 E_{utj}^{Proiz} - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za proizvođače priključene na distributivni sistem za godinu za koju se vrši korekcija, (MWh).

Korekcije troškova poslovanja na koje operator prenosnog i distributivnog sistema ne mogu uticati

Član 16

- (1) Korekcije troškova poslovanja na koje operator prenosnog i distributivnog sistema ne mogu uticati utvrđuju se kao razlika između utvrđenih i ostvarenih troškova u godini za koju se vrši korekcija.
(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, pri utvrđivanju korekcija troškova poslovanja na koje operator prenosnog sistema i operator distributivnog sistema ne mogu uticati po osnovu odstupanja ostvarenih od utvrđenih troškova za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu ne uzimaju se u obzir troškovi nastali po osnovu poreza na dobit pravnih lica.

Korekcija fakturisane realizacije po osnovu angažovanja prenosnog kapaciteta

Član 17

- (1) Korekcija prihoda operatora prenosnog sistema iz člana 13 stav 1 tačka 3 ovih pravila utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K_{ak}^{FR} = K_{ak}^{FRok} + K_{ak}^{FRproiz}$$

gdje je:

$$K_{ak}^{FRok} = \sum_m C_k * MK_{os}^m - 12 * C_k * MK_{ut}$$

- C_k - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za ostale korisnike, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MW),
- m - 1, 2, 3, ..., 12,
- MK_{os}^m - maksimalna snaga ostalih korisnika priključenih na prenosni sistem ostvarena u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{ut} - planirana maksimalna snaga ostalih korisnika priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje prenosnog kapaciteta za godinu za koju se vrši korekcija, (MW),

$$K_{ak}^{FRproiz} = 12 * C_{aks}^{Proiz} * MK_{os}^{proiz} - 12 * C_{aks}^{Proiz} * MK_{ut}^{proiz} + C_{ake}^{Proiz} * E_{os}^{proiz} - C_{ake}^{Proiz} * E_{ut}^{proiz}$$

- C_{aks}^{Proiz} - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za proizvođače koja se naplaćuje po maksimalno raspoloživoj aktivnoj snazi, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MW),
- MK_{os}^{proiz} - maksimalno raspoloživa snaga svih proizvodnih objekata priključenih na prenosni sistem u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{ut}^{proiz} - planirana maksimalno raspoloživa snaga proizvodnih objekata priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje prenosnog kapaciteta koja se naplaćuje po maksimalno raspoloživoj snazi za godinu za koju se vrši korekcija, (MW),
- C_{ake}^{Proiz} - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za proizvođače koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- E_{os}^{proiz} - električna energija proizvedena od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem u godini za koju se vrši korekcija, (MWh),
- E_{ut}^{proiz} - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje prenosnog kapaciteta za proizvođače koja se naplaćuje po aktivnoj električnoj energiji, za godinu za koju se vrši korekcija, (MWh).

- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, snaga MK_{os}^{proiz} za nove proizvodne objekte se utvrđuje uzimajući u obzir početak ulaska u pogon posmatranog proizvodnog objekta.

Korekcija fakturisane realizacije po osnovu angažovanja distributivnog kapaciteta

Član 18

- (1) Korekcija prihoda operatora distributivnog sistema iz člana 13 stav 1 tačka 3 ovih pravila utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K_{ak}^{FR} = K_{ak}^{FRok} + K_{ak}^{FRproiz}$$

gdje je:

$$K_{ak}^{FRok} = \left(\sum_j C_{kj} * MK_{osj}^m - 12 * C_{kj} * MK_{utj} \right) + C_k^{snm0,4kup} * E_{os}^{snm0,4kup} - C_k^{snm0,4kup} * E_{ut}^{snm0,4kup} + \left(\sum_i FN^{kupi} * BK_{osm}^{snmi} - 12 * FN^{kupi} * BK_{ut}^{snmi} \right)$$

- C_{kj} - cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta za kupce kod kojih se snaga mjeri priključene na naponski nivo „j“, izračunata na osnovu utvrđenih troškova angažovanja kapaciteta koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo j, isključujući utvrđeni dio troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika, i planirane maksimalne snage koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje kapaciteta za kupce kod kojih se snaga mjeri priključene na naponski nivo „j“, (€/MW),
- j - 35, 10 i 0,4 kupci kod kojih se snaga mjeri,
- m - 1, 2, 3, ..., 12,
- MK_{osj}^m - maksimalna snaga kupaca priključenih na naponski nivo „j“ ostvarena u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{utj} - planirana maksimalna snaga kupaca priključenih na naponski nivo „j“, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje distributivnog kapaciteta za kupce priključene na naponski nivo „j“, (MW),
- $C_k^{snm0,4kup}$ - cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri u višoj i nižoj tarifi, izračunata na osnovu utvrđenih troškova angažovanja kapaciteta koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 0,4 kV kod kojih se snaga ne mjeri, isključujući utvrđeni pripadajući dio troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika, i planirane električne energije korišćene prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje kapaciteta za kupce priključene na naponski nivo 0,4 kV kod kojih se snaga ne mjeri za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- $E_{os}^{snm0,4kup}$ - električna energija isporučena kupcima priključenim na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri u godini za koju se vrši korekcija, u višoj i nižoj tarifi, (MWh)
- $E_{ut}^{snm0,4kup}$ - električna energija planirana za isporuku kupcima priključenim na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje kapaciteta za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),
- i - 8, 16 i 34,5,
- FN^{kupi} - fiksna naknada za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, (€/mjesec/kupac),
- BK_{osm}^{snm8} - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom ≤ 8 kW u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija,
- BK_{osm}^{snm16} - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >8 kW i ≤ 16 kW u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija,

- BK_{osm}^{snm34,5}** - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >16 kW i ≤ 34,5 kW u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija,
- BK_{ut}^{snm8}** - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom ≤ 8 kW, koji je korišćen prilikom utvrđivanja fiksne naknade za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,
- BK_{ut}^{snm16}** - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >8 kW i ≤ 16 kW, koji je korišćen prilikom utvrđivanja fiksne naknade za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,
- BK_{ut}^{snm34,5}** - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >16 kW i ≤ 34,5 kW, koji je korišćen prilikom utvrđivanja fiksne naknade za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,

$$K_{ak}^{FRproiz} = \sum_j 12 * C_{ak}^{Proizj} * MK_{os}^{Proizj} - 12 * C_{ak}^{Proizj} * MK_{ut}^{Proizj}$$

- C_{ak}^{proizj}** - cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta za proizvođače priključene na naponski nivo „j“, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MW),
- j** - 35, 10 i 0,4,
- MK_{os}^{proizj}** - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na naponski nivo „j“ u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{ut}^{proizj}** - zbir priključnih snaga proizvođača koji su priključeni na naponski nivo „j“, koji je korišćen prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje distributivnog kapaciteta za proizvođače priključene na naponski nivo „j“, (MW),

- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, snaga **MK_{os}^{proizj}** za nove proizvodne objekte se utvrđuje uzimajući u obzir početak ulaska u pogon posmatranog proizvodnog objekta.

Korekcije po osnovu amortizacije i povrata na sredstva operatora prenosnog i distributivnog sistema

Član 19

- (1) Korekcija po osnovu amortizacije po osnovu realizacije investicionih planova za operatora prenosnog i distributivnog sistema iz člana 13 stav 1 tačka 4 ovih pravila (**KA**) izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$KA = -(A^u + A^{lr} - A^{lnr} - A^{vu}) * (1 + \frac{1}{2}ks)$$

gdje je:

- A^u** - amortizacija obračunata za osnovna sredstva koja su stavljena u upotrebu, a koja su odobrena u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove od strane Agencije, uključujući i osnovna sredstva čija je nabavka finansirana iz donacija, ako amortizacija tih sredstava nije uključena u regulatorno dozvoljeni prihod utvrđen za godinu za koju se vrši korekcija;
- A^{lr}** - razlika ostvarene i utvrđene amortizacije osnovnih sredstava koja su stavljena u upotrebu i koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa za zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, ako je vrijednost tih sredstava različita od vrijednosti korišćene pri utvrđivanju troška amortizacije za godinu za koju se vrši korekcija;
- A^{lnr}** - amortizacija obračunata za osnovna sredstva koja nijesu stavljena u upotrebu, a koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa za zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, ako je amortizacija tih sredstava uključena u regulatorno dozvoljeni prihod utvrđen za godinu za koju se vrši korekcija;
- A^{vu}** - amortizacija obračunata za osnovna sredstva koja su stavljena van upotrebe, ako je amortizacija tih sredstava uključena u regulatorno dozvoljeni prihod utvrđen za godinu za koju se vrši korekcija,
- ks** - kamatna stopa po kojoj je emitovana posljednja crnogorska obveznica objavljena od strane nadležne institucije.
- (2) Korekcija povrata na sredstva za operatora prenosnog i distributivnog sistema (**KPS**) izračunava se se primjenom sljedeće formule:

$$KPS = -(SPK * OS^u - SPK * OS^{lnr} - SPK * OS^{vu}) * (1 + \frac{1}{2}ks)$$

gdje je:

- SPK** - stopa povrata na kapital utvrđena od strane Agencije za godinu za koju se vrši korekcija;
- OS^u** - vrijednost osnovnih sredstava koja su stavljena u upotrebu, koja su odobrena u postupcima davanja saglasnosti na investicione planove od strane Agencije i nijesu bila sastavni dio regulatorne osnove sredstava utvrđene za godinu za koju se vrši korekcija;
- OS^{lnr}** - razlika između vrijednosti osnovnih sredstava, koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa za zajednicu i projekte od uzajamnog interesa, a koja je bila sastavni dio regulatorne osnove sredstava utvrđene za godinu za koju se vrši korekcija i njihove realizovane vrijednosti;
- OS^{vu}** - vrijednost osnovnih sredstava koja su stavljena van upotrebe, koja su bila sastavni dio regulatorne osnove sredstava utvrđene za godinu za koju se vrši korekcija,
- ks** - kamatna stopa po kojoj je emitovana posljednja crnogorska obveznica objavljena od strane nadležne institucije.

Korekcije ostalih prihoda operatora prenosnog i distributivnog sistema

Član 20

Korekcije ostalih prihoda utvrđuju se kao razlika između ostvarenih i utvrđenih ostalih prihoda za godinu za koju se vrši korekcija.

Korekcije elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda operatora tržišta

Član 21

- (1) U postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta, Agencija utvrđuje korekcije po osnovu elemenata iz člana 13 stav 2 ovih pravila.

- (2) Pri utvrđivanju korekcija po osnovu odstupanja ostvarenih troškova poslovanja u odnosu na utvrđene troškove za godinu za koju se vrši korekcija, uzimaju se u obzir:
- 1) odstupanja navise ili naniže ostvarenih troškova koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom, u odnosu na utvrđene;
 - 2) odstupanja naniže ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova, osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene;
 - 3) odstupanja navise ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova, osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene, ako operator tržišta dokaže opravdanost nastalog odstupanja.
- (3) Korekcija prihoda od regulisane djelatnosti (fakturisana realizacija) utvrđuje se kao razlika ostvarenog i utvrđenog prihoda, nastala u godini za koju se vrši korekcija po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i drugih veličina od onih koje su korišćene pri utvrđivanju jediničnih naknada za:
- 1) povlašćene proizvođače i proizvođače koji su balansno odgovorni;
 - 2) snabdjevače;
 - 3) kupce samosnabdjevače;
 - 4) snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca;
 - 5) trgovce.
- (4) Korekcija amortizacije utvrđuje se kao razlika između utvrđene i ostvarene amortizacije za godinu za koju se vrši korekcija, ne uključujući amortizaciju sredstava za čiju nabavku su utvrđeni izdaci.
- (5) Korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava neophodnih za obavljanje energetske djelatnosti vrši se u slučaju kada su pojedinačni ostvareni izdaci u godini za koju se vrši korekcija:
- 1) niži od utvrđenih izdataka,
 - 2) realizovani za nabavku sredstava koja nijesu neophodna za obavljanje energetske djelatnosti.
- (6) U slučaju iz stava 5 tačka 1 ovog člana, korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava utvrđuje se kao razlika utvrđenog i ostvarenog izdatka za nabavku osnovnog sredstva za godinu za koju se vrši korekcija.
- (7) U slučaju iz stava 5 tačka 2 ovog člana, korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava utvrđuje se u iznosu utvrđenih izdataka za godinu za koju se vrši korekcija, u korist korisnika usluga operatora tržišta.
- (8) Korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava se ne vrši za utvrđene izdatke za nabavku osnovnih sredstava za koje je postupak javnih nabavki u toku na dan podnošenja zahtjeva iz člana 12 stav 2 ovih pravila.
- (9) Izuzetno od stava 5 ovog člana, korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava neophodnih za obavljanje energetske djelatnosti za koje je utvrđeno da će se realizovati raspoređivanjem ukupnog izdatka na više regulatornih godina, vrši se:
- 1) nakon nabavke osnovnog sredstva na koje se izdaci odnose, ako su ukupni ostvareni izdaci manji od ukupnih utvrđenih izdataka;
 - 2) nakon isteka planiranog roka za nabavku sredstva, ako nabavka nije realizovana.
- (10) U slučaju iz stava 9 ovog člana, korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava utvrđuje se kao razlika ukupno utvrđenog i ukupno ostvarenog izdatka za nabavku osnovnog sredstva za više regulatornih godina.
- (11) Korekcija ostalih prihoda utvrđuje se kao razlika ostvarenih i utvrđenih prihoda za godinu za koju se vrši korekcija.

Primjena korekcija utvrđenih u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena i/ili naknada

Član 22

- (1) Korekcije utvrđene u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena ili naknada primjenjuju se u regulatornom periodu za koji se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene ili naknade, na način kojim se obezbjeđuje stabilnost cijena i/ili naknada.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako se stabilnost cijena i/ili naknada ne može obezbijediti primjenom korekcije u regulatornom periodu za koji se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i cijene ili naknade, korekcije se mogu primijeniti na više regulatornih perioda.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Korekcija troškova poslovanja na koje operator prenosnog može djelimično uticati i korekcija prihoda od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu

Član 23

- (1) Korekcija troškova poslovanja na koje operator prenosnog sistema električne energije može djelimično uticati ($KTPg^P$) za godinu za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$KTPg^P = TPg_{ut} - TPg_{os}^{op}$$

gdje je:

- TPg_{ut} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati, utvrđeni za godinu za koju se vrši korekcija, (€)
- TPg_{os}^{op} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati za godinu za koju se vrši korekcija, izračunati primjenom sljedeće formule (€):

$$TPg_{os}^{op} = Ce_{op} * Eg_{os}^P$$

gdje je:

- Ce_{op} - cijena električne energije za pokrivanje gubitaka u prenosnom sistemu za godinu za koju se vrši korekcija, izračunata primjenom sljedeće formule (€/MWh):

$$Ce_{op} = \frac{C^{oDT} + \frac{1}{3} * (2 * C^{ob} + C^{op})}{2}$$

C^{oDT}

- prosječna ponderisana cijena električne energije koju je dominantni trgovac sa crnogorskog tržišta ostvario u godini za koju se vrši korekcija i dvije godine koje joj prethode, (€/MWh)

- C_{t+n}^{ob} - ostvarena prosječna ponderisana cijena godišnjih fjučersa u godini za koju se vrši korekcija (band energija), objavljena na berzi u Budimpešti - Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)¹, (€/MWh)
- C_{t+n}^{op} - ostvarena prosječna ponderisana cijena godišnjih fjučersa u godini za koju se vrši korekcija (peak energija), objavljena na berzi u Budimpešti - Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)², (€/MWh)
- Eg_{os}^P - opravdani gubici u prenosnom sistemu koji nastaju usljed prenosa električne energije za potrebe domaće potrošnje, izračunati primjenom sljedeće formule (MWh):

$$Eg_{os}^P = \frac{g_p}{100 - g_p} * E_{os}^P$$

gdje je:

- g_p - opravdana stopa gubitaka u prenosnom sistemu električne energije, koju Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate ažurirane studije gubitaka, revidovane u skladu sa Zakonom, (%)
- E_{os}^P - električna energija isporučena korisnicima prenosnog sistema električne energije, (MWh)
- (2) Korekcija prihoda operatora prenosnog sistema od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka (K^{FRg}) za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K^{FR} = K^{FRgok} + K^{FRgProiz}$$

gdje je:

$$K^{FRgok} = Cg^{os} * E_{ost}^{os} - Cg^{os} * E_{ut}^{os}$$

- Cg^{os} - cijena gubitaka koju plaćaju ostali korisnici prenosnog sistema, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- E_{ost}^{os} - električna energija isporučena ostalim korisnicima prenosnog sistema u godini za koju se vrši korekcija, (MWh),
- E_{ut}^{os} - električna energija planirana za isporuku ostalim korisnicima prenosnog sistema za godinu za koju se vrši korekcija, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za ostale korisnike (MWh).

$$K^{FRgProiz} = Cg^{Proiz} * E_{os}^{Proiz} - Cg^{Proiz} * E_{ut}^{Proiz}$$

- Cg^{Proiz} - cijena gubitaka koju plaćaju proizvođači priključeni na prenosni sistem, izračunata na osnovu utvrđenih troškova gubitaka koje pokrivaju proizvođači priključeni na prenosni sistem i planirane proizvodnje električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po osnovu tarifnog elementa aktivna električna energija, (€/MWh),
- E_{os}^{Proiz} - ostvarena proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem u godini za koju se vrši korekcija, (MWh),
- E_{ut}^{Proiz} - planirana proizvodnja električne energije za godinu za koju se vrši korekcija, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za proizvođače priključene na prenosni sistem, (MWh).

Korekcija troškova poslovanja na koje operator distributivnog sistema može djelimično uticati i korekcija prihoda od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu

Član 24

- (1) Korekcija troškova poslovanja na koje operator distributivnog sistema električne energije može djelimično uticati ($KTPg^D$) za 2019, 2020, 2021 i 2022. godinu, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$KTPg^D = TPg_{ut} - TPg_{os}^{op}$$

gdje je:

- TPg_{ut} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati, utvrđeni za godinu za koju se vrši korekcija, (€)
- TPg_{os}^{op} - troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati za godinu za koju se vrši korekcija, izračunati primjenom sljedeće formule (€):

$$TPg_{os}^{op} = Ce_{op} * Eg_{os}^D$$

gdje je:

- Ce_{op} - cijena električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu za godinu za koju se vrši korekcija, izračunata primjenom sljedeće formule (€/MWh):

$$Ce_{op} = \frac{C^{oDT} + \frac{1}{3} * (2 * C^{ob} + C^{op})}{2}$$

- C^{oDT} - prosječna ponderisana cijena električne energije koju je dominantni trgovac sa crnogorskog tržišta ostvario u godini za koju se vrši korekcija i dvije godine koje joj prethode, (€/MWh)
- C_{t+n}^{ob} - ostvarena prosječna ponderisana cijena godišnjih fjučersa u godini za koju se vrši korekcija (band energija), objavljena na berzi u Budimpešti - Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)³, (€/MWh)
- C_{t+n}^{op} - ostvarena prosječna ponderisana cijena godišnjih fjučersa u godini za koju se vrši korekcija (peak energija), objavljena na berzi u Budimpešti - Hungarian Derivative Energy Exchange (HUDEX)⁴, (€/MWh)
- Eg_{os}^D - opravdani gubici u distributivnom sistemu, izračunati primjenom sljedeće formule (MWh):

¹ Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/reports>

² Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/reports>

³ Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/reports>

⁴ Izvor: <https://hudex.hu/en/market-data/power/reports>

$$E_{os}^D = \frac{g_d}{100 - g_d} * E_{os}^D$$

gdje je:

- g_d - opravdana stopa gubitaka u distributivnom sistemu električne energije, koju Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate ažurirane studije gubitaka, revidovane u skladu sa Zakonom, (%)
- E_{os}^D - električna energija isporučena korisnicima distributivnog sistema električne energije, (MWh)
- (2) Korekcija prihoda operatora distributivnog sistema od regulisane djelatnosti po osnovu opravdanih gubitaka (K^{FRg}) za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu, utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K^{FR} = \sum_j K_j^{FRgok} + \sum_j K_j^{FRgProiz}$$

gdje je:

$$K_j^{FRgok} = C_{gj}^{ok} * E_{osj}^{ok} - C_{gj}^{ok} * E_{utj}^{ok}$$

- j - 35, 10 i 0,4,
- C_{gj}^{ok} - cijena opravdanih gubitaka koju plaćaju ostali korisnici distributivnog sistema priključeni na naponski nivo „j“ u višoj i nižoj tarifi, izračunata na osnovu utvrđenih troškova gubitaka koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo „j“, isključujući utvrđeni pripadajući dio opravdanih troškova gubitaka u prenosnom sistemu koji se alocira na korisnike distributivnog sistema, i planirane električne energije korišćene pri utvrđivanju cijene opravdanih gubitaka za kupce priključene na naponski nivo „j“ za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh)
- E_{osj}^{ok} - električna energija isporučena ostalim korisnicima distributivnog sistema priključenim na naponski nivo „j“ u godini za koju se vrši korekcija, u višoj i nižoj tarifi (MWh)
- E_{utj}^{ok} - električna energija planirana za isporuku ostalim korisnicima distributivnog sistema priključenim na naponski nivo „j“, za godinu za koju se vrši korekcija, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za ostale korisnike distributivnog sistema priključene na naponski nivo „j“, u višoj i nižoj tarifi (MWh).
- $$K_j^{FRgProiz} = C_{gj}^{Proiz} * E_{osj}^{Proiz} - C_{gj}^{Proiz} * E_{utj}^{Proiz}$$
- C_{gj}^{Proiz} - cijena gubitaka koju plaćaju proizvođači priključeni na naponski nivo „j“, izračunata na osnovu utvrđenih troškova gubitaka koji se alocira na proizvođače na naponski nivo „j“ i planirane proizvodnje električne energije od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“, koja je korišćena prilikom utvrđivanja tarife za tarifni element aktivna električna energija za proizvođače priključene na „j“ naponski nivo (€/MWh)
- E_{osj}^{Proiz} - ostvarena proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“ u godini za koju se vrši korekcija, (MWh)
- E_{utj}^{Proiz} - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“ za godinu za koju se vrši korekcija, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene gubitaka za proizvođače priključene na distributivni sistem, (MWh).

Korekcija fakturisane realizacije po osnovu angažovanja prenosnog kapaciteta za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu

Član 25

- (1) Korekcija prihoda operatora prenosnog sistema iz člana 13 stav 1 tačka 3 ovih pravila za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K_{ak}^{FR} = K_{ak}^{FRok} + K_{ak}^{FRproiz}$$

gdje je:

$$K_{ak}^{FRok} = \sum_m C_k * MK_{os}^m - 12 * C_k * MK_{ut}$$

- C_k - tarifa za tarifni element aktivna snaga za ostale korisnike, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MW),
- m - 1, 2, 3, ..., 12,
- MK_{os}^m - maksimalna snaga ostalih korisnika priključenih na prenosni sistem ostvarena u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{ut} - planirana maksimalna snaga ostalih korisnika priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje prenosnog kapaciteta za godinu za koju se vrši korekcija, (MW),

$$K_{ak}^{FRproiz} = 12 * C_{ks}^{Proiz} * MK_{os}^{Proiz} - 12 * C_{ks}^{Proiz} * MK_{ut}^{Proiz} + C_{ake}^{Proiz} * E_{os}^{Proiz} - C_{ake}^{Proiz} * E_{ut}^{Proiz}$$

- C_{ks}^{Proiz} - cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po osnovu tarifnog elementa maksimalno raspoloživa aktivna snaga, utvrđena za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MW),
- MK_{os}^{Proiz} - maksimalno raspoloživa snaga svih proizvodnih objekata priključenih na prenosni sistem u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{ut}^{Proiz} - planirana maksimalno raspoloživa snaga proizvodnih objekata priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po osnovu tarifnog elementa maksimalno raspoloživa aktivna snaga za godinu za koju se vrši korekcija, (MW),
- C_{ake}^{Proiz} - cijena za angažovanje prenosnog kapaciteta za proizvođače koja se naplaćuje po osnovu energiji, izračunata na osnovu utvrđenih troškova poslovanja na koje se može i ne može uticati koje pokrivaju proizvođači i planirane proizvodnje električne energije korišćene prilikom utvrđivanja cijena za korišćenje prenosnog sistema za proizvođače koja se naplaćuje po osnovu tarifnog elementa aktivna električna energija, (€/MWh),
- E_{os}^{Proiz} - električna energija proizvedena od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem u godini za koju se vrši korekcija, (MWh),

E_{ut}^{proiz} - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na prenosni sistem, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje prenosnog kapaciteta za godinu za koju se vrši korekcija, (MWh).

- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, snaga MK_{os}^{proiz} za nove proizvodne objekte se utvrđuje uzimajući u obzir početak ulaska u pogon posmatranog proizvodnog objekta.

Korekcija fakturisane realizacije po osnovu angažovanja distributivnog kapaciteta za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu

Član 26

Korekcija prihoda operatora distributivnog sistema iz člana 13 stav 1 tačka 3 ovih pravila za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu utvrđuje se primjenom sljedeće formule:

$$K_{ak}^{FR} = K_{ak}^{FRok} + K_{ak}^{FRproiz}$$

gdje je:

$$K_{ak}^{FRok} = \left(\sum_j C_{kj} * MK_{osj}^m - 12 * C_{kj} * MK_{utj} \right) + C_k^{snm0,4kup} * E_{os}^{snm0,4kup} - C_k^{snm0,4kup} * E_{ut}^{snm0,4kup} + \left(\sum_i FN_{kupi}^i * BK_{osm}^{snmi} - 12 * FN_{kupi}^i * BK_{ut}^{snmi} \right)$$

- C_{kj} - cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta za kupce kod kojih se snaga mjeri priključene na naponski nivo „j“, izračunata na osnovu utvrđenih troškova angažovanja kapaciteta koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo „j“, isključujući utvrđeni pripadajući dio troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika, i planirane maksimalne snage kupaca korišćene prilikom utvrđivanja tarife za tarifni element aktivna snaga za kupce priključene na naponski nivo „j“ za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- j - 35, 10 i 0,4 kupci kod kojih se snaga mjeri,
- m - 1, 2, 3, ..., 12,
- MK_{osj}^m - maksimalna snaga kupaca priključenih na naponski nivo „j“ ostvarena u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija, (MW),
- MK_{utj} - Planirana maksimalna snaga kupaca priključenih na naponski nivo „j“, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje kapaciteta za kupce priključene na naponski nivo „j“, (MW),
- $C_k^{snm0,4kup}$ - cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri u višoj i nižoj tarifi, izračunata na osnovu utvrđenih troškova angažovanja kapaciteta koje pokrivaju kupci priključeni na naponski nivo 0,4 kV kod kojih se snaga ne mjeri, isključujući utvrđeni pripadajući dio troškova za angažovanje prenosnog kapaciteta koji se odnosi na distribuciju kao korisnika, i planirane električne energije za isporuku kupcima korišćene prilikom utvrđivanja tarife za tarifni element angažovani kapacitet za kupce priključene na naponski nivo 0,4 kV kod kojih se snaga ne mjeri za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- $E_{os}^{snm0,4kup}$ - električna energija isporučena kupcima priključenim na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri u godini za koju se vrši korekcija, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),
- $E_{ut}^{snm0,4kup}$ - električna energija planirana za isporuku kupcima priključenim na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, koja je korišćena prilikom utvrđivanja cijene za angažovanje distributivnog kapaciteta za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri, u višoj i nižoj tarifi, (MWh),
- i - 8, 16 i 34,5,
- FN_{kupi}^i - fiksna naknada za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,
- BK_{osm}^{snm8} - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom ≤ 8 kW u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija,
- BK_{osm}^{snm16} - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >8 kW i ≤ 16 kW u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija,
- $BK_{osm}^{snm34,5}$ - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >16 kW i $\leq 34,5$ kW u mjesecu „m“ u godini za koju se vrši korekcija,
- BK_{ut}^{snm8} - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom ≤ 8 kW, koji je korišćen prilikom utvrđivanja fiksne naknade za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,
- BK_{ut}^{snm16} - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >8 kW i ≤ 16 kW, koji je korišćen prilikom utvrđivanja fiksne naknade za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,
- $BK_{ut}^{snm34,5}$ - broj kupaca priključenih na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri sa odobrenom priključnom snagom >16 kW i $\leq 34,5$ kW, koji je korišćen prilikom utvrđivanja fiksne naknade za kupce priključene na 0,4 kV naponski nivo kod kojih se snaga ne mjeri,

$$K_{ak}^{FRproiz} = \sum_j C_{ak}^{Proizj} * E_{os}^{proizj} - C_{ak}^{Proizj} * E_{ut}^{proizj}$$

- C_{ak}^{proizj} - cijena za angažovanje distributivnog kapaciteta za proizvođače priključene na naponski nivo „j“, izračunata na osnovu utvrđenih troškova za angažovanje distributivnog sistema koji se raspoređuju na proizvođače na naponski nivo „j“ i planirane proizvodnje električne energije korišćene prilikom utvrđivanja tarife za tarifni element aktivna električna energija za proizvođače priključene na „j“ naponski nivo za godinu za koju se vrši korekcija, (€/MWh),
- j - 35, 10 i 0,4,
- E_{os}^{proizj} - električna energija proizvedena od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“ u godini za koju se vrši korekcija, (MWh),

- E_{ut}^{proizi}** - planirana proizvodnja električne energije od strane proizvođača priključenih na naponski nivo „j“, koja je korišćena prilikom utvrđivanja tarife za tarifni element aktivna električna energija za proizvođače priključene na „j“ naponski nivo za godinu za koju se vrši korekcija, (MWh).

Korekcija po osnovu amortizacije i povrata na sredstva operatora prenosnog i distributivnog sistema za 2019, 2020, 2021. i 2022. godinu

Član 27

- (1) Korekcija utvrđenog povrata na sredstva i amortizacije po osnovu ostvarenja investicija koje su ušle u regulatornu osnovu sredstva za 2020, 2021. i 2022. godinu na osnovu člana 14 stav 7 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 32/19 i 50/19), odnosno člana 15 stav 7 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 32/19 i 50/19), vrši se u skladu sa st. 2 do 5 ovog člana, uzimajući u obzir:
 - 1) završetak i vrijednost svake investicije pojedinačno ili grupe povezanih investicija ako su one utvrđene odobrenim planom;
 - 2) polovinu kamatne stope po kojoj je emitovana posljednja crnogorska obveznica objavljena od strane nadležne institucije.
- (2) Ako investicija iz stava 1 ovog člana nije završena u roku iz odobrenog plana, odnosno sredstva nijesu stavljena u upotrebu u godini u kojoj je planirano, vrijednost te investicije će se isključiti iz osnovice za obračun povrata i amortizacije do stavljanja sredstva u funkciju, uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 1 tačka 2 ovog člana, osim u slučaju dejstva više sile.
- (3) Ako investicija iz stava 1 ovog člana nije završena u roku iz odobrenog investicionog plana, odnosno sredstva nijesu stavljena u upotrebu u godini u kojoj je planirano, usljed dejstva više sile, Agencija na razliku odobrene i realizovane investicije obračunava iznos korekcije povrata na sredstva i amortizacije.
- (4) Ako je investicija iz stava 1 ovog člana završena u roku iz odobrenog investicionog plana, odnosno sredstva su stavljena u upotrebu u godini u kojoj je planirano, ali je investicija realizovana u manjoj vrijednosti od odobrene, Agencija na razliku odobrene i realizovane investicije obračunava iznos korekcije povrata na sredstva i amortizacije, uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 1 tačka 2 ovog člana.
- (5) Korekcija povrata na sredstva i amortizacije po osnovu naknade za priključenje utvrđuje se kao razlika ostvarenog i utvrđenog prihoda po osnovu naknade za priključenje za poslednju godinu prethodnog regulatornog perioda i sve godine regulatornog perioda u kojem se podnosi zahtjev iz člana 12 stav 2 ovih pravila, za koje postoje konačni podaci.
- (6) Korekcija utvrđenog povrata na sredstva i amortizacije po osnovu ostvarenja investicija koje su ušle u regulatornu osnovu sredstva za 2020, 2021. i 2022. godinu na osnovu člana 39 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 32/19 i 50/19), odnosno člana 40 Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije ("Službeni list Crne Gore", br. 32/19 i 50/19), kao i korekcija utvrđenog povrata na sredstva i amortizacije po osnovu ostvarenja investicija koje su ušle u regulatornu osnovu sredstva za 2019. godinu, vrši se u skladu sa st. 7 do 12 ovog člana, uzimajući u obzir:
 - 1) početak realizacije i vrijednost svake investicije pojedinačno ili grupe povezanih investicija ako su one utvrđene odobrenim planom;
 - 2) polovinu kamatne stope po kojoj je emitovana posljednja crnogorska obveznica objavljena od strane nadležne institucije.
- (7) Vrijednost i dinamiku realizacije investicija iz stava 6 ovog člana u odnosu na odobreni investicioni plan, Agencija utvrđuje na osnovu analize godišnjeg izvještaja o realizaciji investicija (u daljem tekstu: godišnji izvještaj).
- (8) Vrijednost investicije iz stava 6 ovog člana će se isključiti iz osnovice za obračun povrata i amortizacije do stavljanja sredstva u funkciju, uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 6 tačka 2 ovog člana ako se investicija:
 - 1) čija je realizacija planirana na period do tri godine ostvari u vrijednosti manjoj od 75% od odobrene za tu godinu i koja nije rezultirala završetkom izgradnje i aktiviranjem sredstva; ili
 - 2) čija je realizacija planirana na period od tri ili više godina, ostvaruje u toku prve dvije godine u vrijednosti manjoj od 75% od odobrene za odnosni period.
- (9) Ako investicija iz stava 8 tačka 1 ovog člana rezultira završetkom izgradnje i aktiviranjem sredstva, Agencija na razliku ukupno odobrene i realizovane investicije obračunava iznos korekcije povrata na sredstva i amortizacije, uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 6 tačka 2 ovog člana.
- (10) Ako se investicija iz stava 6 ovog člana realizuje u vrijednosti većoj od 75% a manjoj od 100% u odnosu na odobrenu, Agencija na osnovu analize godišnjeg izvještaja utvrđuje korekcije utvrđenog povrata na sredstva i amortizacije, na sljedeći način:
 - 1) za investicije čija je realizacija planirana na period do tri godine, Agencija obračunava iznos korekcije odobrenog povrata i amortizacije na razliku između odobrene i realizovane investicije, uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 6 tačka 2 ovog člana,
 - 2) za investicije planirane u trajanju od tri i više godina, ako se realizacija u toku prve dvije godine ostvaruje u vrijednosti većoj od 75% a manjoj od 100% u odnosu na odobrenu, iznos korekcije odobrenog povrata i amortizacije obračunava se na razliku odobrene i realizovane investicije, uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 6 tačka 2 ovog člana.
- (11) Ako se investicija iz stava 6 ovog člana realizuje u vrijednosti većoj od 100% u odnosu na odobrenu, energetski subjekat je dužan da u godišnjem izvještaju obrazloži razloge prekoračenja investicije, a Agencija nakon razmatranja obrazloženja postupa na sljedeći način:
 - 1) za investicije čija je realizacija planirana na period do tri godine, više ostvareno ulaganje potpuno ili djelimično prihvata ili odbija, a za više prihvaćenu vrijednost izvršenog ulaganja obračunava iznos korekcije uzimajući u obzir kamatnu stopu iz stava 6 tačka 2 ovog člana,
 - 2) za investicije čija je realizacija planirana u tri i više godina, više ostvareno ulaganje u bilo kojoj prethodnoj godini realizacije investicije priznaje kao ulaganje u narednoj odnosno narednim godinama, i ako se ukupno ulaganje na kraju perioda investiranja ostvari u iznosu većem od ukupno odobrenog, isto tretira kao u tački 1 ovog stava.
- (12) Odredbe stava 8 ovog člana neće se primijeniti ako do kašnjenja u realizaciji planiranih investicija dođe usljed dejstva više sile.

Korekcije elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda operatora tržišta za 2021. godinu

Član 28

- (1) Pri utvrđivanju korekcija po osnovu odstupanja ostvarenih troškova poslovanja u odnosu na utvrđene za 2021. godinu uzimaju se u obzir:
 - 1) odstupanja naviše ili naniže ostvarenih troškova koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom u odnosu na utvrđene,

- 2) odstupanja naniže ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, finansijskih rashoda, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene,
 - 3) odstupanja naviše ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, finansijskih rashoda, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene, ako operator tržišta dokumentuje opravdanost nastalog odstupanja i ako odstupanje nije uključeno u troškove poslovanja kroz utvrđeni parametar Zs,
 - 4) odstupanja ostvarenog od utvrđenog parametra Zp, kao i iznos sredstava koji nije ostvaren za namjenu za koju je odobren.
- (2) Korekcija prihoda od regulisane djelatnosti (fakturisana realizacija) za 2021. godinu utvrđuje se kao razlika ostvarenog i utvrđenog prihoda, nastala po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i drugih veličina od onih koje su korišćene pri utvrđivanju jediničnih naknada za:
- 1) povlašćene proizvođače,
 - 2) snabdjevače, kupce samosnabdjevače i snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca,
 - 3) snabdjevača, koji je imao status javnog snabdjevača, dok se primjenjuju Zakonom propisana ograničenja formiranja cijena,
 - 4) proizvođače,
 - 5) trgovce.
- (3) Korekcija amortizacije vrši se po osnovu odstupanja utvrđenog od ostvarenog troška amortizacije sredstava za čiju nabavku su utvrđeni finansijski troškovi po osnovu kreditnog zaduženja za nabavku sredstava i opreme neophodne za obavljanje energetske djelatnosti u postupku utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za 2021. godinu.
- (4) Korekcija ostalih prihoda utvrđuje se kao razlika ostvarenih i utvrđenih ostalih prihoda za 2021. godinu.

Korekcije elemenata regulatorno dozvoljenog prihoda operatora tržišta za 2022. godinu

Član 29

- (1) Pri utvrđivanju korekcija po osnovu odstupanja ostvarenih troškova poslovanja u odnosu na utvrđene za 2022. godinu uzimaju se u obzir:
- 1) odstupanja naviše ili naniže ostvarenih troškova koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom u odnosu na utvrđene,
 - 2) odstupanja naniže ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, finansijskih rashoda, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene,
 - 3) odstupanja naviše ostvarenih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda, troškova materijala, troškova proizvodnih usluga, finansijskih rashoda, ostalih rashoda i nematerijalnih troškova osim troškova reprezentacije, u odnosu na utvrđene, ako operator tržišta dokumentuje opravdanost nastalog odstupanja.
- (2) Korekcija prihoda od regulisane djelatnosti (fakturisana realizacija) za 2022. godinu utvrđuje se kao razlika ostvarenog i utvrđenog prihoda, nastala po osnovu odstupanja ostvarenih energetske i drugih veličina od onih koje su korišćene pri utvrđivanju jediničnih naknada za:
- 1) povlašćene proizvođače,
 - 2) snabdjevače, kupce samosnabdjevače i snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca,
 - 3) snabdjevača, koji je imao status javnog snabdjevača, dok se primjenjuju Zakonom propisana ograničenja formiranja cijena,
 - 4) proizvođače,
 - 5) trgovce.
- (3) Korekcija amortizacije utvrđuje se kao razlika utvrđenog i ostvarenog troška amortizacije sredstava, ne uključujući sredstva za čiju nabavku su utvrđeni izdaci za 2022. godinu.
- (4) Korekcija izdataka za nabavku osnovnih sredstava neophodnih za obavljanje energetske djelatnosti utvrđuje se kao razlika utvrđenih i ostvarenih izdataka za 2022. godinu za odobrene nabavke osnovnih sredstava za 2022. godinu.
- (5) Korekcija ostalih prihoda utvrđuje se kao razlika ostvarenih i utvrđenih ostalih prihoda za 2022. godinu.

Prestanak važenja

Član 30

Danom početka primjene ovih pravila prestaju da važe Pravila za korekcije cijena i naknada ("Službeni list Crne Gore", br. 56/19).

Stupanje na snagu

Član 31

Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 22/1717-6
Podgorica, 5. jul 2022. godine

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević, s.r.